

กรณีศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขัง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

มกราคม 2557

กรณีศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขัง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

มกราคม 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กรณีศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขัง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

มกราคม 2557

มินท์มันตา ศรีวรัตน์ธนกร.(2557). *กรณีศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะเสริมสร้างการเห็นคุณค่า
แห่งตนของผู้ต้องขัง*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรรมการควบคุม ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.เลิศศิริร์ บวรกิตติ.

การวิจัยในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะเสริมสร้างการเห็น
คุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขัง มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะต่อการเห็นคุณค่าแห่ง
ตนของผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลของการศึกษาจะเป็นประโยชน์ใน
การนำกิจกรรมศิลปะมาช่วยในการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขังหญิงและเพื่อใช้
กิจกรรมศิลปะเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนตามความเหมาะสมในด้านอื่นๆได้

ผลการวิจัยพบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลแผนกิจกรรมศิลปะเหมาะสมผ่านเกณฑ์ ผลการ
วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปผู้ต้องขังหญิงอายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 80 เมื่อพิจารณาด้านการศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด 11 คน คิดเป็นร้อยละ 55 ผลการจัดกิจกรรมศิลปะของผู้ต้องขัง
จากการบันทึกผลพฤติกรรมระหว่างกิจกรรมศิลปะผู้ต้องขังได้ให้ความร่วมมือด้วยดีทุกกิจกรรมและ
เกิดความผ่อนคลาย ถ่ายทอดความรู้สึกออกมาเป็นผลงานและในการสร้างผลงานศิลปะส่งเสริมให้
ผู้ต้องขังมีกำลังใจเสริมการเห็นคุณค่าแห่งตนเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับผลผลการเปรียบเทียบคะแนน
ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน ของแบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนเองของโรเซนเบิร์ก
(Rosenberg Self-Esteem Scale) ก่อนและหลังกิจกรรมศิลปะของผู้ต้องขังหญิงแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน
การศึกษา ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ต้องขังหญิง ที่มีต่อกิจกรรมศิลปะ ผลประเมินพบว่า
ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็น มีค่าตั้งแต่ 2.25 ถึง 4.90 ซึ่งผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีระดับความ
คิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด

A CASE STUDY OF ART ACTIVITIES ON SELF-ESTEEM OF PRISONERS.

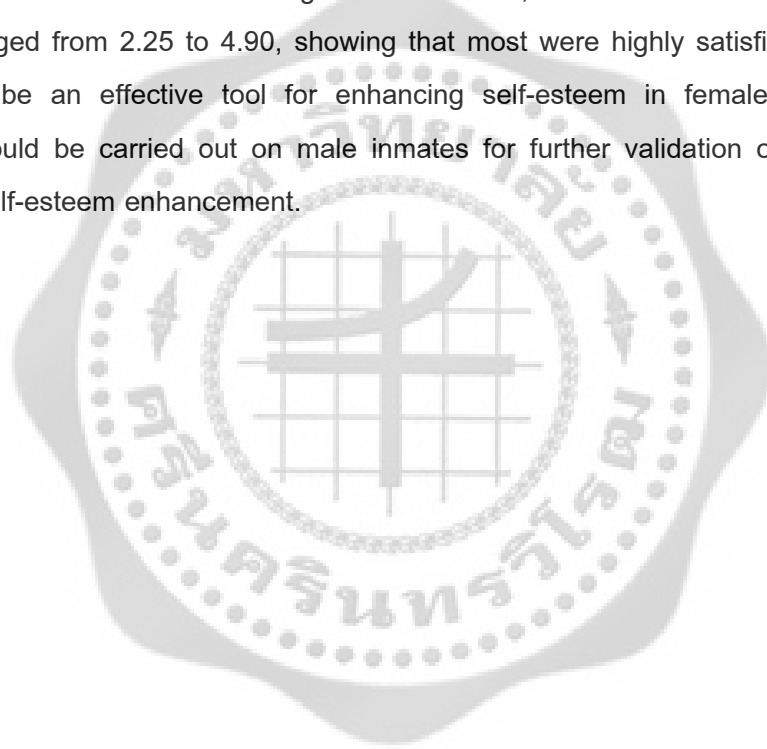

AN ABSTRACT
BY
MINMANTA SRIWARATTHANAKORN

Present in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Art Education
at Srinakarinwirot University
January 2014

Minmanta Sriwaratthanakorn. (2014). *A Case Study of Art Activities on Self - Esteem of Prisoners*. Master thesis, M.Ed. (Art Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assist. Prof. Dr.Lertsiri Bovornkitti.

Art activities can be used correctly and effectively in association with the concept of enhancing self-esteem. The study was aimed at using art activities to enhance the self-esteem of 20 female inmates in the Central Prison of Khon Kaen Province. Methods were: 10 art activities of 12 sessions and pre-post tests (Rosenberg Self-Esteem Scale) were given to and conducted on the female inmates. The results were positive: the levels of self-esteem tested showed statistical significance at 0.5, and their satisfaction with the art activities ranged from 2.25 to 4.90, showing that most were highly satisfied. Therefore, art activity can be an effective tool for enhancing self-esteem in female inmates. Future research should be carried out on male inmates for further validation of the use of art activity for self-esteem enhancement.

ปริญญาบัตร

เรื่อง

กรณีศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขัง

ของ

มินท์มันตา ศรีวรัตน์ธนกร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2557

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาบัตร

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษา

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ)

(อาจารย์ ดร.ชนบพร์ วัฒนสุขชัย)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาริต ทิมวัฒนบรรเทิง)

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนการศึกษาเพื่อทำปริญญานิพนธ์ รหัส GRAD S-1-56 จากงบประมาณเงินรายได้ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เงินรายได้ของบัณฑิต) ประจำปีงบประมาณ (วิทยาลัย2556 สำเร็จลงได้ด้วยความเมตตา กรุณาอย่างยิ่งจากท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผศ.ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ และ ผศ.จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้าอาจารย์ที่ปรึกษาในการเรียนระดับบัณฑิตศึกษา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบเค้าโครงปริญญานิพนธ์ ผศ.ดร.วิเทพ มุสิกะปาน และ อาจารย์ดร.อชิพัทธ์ วิจิตสถิตรัตน์ ในการควบคุมแนะนำวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณประธานการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร.ชนบทรวิฒนสุขชัย ภาควิชาศิลปะดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและกรรมการสอบปากเปล่าอีก 2 ท่านคือ ผศ.ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ กับ ผศ.ดร.สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง ภาควิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการสอบครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญในการทำปริญญานิพนธ์ ผศ.จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า ผู้เชี่ยวชาญแผนกกิจกรรมศิลปะ อาจารย์ ว่าที่ร้อยโท ดร.ตรีวิทย์ พิจิตรพลากาศ ผู้เชี่ยวชาญแผนกกิจกรรมศิลปะ ผศ.ดร. อารี พันธุ์มณี ผู้เชี่ยวชาญแผนกกิจกรรมศิลปะและผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน นางสาวพรพรรณ ศิลปวัฒนาพร นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ ผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน เป็นอย่างสูงที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทำให้งานวิจัยในครั้งนี้มีความครบถ้วนสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รศ.ดร.สุชีรา ภัทรยุตวรรัตน์ ให้ความอนุเคราะห์ใช้แบบเครื่องมือทางจิตวิทยา แบบวัดประเมินการเห็นคุณค่าแห่งตนของโรเซนเบิร์ก จาก ฐปนีฯ ตั้งจิตภักดีสกุล ในคู่มือการวัดทาง จิตวิทยา Manual of Psychological Testing (ผู้วิจัยนำไปใช้ในการวิจัยในครั้งนี้)

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอธิการบดีกรมราชทัณฑ์ ผู้บัญชาการเรือนจำ ผู้ช่วยอำนวยการทัณฑสถานเรือนจำกลางขอนแก่น นายวิธาน สุขเกษม นักทัณฑวิทยาชำนาญการพิเศษ นางอรอินทร์ สุกาญจนาศเรษฐ นักทัณฑวิทยาชำนาญการ นายกฤษณะ ยิ่งธงชัย เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ชำนาญงาน เจ้าหน้าที่ทุกท่าน ผู้คุมทุกคนที่อำนวยความสะดวกและนักโทษหญิงทุกคนจากเรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณนายธรรชัย ถนนทิพย์ ตำแหน่งครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ (คศ.3) เป็นผู้วิเคราะห์ค่าสถิติ Spss ของแบบวัดประเมินการเห็นคุณค่าแห่งตนของโรเซนเบิร์กและแบบวัดความพึงพอใจ 5 ระดับ ในการวิจัยในครั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ร่วมงานที่ให้ความช่วยเหลือให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัยตลอดจนผู้ให้การดูแลทุกคนในการทำวิจัยมาด้วยดีตลอด

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดาที่คอยเป็นแรงบัลดาลใจในการศึกษาต่อระดับปริญญาโท และเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังของความสำเร็จในการศึกษาในครั้งนี้

คุณค่าทั้งหมดที่เกิดจากปริญญาบัตรนี้ ผู้วิจัยน้อมรำลึกและบูชาพระคุณแก่บิดา มารดา อาจารย์ ผู้มีพระคุณของผู้วิจัยทุกท่านทั้งที่ได้กล่าวถึงและมีได้กล่าวถึงมา ณ ที่นี้ ที่อยู่เบื้องหลังในการวางรากฐานความสำเร็จให้กับผู้วิจัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

มินท์มันตา ศรีวรัตน์ธนกร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของงานวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
กลุ่มประชากรตัวอย่าง.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานที่เกี่ยวข้อง	6
การเห็นคุณค่าแห่งตน.....	7
ความหมายของการเห็นคุณค่าแห่งตน.....	7
ความสำคัญของการเห็นคุณค่าแห่งตน.....	11
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าแห่งตน.....	12
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าแห่งตน.....	14
การพัฒนาการเห็นคุณค่าแห่งตน.....	19
องค์ประกอบในการเห็นคุณค่าแห่งตน.....	20
ลักษณะที่เห็นคุณค่าแห่งตน.....	22
พัฒนาการในการเห็นคุณค่าแห่งตน.....	24
การพัฒนาและการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตน.....	25
จุดกำเนิดและพัฒนาการของการเห็นคุณค่าแห่งตน.....	25
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
กิจกรรมศิลปะ.....	28
ความหมายของกิจกรรมศิลปะ.....	28
คุณค่าของกิจกรรมศิลปะ.....	29
พัฒนาพฤติกรรมด้วยกิจกรรมศิลปะ.....	32
ทฤษฎีการเรียนรู้ของโรเบิร์ต กาเย (Robert Gagne).....	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ผู้ต้องขังหญิง.....	38
ความหมายผู้ต้องขังหญิง.....	38
เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น.....	39
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	40
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	41
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	42
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	42
วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	42
แผนการจัดกิจกรรมศิลปะ.....	43
แบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน.....	43
แบบวัดประเมินการเห็นคุณค่าแห่งตน.....	44
กิจกรรมศิลปะที่นำไปใช้ในการทดลอง.....	44
แบบแผนการทดลอง.....	44
เกณฑ์กิจกรรมศิลปะในการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน.....	45
การกำหนดหัวข้อกิจกรรมศิลปะ.....	48
วิธีการดำเนินการทดลอง.....	49
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
การประเมินความสอดคล้องแบบประเมินความเหมาะสมของแผนกิจกรรมศิลปะ....	53
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป.....	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนเอง.....	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบวัดความพึงพอใจต่อกิจกรรมศิลปะ.....	57
ผลการบันทึกผลระหว่างกิจกรรมศิลปะของผู้ต้องขัง.....	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	70
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	70
ความสำคัญของการวิจัย.....	70
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	70
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	70
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	70
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
สรุปผลการวิจัย.....	74
การอภิปรายผล.....	79
ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย.....	81
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป.....	82
บรรณานุกรม.....	83
ภาคผนวก.....	91
ภาคผนวก ก.....	92
ภาคผนวก ข.....	104
ภาคผนวก ค.....	111
ภาคผนวก ง.....	118
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	168

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 เรียงลำดับกิจกรรม.....	44
2 ผลวิเคราะห์ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของความสอดคล้องของแผนกิจกรรมศิลปะ.....	54
3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป.....	55
4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน.....	57
5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบวัดความพึงพอใจต่อกิจกรรมศิลปะ.....	57

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ผลงานกิจกรรมเตรียมพื้นฐานศิลปะภาพวาดของผู้ต้องขังคนที่ 10.....	59
2 ผลงานกิจกรรมที่ 1 หัวข้อ ดอกไม้ (แบบง่าย) ภาพวาดของผู้ต้องขังคนที่ 6.....	60
3 ผลงานกิจกรรมที่ 2 หัวข้อ ดอกไม้ (แบบยาก) ภาพวาดของผู้ต้องขังคนที่ 13.....	61
4 ผลงานกิจกรรมที่ 3 หัวข้อ สัตว์ (แบบง่าย) ภาพวาดของผู้ต้องขังคนที่ 10.....	62
5 ผลงานกิจกรรมที่ 4 หัวข้อ สัตว์ (แบบยาก) ภาพวาดของผู้ต้องขังคนที่ 9.....	63
6 ผลงานกิจกรรมที่ 5 หัวข้อ “ผลไม้ อาหาร สิ่งของรอบตัว” ภาพวาดของ ผู้ต้องขังคนที่ 8.....	64
7 ผลงานกิจกรรมที่ 6 หัวข้อ “บุคคล” ภาพวาดของผู้ต้องขังคนที่ 7.....	65
8 ผลงานกิจกรรมที่ 7 หัวข้อ “ทิวทัศน์” (แบบง่าย) ภาพวาดของผู้ต้องขังคนที่ 18.....	66
9 ผลงานกิจกรรมที่ 8 หัวข้อ “ทิวทัศน์” (แบบง่าย) ภาพวาดของผู้ต้องขังคนที่ 8.....	67
10 ผลงานกิจกรรมที่ 9 หัวข้อ “ตัวฉัน” ภาพวาดของผู้ต้องขังคนที่ 20.....	68
11 ผลงานกิจกรรมที่ 10 หัวข้อ “ฉันอยากวาด” วาดภาพอิสระ ภาพวาดของผู้ต้องขังคนที่ 8.....	69

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

กรมราชทัณฑ์เป็นหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมมีหน้าที่ดูแลและควบคุมผู้กระทำ ความผิดที่ถูกลงโทษตามคำพิพากษาของศาลซึ่งกระทำผิดในประเทศดีต่างๆกันโดยเฉพาะคดียา เสพติด ซึ่งเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมอื่นๆตามมานั้นจากการศึกษาวิจัยเรื่องการกระทำ ผิดในคดียาเสพติดของผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวลวันต้องโทษจำคุกและพักการลงโทษของกลุ่มพัฒนา ระบบสำนักวิจัยและพัฒนาาระบบราชทัณฑ์ที่ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาสาเหตุและปัจจัยที่มีต่อการ กระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวลวันต้องโทษจำคุกและพักการลงโทษนั้นพบว่า ผู้ที่ กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในคดีเดิมจะกลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด(ยาบ้า) อีกรองลงมาคือมี ความผิดในคดีเดิมเกี่ยวกับทรัพย์สินจะกลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดประเภทยาบ้า เนื่องจากการจะหาเงินไป ซื้อยามาเสพเป็นเรื่องยากเพราะยาบ้ามีราคาค่อนข้างแพงและหายากในขณะที่รายได้มีไม่เพียงพอ วิธีการที่จะหาเงินให้ได้ง่ายและรวดเร็วคือการลักทรัพย์หรือการกระทำอย่างใดๆที่เกี่ยวกับความผิด ทางทรัพย์สิน ส่วนใหญ่ผู้ที่เคยมีประวัติเกี่ยวกับยาเสพติดมักจะกลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดประเภท ยาบ้าเพราะในอดีตเคยเกี่ยวข้องกับยาบ้าและยังเลิกไม่ได้เด็ดขาด จึงต้องกลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาบ้า อีกและสำหรับผู้ที่ไม่เคยมีประวัติการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน แต่การกระทำผิดในครั้งนี้กลับไป ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่าสาเหตุที่เกิดการกระทำผิดซ้ำขึ้นอีกเพราะเพื่อน ชวนเป็นหลัก การไม่มีงานทำที่ได้รับการปล่อยตัวส่วนใหญ่ขาดโอกาสที่จะมีหน้าที่การงานที่ได้ ค่าตอบแทนสูง รวมทั้งการปิดบังไม่ให้เจ้านายรู้ว่าเคยต้องโทษมาก่อนจึงมีโอกาสเสี่ยงที่จะกลับไป ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกเพราะงานที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นงานที่ค่อนข้างง่ายและได้ ค่าตอบแทนที่สูง (กรมราชทัณฑ์ สำนักวิจัยและพัฒนาาระบบงานกรมราชทัณฑ์, ม.ป.ป.)

สรลักษ์ณ์ ประเจียด กล่าวถึงผู้ต้องขัง ในมุมมองทางจิตเวชศาสตร์ของนักจิตวิทยา คลินิกหรือจิตแพทย์ สิ่งหนึ่งที่เป็นจุดเด่นที่เราให้ความสนใจศึกษาอย่างมากคือ ผู้ต้องขังในเรือนจำ เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิตและจิตเวชได้มากกว่าคนปกติ ทั้งนี้เนื่องจาก ขาดแหล่งสนับสนุนทางสังคมอารมณ์และความรู้สึก สภาวะแวดล้อมเหนือการควบคุม เช่น สภาพ ความแออัด การหมดโอกาสในทางเลือกสิ่งต่างๆมาตอบสนองความต้องการของตัวเอง การต้องทำ ตามกฎระเบียบ ความวิตกกังวลเกี่ยวกับคดีทั้งที่ตนเองทำและไม่ได้ทำสิ่งต่างๆที่ผู้เขียนกล่าวถึงนี้ เป็นที่ทราบกันดีว่า เมื่อเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นกับบุคคลนั้นแล้วย่อมทำให้จิตสำนึกของบุคคลนั้น เกิดความรู้สึกกดดันอย่างมาก จนไม่สามารถปรับตัวได้หรือปรับตัวได้แต่ใช้วิธีการที่ไม่เหมาะสม เช่น ผู้ต้องขังระบายความกดดันทางจิตด้วยการใช้ของมีคมกรีดตามลำตัวหรือสักตามร่างกาย (โดยที่ผู้ต้องขังรายนั้นไม่ได้สักตามคำนิยามหรือกลุ่มสังคมของผู้ต้องขัง) เป็นต้น

จากลักษณะดังกล่าวข้างต้น คือ สภาพความเป็นจริงที่กรมราชทัณฑ์ทราบดีและหลาย ๆ เรือนจำ / ทัณฑสถาน ได้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิตแก่ผู้ต้องขัง (สรลัษณ์ ประเจียดม. 2550: 67- 68)

สรลัษณ์ ประเจียด กล่าวไว้ว่า ปัจจัยเสี่ยงและ/หรือลักษณะสำคัญที่บอกให้ทราบว่าผู้ต้องขังมีแนวโน้มฆ่าตัวตาย วิธีการดูแลและให้ทราบว่าผู้ต้องขังมีแนวโน้มฆ่าตัวตาย/ฆ่าตัวตายไม่สำเร็จควรได้รับการช่วยเหลือทางจิตใจอย่างเร่งด่วนเพื่อประโยชน์ดังนี้

1. ให้สภาพจิตใจผู้ต้องขังเข้าสู่สภาวะปกติโดยเร็วที่สุด
2. ให้ผู้ต้องขังได้มีวิธีคิด วิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้องมากขึ้นและไม่กลับไปสู่การฆ่าตัวตายอีก

การให้ความช่วยเหลือช่วงวิกฤติ (Crisis Intervention) ได้แก่การให้คำปรึกษา แนะนำตัวด้วยการสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพของการเป็นมิตร ให้ความเป็นกันเอง เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้ระบาย โดยการรับฟังอย่างตั้งใจและต้องถามเรื่องความคิดฆ่าตัวตาย เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังได้พูดถึงปัญหาของเขา เพื่อเป็นการแสดงความสนใจอย่างจริงจังต่อช่วยเหลือผู้ต้องขัง และทำให้การประเมินไม่ผิดพลาด แสดงความเห็นใจได้มากๆ และเข้าใจผู้ต้องขังถึงสิ่งเขาได้กระทำลงไป ช่วยส่งเสริมให้ผู้ต้องขังได้เข้าใจตนเอง สนับสนุนและให้กำลังใจ ช่วยคิดหาทางออกที่เหมาะสมเมื่อเกิดปัญหาหรือแหล่งข้อมูลที่ต้องการ เป็นต้น

การป้องกันผู้ต้องขังฆ่าตัวตายในเรือนจำ ให้ผู้ต้องขังได้มีกิจกรรมนันทนาการ สันทนาการหรือกิจกรรมเสี่ยงหัวเราะต่าง ๆ เพื่อความผ่อนคลายความตึงเครียดและเกิดความรู้สึกสบายใจ (สรลัษณ์ ประเจียด. 2547: 80 – 81)

พัฒนาการของการเห็นคุณค่าแห่งในตนเองมีลักษณะเป็นกระบวนการต่อเนื่องตามขั้นพัฒนาการตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ และสามารถพัฒนาได้ด้วยการจัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้พึ่งตนเองในการทำสิ่งต่าง ๆ ตามความสามารถเป็นการกระตุ้นให้เด็กตระหนักถึงความมีคุณค่าในตนเองมีความเชื่อมั่นและมีความมีคุณค่าในตนเอง อีกทั้งช่วยสร้างแรงบันดาลใจในการหลีกเลี่ยงปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างดี (อารี พันธุ์มณี. 2542: 57) ความภาคภูมิใจในตนเองนับว่ามีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นพื้นฐานในการมองชีวิตของมนุษย์ ซึ่งจะสามารถทำให้มนุษย์มีพัฒนาการหรือดำรงอยู่อย่างมีคุณค่า (Walz. 1992: 16; citing Branden. n.d.) การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) เป็นภูมิคุ้มกันหรือบรรเทาความรุนแรงของปัญหาทางจิตใจที่เกิดขึ้น ในทางปฏิบัติพบว่าความดีใจร้อนที่บุคคลได้รับนั้น บ่อยครั้งจะมาจากความเห็นคุณค่าในตนเองน้อยเกินไป การเห็นคุณค่าในตนเองต้องอาศัยความสมดุลกันระหว่างความสามารถที่แต่ละบุคคลประเมินตนเองหรือรับรู้ตนเองว่าเป็นอย่างไร (Perceived self) กับจินตนาการของบุคคลนั้นที่ต้องการจะเป็นอย่างไร (Ideal self) หากทั้ง 2 สิ่งใกล้เคียงกันก็จะทำให้เกิดความเห็นคุณค่าในตนเอง มองตนเองในแง่ดีในความเป็นจริง ชื่นชมกับความสามารถที่มีและพร้อมที่จะพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นไปในทางกลับกันถ้ามีความแตกต่างหรือมีความเหลื่อมล้ำกันระหว่างรับรู้ตนเอง (Perceived self)

และความเป็นจริง (Fact) และการคาดหวังหรือตัวตนที่ต้องการจะเป็น (Ideal self) จะทำให้คนอื่น ๆ นั้นไม่รู้สึกรู้เห็นคุณค่าในตนเอง กลัวการปฏิเสธ ท้อแท้หรืออยู่เฉย ไม่กระตือรือร้น การเห็นคุณค่าในตนเองยังเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลทำงานสำเร็จตามเป้าหมายที่พึงประสงค์และจะช่วยแก้ปัญหาอื่นที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันได้ด้วย ซึ่งกับความเชื่อที่ว่า เด็กที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองจะมีความคิดที่ดี ๆ กับตนเอง เมื่อเด็กรักตนเอง เชื่อมมั่นและนับถือตนเอง ความคิดเห็นของผู้อื่นย่อมไม่ทำให้เขาหวั่นไหวและเมื่อเด็กรู้สึกว่าเขาเองมีคุณสมบัติพร้อมแล้ว เขาย่อมยินดีที่จะแบ่งปันสิ่งดี ๆ เหล่านี้ให้คนรอบข้างด้วยเช่นกัน (สุวรรณณี พุทธิศรี. 2543: 166 -167)

“มนุษย์เพียรพยายามที่จะยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้สูงขึ้นด้วยการพัฒนาสร้างสรรค์ประสบการณ์ของชีวิตให้เกิดคุณค่าทั้งทางร่างกาย ทางอารมณ์ ทางสังคม ทางสติปัญญา ทางความรู้และทางสุนทรียศาสตร์ เป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งของชีวิต ที่สามารถพัฒนาสร้างสรรค์ให้แก่มนุษย์ทางด้านต่าง ๆ ทั้งแก่ผู้สร้างสรรค์ หรือผู้เข้ารับ การที่มนุษย์ได้พบเห็นสัมผัสรับรู้สิ่งที่สวยงามทั้งจากธรรมชาติหรือศิลปะ ย่อมมีอิทธิพลทำให้ความรู้สึกคิดโน้มน้าวไปยังทางที่ดีและเกิดจิตสำนึกที่ดีซึ่งส่งผลไปถึงพฤติกรรม และการแสดงออกย่อมดึงกันไปด้วยพฤติกรรมการแสดงออกที่ดีงามย่อมส่งผลถึงการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มสังคมเกิดความสงบสุข ความสงบสุขทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามมีคุณค่าไว้สั่งสอนหรือสืบสานแก่มนุษย์รุ่นหลังนั้นคือ อารยะธรรมทางปัญญาในรูปแบบของศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของกลุ่มสังคมที่ถูกนำมาสั่งสอนให้มนุษย์ในสังคมมีความเจริญงอกงามไปสู่คุณค่าและความหมายของการเป็นมนุษย์เสมอมา” (ประเสริฐ สีสรัตน์. 2542: 256)

เลิศศิริ บวรกิตติกล่าวไว้ว่า ศิลปกรรมบำบัดนอกจากจะนำไปใช้กับผู้รับบริการที่ปัญหาทางสภาพจิตแล้ว ยังอาจนำไปใช้ร่วมเวชกรรมที่เกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บและความบกพร่องทางร่างกายได้ด้วย นอกจากนี้ ศิลปกรรมบำบัดยังสามารถให้บริการด้านการรักษาปรับสุขภาพทั่วไป โดยช่วยบรรเทาความ เครียด และเปิดช่องทางให้พัฒนาการสร้างภูมิคุ้มกันและการรักษาตนเอง (เลิศศิริ บวรกิตติ. 2553: 41)

นอกจากนี้การใช้กิจกรรมกลุ่มศิลปะ หรือศิลปะบำบัด ยังเป็นการให้ผู้ต้องขังได้ใช้ศิลปะในการบำบัด รักษาฟื้นฟูสภาพจิตใจ ฝอยคลายความเครียด และเสริมสร้างสมาธิ (กรมราชทัณฑ์. ม.ป.ป.: 22) ซึ่งกรมราชทัณฑ์ ได้ระบุให้การใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อบำบัดผู้ต้องขังเป็นเครื่องมือสำหรับแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังอีกทางหนึ่งพร้อมทั้งพันธกิจเรือนจำกลางขอนแก่นที่สอดคล้องคือ ควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีอาชีพ บำบัดฟื้นฟูและแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ (เรือนจำกลางขอนแก่น. 2555)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและพัฒนาเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตน ตามตัวแปรกิจกรรมศิลปะ โดยจัดรูปแบบกิจกรรมศิลปะให้ผู้ต้องขัง มหันตโทษได้เห็นคุณค่าแห่งตนเองและอยู่ได้อย่างมีความสุขตามสถานภาพของตนเอง พร้อมทั้งสามารถนำกิจกรรมดังกล่าวไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ได้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะต่อการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการนำกิจกรรมศิลปะมาช่วยในการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขังหญิงและเพื่อใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนตามความเหมาะสมในด้านอื่นๆได้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ผู้ต้องขังหญิง (คดียาเสพติด)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเป็นผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 20 คน ระยะเวลาในการร่วมกิจกรรม 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง ใช้วิธีการเลือกโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้เต็มใจเข้ารับการศึกษ

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กิจกรรมศิลปะ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขังหญิง

นิยามศัพท์เฉพาะศิลปะ

1. **กิจกรรมศิลปะ (Art Activity)** หมายถึง กิจกรรมการวาดภาพ การปั้น การประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้ สำหรับใช้เป็นกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาคุณธรรม ผู้ต้องขังแต่ละกิจกรรมได้ให้หลักการและแนวคิดของการจัดค่ายกิจกรรมศิลปะและบำบัด สำหรับช่วยส่งเสริมและพัฒนาบุคคลที่มีความบกพร่องทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. 2543:37-43)

2. **การเห็นคุณค่าแห่งตน (self-esteem)** การเห็นคุณค่าในตนเองความภาคภูมิใจแห่งตนความภาคภูมิใจในตนเอง การใช้คำเหมือน แต่ความหมายของผู้วิจัยขอยกความหมาย “การเห็นคุณค่าแห่งตน” จากความหมายของ เจตนคติของการยอมรับตนเอง ประเมินตนเองว่ามีคุณค่า

(Self-approval) และความนับถือตนเอง (Self-respect) มีความภูมิใจในตนเอง โดยเฉพาะค่านิยม ลักษณะนิสัยและศักดิ์ศรีของตน (ราชบัณฑิตยสถาน. 2550:359)

2.1 การเห็นคุณค่าแห่งตน (self-esteem) หมายถึง การที่บุคคลประเมินตนเองในทิศทางบวก แบ่งออก 2 มิติ ได้แก่ การเห็นคุณค่า แห่งตนที่รับรู้ (Explicit self –esteem) หมายถึง การประเมินตนเองตามการรับรู้ของบุคคล และ การเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัย (Implicit self-esteem) หมายถึง การประเมินตนเองที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติภายใต้กระบวนการจิตไร้สำนึก โดยไม่ได้ตระหนักว่าตนเองกำลังประเมินสิ่งใดอยู่ ในต่างประเทศมีงานวิจัยหลายชิ้นศึกษา พบว่าการเห็นคุณค่าแห่งตนส่งผลดีต่อสุขภาพทางจิตหรือความสุขตามการรับรู้ของบุคคล (หยกฟ้า อิศรานนท์. 2553; ออนไลน์)

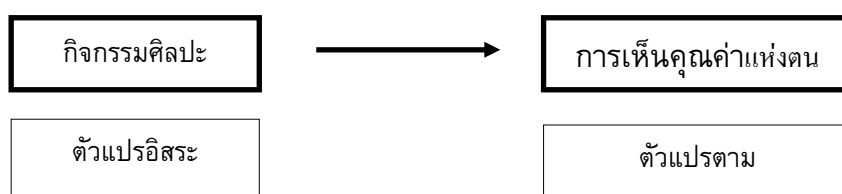
2.2 ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง เป็นลักษณะของความเชื่อและมีความนับถือตนเอง อันเกิดจากความเชื่อมั่นในควมมีคุณค่าของตนเอง ความมั่นใจในความสามารถของตนที่กระทำสิ่งใดให้สำเร็จได้ตามความพอใจแบรนเดน (Branden. 1981:110,125) (Self – esteem) มีความหมายอื่นๆ ที่แปลเป็นภาษาไทย เช่น

1. การเห็นคุณค่าแห่งตน
2. การเห็นคุณค่าในตนเอง
3. การนับถือตนเอง
4. ความภาคภูมิใจในตนเอง
5. รู้คุณค่าในตนเอง
6. การรับรู้ถึงคุณค่าที่มีอยู่

3. ผู้ต้องขังหญิง (Female Offenders) หมายถึง ในที่นี้หมายรวมถึงถึงนักโทษ เต็ดขาด คนต้องขังและคนฝากขังที่เป็นหญิงหรือเรือนจำ (ชาย) ที่มีเรือนขังหญิง

4. เรือนจำกลาง หมายถึง เรือนจำรับคุมขังผู้ต้องขังที่มีคำพิพากษาแล้วและนักโทษ เต็ดขาด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

ผู้ต้องขังหญิงได้ร่วมกิจกรรมศิลปะที่มีการประเมินการเห็นคุณค่าแห่งตนก่อนและหลังเพื่อ เสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ การจัดกิจกรรมศิลปะที่มีผลต่อการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขังหญิงเรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเสนอเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การเห็นคุณค่าแห่งตน

- 1.1 ความหมายของการเห็นคุณค่าแห่งตน
- 1.2 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าแห่งตน
- 1.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าแห่งตน
- 1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าแห่งตน
- 1.5 การพัฒนาการเห็นคุณค่าแห่งตน
- 1.6 องค์ประกอบในการเห็นคุณค่าแห่งตน
- 1.7 ลักษณะที่เห็นคุณค่าแห่งตน
- 1.8 พัฒนาการในการเห็นคุณค่าแห่งตน
- 1.9 การพัฒนาและการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตน
- 1.10 จุดกำเนิดและพัฒนาการของการเห็นคุณค่าแห่งตน
- 1.11 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. กิจกรรมศิลปะ

- 2.1 ความหมายของกิจกรรมศิลปะ
- 2.2 คุณค่าของกิจกรรมศิลปะ
- 2.3 การพัฒนาพฤติกรรมด้วยกิจกรรมศิลปะ
- 2.4 ทฤษฎีการเรียนรู้ของโรเบิร์ต กาเย่ (Robert Gagne)

3. ผู้ต้องขังหญิง

- 3.1 ความหมายผู้ต้องขังหญิง
- 3.2 เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

การเห็นคุณค่าแห่งตน

1.1 ความหมายของการเห็นคุณค่าแห่งตน

โรเซนเบิร์ก กล่าวถึงการเห็นคุณค่าแห่งตนว่าเป็นการประเมินความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในตนเอง ในด้านการยอมรับตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเองและความเชื่อมั่นในทางด้านดีและทางด้านไม่ดี (Rosenberg. 1979: 31)

มาสโลว์ ให้ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเองไว้ว่าเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง และเห็นตนเองมีความเข้มแข็งมีคุณค่า มีความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ ในการกระทำภารกิจต่าง ๆ (Maslow. 1970: 45) โดยความต้องการของมนุษย์คือบุคคลมีความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จและประเมินค่าความสำเร็จของตนเองไว้สูง ปรารถนาให้ผู้อื่นยอมรับนับถือในความสำเร็จของตนเองด้วย ถ้าความต้องการนี้ได้รับการตอบสนองจนพอใจจะทำให้บุคคลนั้นมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความสามารถ และมีประโยชน์ต่อสังคม แต่ถ้าความต้องการนี้ ถูกขัดขวางจะทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีปมด้อยหรือเสียหน้าและทำให้การเห็นคุณค่าในตนเองลดลง (Maslow.1970: 81-97)

แบรนด์เตน ได้ให้ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเองว่าเป็นลักษณะของความเชื่อและมีความนับถือตนเอง อันเกิดจากความเชื่อมั่นในควมมีคุณค่าของตนเอง ความมั่นใจในความสามารถของตนที่กระทำให้สำเร็จได้ตามความพอใจ (Branden. 1981: 110-125)

ลอเรนซ์ ได้ให้ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเองหมายถึงการที่บุคคลประเมินตนเองในด้านความแตกต่างระหว่างตนที่เป็นจริงอยู่ในปัจจุบันกับตนในอุดมคติ (Ideal Self) เป็นกระบวนการทางอารมณ์ที่วัดได้จากการที่บุคคลใส่ใจในความแตกต่างนี้บุคคลที่มีความแตกต่างในการประเมินมากจะมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ถ้าหากมีความแตกต่างน้อยจะมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองสูง(Lawrence. 1987:4)

แพลลาดีโน กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นสิ่งที่ไม่คงที่จะเปลี่ยนแปลงตามความรู้สึกและประสบการณ์ โดยมีความหมายได้หลากหลายคือ

1. เป็นความเชื่อในตนเอง และความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง
2. ความสามารถในการมองโลกตามความเป็นจริงและมองโลกในแง่ดี
3. ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่จะเปลี่ยนแปลงในชีวิตให้ดีขึ้น
4. ความสามารถที่จะเข้าใจลักษณะที่อ่อนแอของตนเอง และทำการพัฒนาจุดอ่อนให้ดีขึ้น
5. การรู้และการยอมรับตนเอง
6. การตระหนักถึงลักษณะเด่น และภูมิใจในลักษณะเด่นของตนเอง
7. การเชื่อในคุณค่า และการนับถือความสามารถในตนเอง
8. การมองสิ่งต่าง ๆ ในแง่ดี และเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองในการสิ่งใหม่ ๆ

9. ความสามารถในการประเมิน และประยุกต์ใช้ทักษะด้านต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เข้าใจว่าตนเองมีคุณค่าในตนเองและต่อบุคคลอื่น

10. การยอมรับในตนเอง และมีการออกแบบชีวิตให้เป็นไปตามที่ตนต้องการ (Palladino.1989: 12-13; Palladino.1994: 3-4)

คาเพนิตโต้ กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นบุคลิกภาพอย่างหนึ่งของบุคคล ที่มีความรู้สึกในควมมีคุณค่าของตนเอง และจากการประเมินตนเองในเรื่องความสามารถและการยอมรับของสังคม (Carpenito. 1991:392)

ออสบอร์น อธิบายว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง คือ ความรู้สึกทางบวกและทางลบเกี่ยวกับตนเองที่มีความคงทนถาวรว่า อาจจะมีสิ่งที่ดีหรือไม่ดีเพิ่มขึ้นหรือลดลง เป็นสิ่งที่บุคคลเผชิญและเข้าใจในความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการดำรงชีวิตประจำวัน (Osborne. 1996: 22)

เคอรา ให้ความหมายของ ความภาคภูมิใจในตนเองว่าเป็นความรู้สึกที่มีต่อตนเองเป็นองค์ประกอบหลักในการตัดสินใจความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการทำงานการที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองจะทำให้รู้สึกมีความสุข ความพึงพอใจ และมีชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย (Khera.1998:95)

คอนนี ให้ความหมายของ การเห็นคุณค่าในตนเอง คือ การเห็นคุณค่าตนเองมีคุณค่ามีความสำคัญ รวมถึงการมีความรับผิดชอบในบทบาทของตนเองและผู้อื่น (Connie. 2001: 3)

บี กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง คือ การที่บุคคลตัดสินใจตนเองเพื่อไปสู่การประเมินตนเองว่าตัวเขาเป็นอย่างไรในสายตาของผู้อื่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอัตมโนทัศน์ในการค้นหาว่าตนเป็นใครอีกด้วย (Bee. 1995: 305)

บุกตักโก้ และเดชลเลอร์กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง คือ ความรู้สึกทางบวกเกี่ยวกับข้อดีของตนเอง และการประเมินค่าเกี่ยวกับความเชื่อของตัวเองเกี่ยวกับการทำความดี ความปรารถนาและการมีคุณค่า (Bukatko,Cechler.1995: 450)

เบิร์น กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นส่วนหนึ่งของอัตมโนทัศน์ที่จะนำไปสู่การรับรู้เอกลักษณ์แห่งตนที่เฉพาะตัวไม่เหมือนคนอื่น ดังนั้นการเห็นคุณค่าในตนเองจึงสามารถพิจารณาได้ว่ามีสูงหรือต่ำ และจะเริ่มปรากฏขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Berns. 1997: 553)

เบอร์ก กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง คือ คุณลักษณะประการหนึ่งของอัตมโนทัศน์เกี่ยวกับการตัดสินใจคุณค่าในตนเองของบุคคลแต่ละคนและเป็นความรู้สึกทั้งหมดที่เชื่อมโยงทุกสิ่งทุกอย่างของบุคคลนั้น (Berk. 1996: 485)

พอลลาดีโน กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นสภาวะทางจิตใจเป็นวิถีทางหนึ่งที่เราคิด และรู้สึกต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งเป็นการวัดผลของกระทำต่าง ๆ การเห็นคุณค่าในตนเอง เปรียบเสมือนสะพานเชื่อมไปสู่ความเข้าใจว่าเราเป็นใคร และต้องการอะไรเป็นระบบความเชื่อ ภายในซึ่งจะส่งผลต่อการตอบสนองกับประสบการณ์ชีวิตภายนอก (Palladino.1994: 365)

ชูชัย ศุภวงศ์ การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความนึกคิดที่บุคคลมีความรู้สึกพึงพอใจในตนเอง เป็นพื้นฐานของสุขภาพจิต เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ตามทฤษฎีของมาสโลว์ เกิดขึ้น หลังจากบุคคลได้รับการตอบสนองทาง ด้านร่างกาย มีความปลอดภัย ได้รับการรักความเป็นเจ้าของแล้วบุคคลจะรู้สึกว่าตนเองมีประโยชน์และต้องการความสามารถต่าง ๆ ที่มีอยู่ ซึ่งเป็นความสามารถที่จะทำบางอย่างเพื่อให้ตนเองพอใจ การเห็นคุณค่าในตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของอัตมโนทัศน์ บางครั้งใช้คำว่าความภาคภูมิใจในตนเอง การเห็นพ้องด้วยตนเอง ความรู้สึกที่มีคุณค่าในตนเองการป้องกันตนเองการยอมรับตนเองหรือภาพลักษณ์ในตนเอง (ชูชัย ศุภวงศ์. 2542: 27)

ปรารถนา ช้อนแก้ว กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง พิจารณาตัดสินคุณค่าของตนตามความรู้สึกและทัศนคติของบุคคลที่มีต่อตนเอง ในเรื่องความสำเร็จ ความล้มเหลว การยอมรับจากผู้อื่นมีความพอใจในตนเอง มีความเชื่อมั่นในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ สภาพ กำลังถดถอย เชื่องช้า มีโรคประจำตัว สมควรให้การดูแลช่วยเหลืออุปการะ (ปรารถนา ช้อนแก้ว. 2542: 13-14)

อนุรักษ บัณฑิตยชาติ อธิบายว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นความรู้สึกที่มีบุคคลมีต่อตนเอง เกิดจากการเปรียบเทียบตนจริง (Real Self) กับตนเองในอุดมคติ (Ideal Self) โดยการประมาณคุณค่าของตนเองจากลักษณะทางกายภาพ จิตใจ ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม ความสามารถทางสติปัญญา และความสามารถในด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ การเห็นคุณค่าในตนเองยังเกิดจากการยอมรับของบุคคลรอบข้าง การรู้สึกว่าตนรัก การได้รับการยกย่องหรือประสบความสำเร็จ บุคคลที่ประเมินตนเองมาในด้านดีจะเป็นคุณค่าของตนเอง แต่ถ้าประเมินตนออกมาในด้านลบเช่น ไม่มีใครสนใจ ไม่ได้รับการยอมรับ ถูกเหยียดหยาม ทำอะไรไม่สำเร็จจะเกิดความรู้สึกว่าตนเองไร้ค่า (อนุรักษ บัณฑิตยชาติ. 2542: 8)

ธนพร วงษ์จันทร์ กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง คือ ความรู้สึกที่เกิดจากการประเมินตนเองเกี่ยวกับความมีคุณค่า ความสำคัญ ความสามารถ การประสบผลสำเร็จความรู้สึกรักตนเอง ความภาคภูมิใจและพึงพอใจในตนเอง การยอมรับนับถือตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองและรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถมีประโยชน์ต่อสังคมตลอดใจได้รับการยอมรับจากสังคม (ธนพร วงษ์จันทร์. 2543: 53)

รัศมี โพนเมืองหล้ากล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การประเมินตนเองตามความรู้สึกของตนเองว่าเป็นคนที่มีคุณค่า มีความสามารถ มีความสำคัญ มีการประสบความสำเร็จในการทำงาน รวมทั้งการยอมรับจากคนอื่นในสังคมที่มีต่อตนตลอดจนเจตนคติที่ดีต่อตนเอง มีความคิดเกี่ยวกับตนเองในด้านบวกมีความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองมองตนเอง

โนแ่งดี ดั่งนั้นเขาจะมีความเชื่อมั่น กล้าทำ กล้าคิด กล้าเผชิญกับปัญหา ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค (รัศมี โพนเมืองหล้า. 2543: 32)

พวงทอง อินใจ อธิบายว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกที่ตนเองมีความสามารถ มีความสำคัญอันเนื่องมาจากความสำเร็จในสิ่งที่คาดหวังรวมทั้งการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น (พวงทอง อินใจ. 2544: 11)

ดำรงศักดิ์ วิเชียรดิกล การเห็นคุณค่าในตนเองหรือความภาคภูมิใจในตนเองมีความต่อเนื่องมาจากประสบการณ์ในวัยเด็ก ซึ่งประสบการณ์ที่ได้รับและการตีความจากประสบการณ์จะมีผลต่อความรู้สึกของตนเอง ถือเป็นสิ่งที่สร้างเสริมหรือบั่นทอนความภาคภูมิใจในตนเองก็ได้ (ดำรงศักดิ์ วิเชียรดิกล. 2545:12)

สมพงษ์ จินดารุ่นเรืองรัตน์ กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองนั้นเป็นความรู้สึกที่ดีที่มีต่อตนเองทั้งด้านบวกหรือด้านลบเป็นความรู้สึกที่ตนเองมีค่าในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ (สมพงษ์ จินดารุ่นเรืองรัตน์. 2546: 12)

กรมสุขภาพจิต กล่าวถึง การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่ดี ๆ ที่บุคคลมีต่อตัวเอง รัก นับถือตัวเอง รู้สึกตัวเองมีคุณค่า ความรู้สึกดี ๆ กับตัวเองดังกล่าวนั้นจะทำให้ตัวเองมีความมั่นใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันโดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น (กรมสุขภาพจิต. 2547: 83)

ศศิวิมล บุราณทวีคุณ กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองนั้นเป็นความรู้สึกของบุคคลที่ว่าตนเองมีความสามารถประสบความสำเร็จในสิ่งที่ทำ มีความสำคัญ มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อสังคม ได้รับการยอมรับ มีความเชื่อมั่นในการกระทำของตนเอง รับรู้คุณค่าตามความเป็นจริง มองโลกในแง่ดี (ศศิวิมล บุราณทวีคุณ. 2547: 16)

ชนารัตน์ สุดตระการ กล่าวว่า ถ้าพ่อแม่เกื้อกูลลูกชายให้พัฒนาความเข้มแข็งขึ้นในจิตใจ ซึ่งมีผลต่อการเคารพตนเองเท่ากับว่าได้ช่วยให้ลูกเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่อบอุ่น มีความสุข มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความมั่นใจ เป็นตัวของตัวเอง เป็นพ่อที่ดีเอื้ออาทรต่อครอบครัว และเป็นคนดีของสังคมทำให้เกิดประโยชน์ต่อทุกคน รวมทั้งครอบครัวของเขาเองด้วย (ชนารัตน์ สุดตระการ. 2548: 13)

อภิญา พันธุ์สุวรรณ กล่าวว่า เมื่อเด็กหญิงเกิดความรู้สึกเคารพตนเอง เธอก็จะเกิดความเชื่อมั่นว่าตัวเธอมีความสามารถและเป็นที่ยอมรับ จะทำให้เธอมีความรู้สึกบอกต่อตนเองมองเห็นแง่มุมที่ดีของตนเอง การมองในด้านดีจะทำให้เด็กเกิดความมุ่งมั่นและมานะ เพราะรู้สึกถึงศักยภาพของตนเองตรงกันข้ามกับคนที่ไม่มีความเชื่อมั่นใจตนเอง มักใช้ชีวิตด้วยความรู้สึกกังขาในความสามารถของตนเอง และรู้สึกว่าตัวเองด้อยต่ำน้อยกว่าคนอื่นเสมอ

เด็กหญิงทั้งหลายจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองไปไม่ได้หากว่ามีคนคอยให้กำลังใจและให้การสนับสนุนจนทำให้เด็กหญิงเชื่อถือในความสามารถของตนเอง และเด็กหญิงความรู้สึกมั่นคงในใจถ้าได้อยู่ท่ามกลางความรัก ความห่วงใย และการใส่ใจอยู่ตลอดเวลา (อภิญา พันธุ์สุวรรณ. 2549: 16)

1.2 ความสำคัญของการเห็นคุณค่าแห่งตน

นวพร แซ่เลื่อง อ้างอิงจาก เนล กล่าวไว้ว่าการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความรู้สึกที่บุคคลต้องการได้รับการตอบสนองทางจิตใจ ซึ่งถ้าบุคคลเกิดความรู้สึกที่ไม่พึงพอใจในตนเอง เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเองมักจะมีปัญหาทางสุขภาพจิต(นวพร แซ่เลื่อง. 2539: 10; Neal.1981: 598)

นิวแมน ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลที่รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ามีคนรักได้รับการยกย่อง หรือประสบความสำเร็จมักจะประเมินตนเองในด้านดี เห็นคุณค่าในตนเองแต่ถ้าบุคคลใดมีความรู้สึกว่าไม่มีใครสนใจ ไม่ได้ได้รับการยอมรับ ถูกเหยียดหยามหรือไม่ประสบความสำเร็จจะทำให้บุคคลนั้นรู้สึกว่าตนเองไร้คุณค่า ซึ่งความรู้สึกเช่นนี้จะทำให้บุคคลนั้นขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ฉะนั้น ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองที่แตกต่างกันจึงมีผลความรู้สึกหรือพฤติกรรมที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล (Newman. 1986: 281-286)

ธีระ ชัยยุทธบรรจง กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งสามารถทำให้มนุษย์มีการพัฒนาหรือดำเนินชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่าในการที่มนุษย์จะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวขึ้นอยู่กับความภาคภูมิใจในตนเองดังนั้น บุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะมีแนวโน้มทำลายตัวเอง (ธีระ ชัยยุทธบรรจง. 2542: 22)

อุมาพร ตรังคสมบัติ ได้กล่าวไว้ว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำรงอยู่ของชีวิตเช่นเดียวกับอาหารและน้ำ ชีวิตไม่อาจเติบโตและดำเนินไปอย่างมีความสุขได้หากปราศจากความภาคภูมิใจในตนเอง เพราะคนเราทุกคนต้องการยอมรับนับถือจากผู้อื่นเราต้องการให้ผู้อื่นมองเห็นคุณค่าในตัวเราและชื่นชมเรา แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการที่เรารู้สึกภาคภูมิใจในตนเองและยอมรับตนเอง ซึ่งจะช่วยให้สามารถเผชิญอุปสรรคต่าง ๆ ที่เข้ามาในชีวิตด้วยจิตใจที่เข้มแข็งมั่นคงหลีกเลี่ยงความรุนแรงของปัญหาเป็นอิสระไม่พึ่งพาใครอยู่กับผู้อื่น (อุมาพร ตรังคสมบัติ. 2543: 16-17)

สยมพร เค-ไพบูลย์ ได้กล่าวไว้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในจิตใต้สำนึกที่ละเอียดละน้อย เริ่มต้นตั้งแต่วันทารกเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง จะส่งผลให้มีความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเองในระดับสูง ทำให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองรักและนับถือตนเอง มีวุฒิภาวะด้านความคิดและอารมณ์ดีตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นๆ ได้ดี (สยมพร เค-ไพบูลย์. 2544: 7)

1.3 แนวคิดของการเห็นคุณค่าแห่งตน

การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-Esteem) เป็นส่วนหนึ่งของมโนภาพแห่งตน (Self-Concept) ซึ่ง (ธีระ ชัยยุทธธรรม: 22-23; อ้างอิงจาก Dinkmeyer. 1965) มโนภาพแห่งตนเป็นหน่วยรวมของความคิด ที่มีระบบประกอบด้วยการรับรู้คุณลักษณะของสิ่งที่เป็น “ตัวฉัน” และการรับรู้ความสัมพันธ์ที่ “ตัวฉัน” มีกับผู้อื่นและสิ่งอื่นรวมทั้งค่านิยมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้เหล่านี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ทั้งขณะรู้ตัวและไม่รู้ตัวการรับรู้ตนเองจะเป็นในแง่ของความสามารถคุณค่าค่านิยม ข้อจำกัด เป็นต้น จึงเป็นรายละเอียดของเนื้อหาที่บุคคลใช้เพื่ออธิบายธรรมชาติของตนเอง และใช้ในการเปรียบเทียบกับผู้อื่น โดยอาศัยประสบการณ์ของการปะทะสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลรอบข้างว่าตนเองสามารถทำอะไรได้บ้าง เป็นเรื่องของความคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับลักษณะของตนเอง ซึ่งจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมที่แสดงออก

ดังนี้ (ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา. 2539: 9-14; อ้างอิงจาก Coopersmith.1981) แนวคิดเชิงชีววิทยาและพื้นฐานทางอารมณ์ (Biologic-Temperament) เรามักจะพบกับคำถามที่ถามอยู่เสมอว่าทำไมเด็กและวัยรุ่นบางคนจึงมีพัฒนาการ การเห็นคุณค่าในตนเองสูงในขณะที่เด็กและวัยรุ่นบางกลุ่มมีลักษณะไม่มั่นคง (Insecure) และสงสัยเกี่ยวกับตนเอง (doubt) ซึ่งคำตอบนั้นมาจากหลายสาเหตุทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

อิทธิพลด้านชีววิทยาและพื้นฐานทางอารมณ์ (Biologic-Temperament Influences) การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองจะเกิดขึ้นภายใต้การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ของเด็ก และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่ตอบสนองต่อเด็กจากผลงานของเชสส์และโทมัส (Chess and Thomas) ได้ชี้ให้เห็นว่าเด็กทารกมีความแตกต่างกันตั้งแต่เกิด เด็กบางคนมีการเคลื่อนไหวมากบางคนเคลื่อนไหวน้อย และบางคนมีความรู้สึกไวมากในการที่จะรับรู้สิ่งต่าง ๆ และตอบสนองต่อบุคคลที่เข้ามาสัมพันธ์ด้วย เด็กบางคนดูเหมือนจะระวังมากบางคนมีลักษณะมีความพึงพอใจง่าย ในขณะที่เด็กบางคนจะมีลักษณะไม่มีความสุข ซึ่งเกิดจากรูปแบบพื้นฐานทางอารมณ์ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งเชสส์และโทมัสได้จำแนกเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม คือ เด็กเลี้ยงง่าย (The Easy Child) เด็กเอาใจยาก (The Slow-to-Warm-up) และเด็กเลี้ยงยาก (The Difficult Child) เขาให้ความเห็นว่าตั้งแต่เกิดเด็กบางคนอาจจะมีความยากลำบากในการพัฒนาภาพพจน์แห่งตน (Self Image) โดยมีสาเหตุมาจากลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ของตัวเด็กซึ่งเรียกว่า “เด็กเลี้ยงยาก” และทำหายต่อการที่จะช่วยพัฒนาและให้การศึกษาเด็กเหล่านี้มักจะตอบสนองต่อสถานการณ์มากเกินไปและพบว่ามีความพึงพอใจต่อผลงานที่ได้รับค่อนข้างน้อยออกไป และยากที่จะสนองความต้องการและความรู้สึกของตนเองไม่สนใจหรือตอบสนองต่อผู้อื่นในด้านดีพบว่าเด็กที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเมื่อโตขึ้นมักจะมีลักษณะที่สืบเนื่องมาจากพื้นฐานทางอารมณ์ตั้งแต่วัยทารก กุมารแพทย์และบุคคลที่ทำงานด้านเด็กเป็นบุคคลแรกที่จะพบกับบิดา มารดาตลอดจนทารกและสามารถส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดากับทารกโดยการให้ความรู้เกี่ยวกับความแตกต่างในลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ของทารกให้บิดา มารดาได้มีความเข้าใจว่าตัวเด็กมิใช่สาเหตุของเด็กเลี้ยงยาก

จะไม่สามารถแก้ไขได้แต่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเลี้ยงดูของบิดา มารดาซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากในการที่จะพัฒนาเด็กหญิงมากกว่าเด็กเพศชาย กล่าวโดยสรุปบุคคลที่มีลักษณะทางกายภาพไม่น่าพึงพอใจความสามารถทั่วไป สมรรถภาพ และผลงาน (General Capacity, Ability and Performance) องค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้มีความสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน และมีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคล โดยแต่ละด้านจะแสดงถึงความถี่ของการประสบความสำเร็จของบุคคลทั้งในขณะที่อยู่ในระบบโรงเรียนและเมื่ออยู่ในสังคม ขณะเดียวกันจะมีเรื่องของสติปัญญาเป็นตัวเสริมความสามารถทางวิชาการ และความสามารถทางวิชาการนี้นับว่าเป็นเกณฑ์ที่สำคัญในการตัดสินประสิทธิผลทางการเรียนสูงเป็นผู้เห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนต่ำ ผลของความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียนนี้เกี่ยวกับหลายสาเหตุนอกจากวัสดุอุปกรณ์การเรียน การสอนแล้วยังรวมไปถึงปัจจัยอื่น ๆ เช่น ครูผู้สอน พ่อแม่ และเพื่อน ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้บุคคลมีความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและสามารถใช้เป็นตัวบ่งบอกถึงการประสบความสำเร็จได้ค่อนข้างชัดเจนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนจึงใช้เป็นพื้นฐานการทดสอบความสำเร็จในอนาคตของบุคคลและเป็นตัวบ่งบอกถึงการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลด้วย

ภาวะทางอารมณ์ (Affective States)

ภาวะทางอารมณ์เกิดจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น แล้วประเมินตนเองโดยที่บุคคลอาจประเมินตนเองในทางบวกซึ่งส่งผลให้บุคคลมองตนเองว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถประสบความสำเร็จแล้วเกิดความรู้สึกพอใจ ความสุข ฯลฯ เป็นผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงส่วนผู้ที่ประเมินตนเองในด้านลบจะมองตนเองว่าไร้ความสามารถหรือไร้สมรรถภาพจะรู้สึกด้วยวิตกกังวล การคิดเช่นนั้นนอกจากเป็นการลดความสุขในชีวิตปัจจุบันแล้วยังเป็นการทำลายความหวังในอนาคตอีกด้วย

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมี 2 ประเภท คือ องค์ประกอบเฉพาะของบุคคล และองค์ประกอบภายนอกของบุคคลความรู้สึกมีคุณค่าของบุคคลและประกอบด้วยองค์ประกอบ คือ เป็นสิ่งบ่งบอกถึงคุณสมบัติของบุคคลและบ่งบอกถึงคุณค่าของบุคคลและประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ ความมั่นใจในตนเองและความเคารพนับถือตนเอง ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองจึงเป็นความเชื่อมั่นที่บุคคลเชื่อว่าตนเองมีคุณสมบัติในการทำงานอย่างเพียงพอ และมีคุณสมบัติเพียงพอในการดำรงชีวิต แปรนเด่น มีความเชื่อว่าโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์โดยทั่วไปมีความต้องการเห็นคุณค่าในตนเอง แต่บุคคลอาจไม่มีความรู้ว่าจะทำอย่างไรเพื่อสนองความต้องการนี้และไม่รู้มีมาตรฐานการวัดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองนี้ได้อย่างไร ดังนั้นจึงมีอิทธิพลต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องของอิทธิพลด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Influence)

ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กโดยเฉพาะบิดา มารดา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความรู้สึกของเด็ก เมื่อพ่อ แม่ ครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กรู้สึกอยู่ในใจว่าเด็กผู้นั้นเป็นเด็กเลี้ยงยาก และอาจยังไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับเด็กลักษณะดังกล่าว ลักษณะพื้นฐานทางอารมณ์ และความคาดหวังของผู้ใหญ่ย่อมส่งผลต่อปฏิกิริยาของคนที่มาต่อเด็ก เช่น บิดา มารดาที่กระตือรือร้นมากนั้นมักจะเกิดความคับข้องใจ และความตึงเครียดต่อเด็กที่มีลักษณะระมัดระวังตัวเองมากและตอบสนองช้า บิดา มารดาที่มุ่งผลความสำเร็จมากมักจะยุ่งยากที่จะเข้าใจเด็กที่มีปัญหาเรื่องสมาธิ ความสนใจ และการเรียนรู้และมีแนวโน้มจะตำหนิลูกค้าของตัวเองว่าเป็นคนโง่ และเชื่องช้า แม้ว่าเด็กได้พยายามใช้พลังอย่างมากในการที่จะทำให้สำเร็จ เนื่องจากมีพัฒนาการล่าช้าความไม่สอดคล้อง (Mismatches) ระหว่างบิดามารดา (ครู ผู้ใหญ่) และเด็กคือจุดกำเนิดของความโกรธและความผิดหวัง ในสถานการณ์แบบนี้ไม่แปลกเลยที่จะพบเด็กมีความรู้สึกที่ไม่ดี เมื่อล้มเหลวหรือผิดพลาดและรู้สึกว่าบุคคลอื่นไม่ชอบตัวเองมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ (Low Self-Esteem) ในขณะที่บิดา มารดาที่เข้าใจและรู้สึกถึงผลกระทบของการไม่สอดคล้องกันนี้ และมีความเห็นอกเห็นใจเด็ก (Empathic) เข้าใจ (Understanding) และชื่นชม (Appreciating) ในเอกลักษณ์ของเด็กและเข้าใจความต้องการของเด็ก โดยปรับความคาดหวังให้เหมาะสมกับลักษณะของเด็กย่อมช่วยให้เด็กเห็นคุณค่าในตนเองสูง ลักษณะเฉพาะของเด็กจะเกิดขึ้นตั้งแต่ยังไม่เกิด นอกจากการได้รับ การตอบสนองจากบุคคลอื่น เด็กยังรับรู้การตอบสนองที่ผู้อื่นมีต่อตน เช่น เด็กบางคนจะมองพฤติกรรมตอบสนองของผู้อื่นไปในทางบวกในขณะที่บางคนจะมองในแง่ลบ ภาพของการพัฒนาปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสิ่งแวดล้อมจะช่วยส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กโดยเฉพาะการยินยอมการนับถือ และการยอมรับของผู้ใหญ่ คูเปอร์สมิธ (Coopersmith) กล่าวว่า การยอมรับนั้นไม่ได้หมายความว่า การที่บิดา มารดา ครู ยอมรับทุก ๆ อย่างที่เป็นตัวเด็กแต่หมายความว่า ครู หรือ บิดา มารดา สามารถที่จะเห็นและเข้าใจเด็กว่าเขาเป็นอย่างไรโดยไม่สับสน การไม่ยอมรับในตัวเด็กเมื่อเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจ และต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงเด็กจะทำให้เด็กไม่สามารถค้นพบจุดเด่นของตนเอง เปรียบเสมือนกับการมีข้อจำกัด (Limited) เด็กจะพัฒนาตนเองให้พร้อมและจะปฏิเสธจนกว่าจะพร้อมการขาดการยอมรับทำให้เด็กไม่ได้รับการสนับสนุนทางอารมณ์ที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมและไม่พยายามสร้างพฤติกรรมใหม่

1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าแห่งตน

1.4.1 ทฤษฎีจิตสังคมของอิริคสัน (Psychosocial Theory)

ทฤษฎีจิตสังคมของอิริคสัน (Psychosocial Theory) อิริค เอช อิริคสัน (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542:29-30; อ้างอิงจาก Erikson. 1975) ได้กล่าวไว้ดังนี้

จำแนกความต้องการจำเป็นของเด็กแต่ละวัย เริ่มจากความต้องการความมั่นใจในทารก ความเป็นตัวเองของเด็กวัยหัดเดิน ความคิดริเริ่มของเด็กวัยก่อนเรียนความอดสาหะของเด็กวัย

เรียน ซึ่งจุดเด่นที่สำคัญคือ พัฒนาการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยแจ่มให้เห็นถึงขั้นพัฒนาการของคนตั้งแต่แรกเกิดจนตายว่ามีความขัดแย้งในทุกช่วงวัยจำแนกได้ดังนี้

1. ชั้นความไว้วางใจกับไม่ไว้วางใจ (Trust vs. Mistrust) เด็กขวบแรกพัฒนาความไว้วางใจจากสัมผัสของผู้คนรอบข้าง ถ้าเด็กได้รับความรักและการยอมรับเด็กจะยิ้มเล่นหัวสบายใจแลมีความไว้วางใจในทางตรงกันข้ามถ้าไม่มีความรักเด็กจะขาดความไว้วางใจเมื่อโตขึ้นจะมีพฤติกรรมแยกตัวอยู่ไม่สุขอาจมีการซึมเศร้า พัฒนาการขั้นนี้พ่อแม่เป็นศูนย์กลางของการสร้างความไว้วางใจ เด็กต้องการสิ่งแวดล้อมที่มั่นคงและเหมือนเดิม การเลี้ยงดูที่ดีจะทำให้เด็กเกิดความไว้วางใจที่ดีที่สุด

2. ชั้นความเป็นตัวเองกับความละอายและสงสัย (Autonomy vs. Doubt) เมื่อเด็กอายุ 2 ขวบเด็กเริ่มเรียนรู้ที่จะทำอะไรต่าง ๆ ด้วยตนเอง เป็นระยะของความพยายามที่ยืนเดินด้วยตนเองต้องการควบคุมตนเอง เห็นตนเองมีค่าเมื่อแสดงว่าตนทำได้ เช่น แต่งตัวได้เองการได้รับการยอมรับและตอบสนองที่ดีจะทำให้เด็กมีการเห็นคุณค่าในตน แต่หากเด็กไม่ได้รับการตอบสนองเด็กจะขาดการเห็นคุณค่าในตน อายุ 1-3 ปีจะมีผลทำให้เมื่อโตขึ้นมีปัญหาทางสุขภาพจิตได้ง่าย

3. ชั้นความคิดริเริ่มกับความรู้สึกผิด (Initiative vs. Guilt) เด็กก่อนวัยเรียนอายุ 3-5 ปี เป็นวัยที่มีความมุ่งมั่นมีความคิดมีความตั้งใจที่จะทำงานให้สำเร็จด้วยตนเองมากขึ้น สามารถเรียนรู้และสนุกที่จะทำความเข้าใจ มีความคิดริเริ่มที่เป็นตัวของตัวเองสนใจค้นคว้าสร้างสรรค์ความสามารถในการทำกิจกรรมได้หลายอย่างใคร่ที่จะค้นคว้าหาความรู้ การสนับสนุนพัฒนาการในช่วงนี้ของเด็กคือการให้เล่นแบบสร้างสรรค์ให้กำลังใจ ให้อิทธิพลที่ดี ต้องระวังการทำให้เด็กรู้สึกด้อยใจเพราะเด็กกลัวล้มเหลว กลัวการถูกลงโทษ การตอบสนองที่ไม่ดีจะทำให้ความรู้สึกผิดติดอยู่ในตัวเด็ก เมื่อโตขึ้นจะไม่กล้าเข้าสังคม

4. ชั้นมีผลงานกับปมด้อย (Industry vs. Inferiority) เป็นช่วงเด็กวัยตอนกลางอายุช่วงเด็กวัยตอนกลางอายุประมาณ 6 ปี ถึงวัยรุ่นถ้าเด็กผ่านช่วงวัยความไว้วางใจ ความเป็นตัวเองและความคิดริเริ่มมาด้วยดีในช่วงนี้เด็กจะเริ่มมีผลงานเป็นของตัวเอง เริ่มประเมินและติดตามผลสัมฤทธิ์ของตน ปัญหาของวัยนี้คือเด็กมีพฤติกรรมแข่งขันมากเกินไป หรือไม่ก็รู้สึกมีปมด้อยถ้าทำไปไม่สำเร็จอย่างที่หวัง ซึ่งมีผลต่อเจตคติที่ไม่ดีต่อชีวิตไปจนตายตามทฤษฎีของอิริคสัน เด็กจะพัฒนาได้ดีตามขั้นพัฒนาการทางสังคมหรือไม่ ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่เด็กได้รับเด็กอยู่ในช่วงที่กำลังสนใจสิ่งแวดล้อมอยากรู้ อยากเห็นและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วการส่งเสริมโดยการเปิดโอกาสให้เด็กมีความเป็นตัวของตัวเองในการทำอะไรต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมตามขั้นพัฒนาการ

1.4.2 ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's hierarchy of Needs)

มาสโลว์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ โดยกล่าวว่า มนุษย์ทุกคนมีความต้องการ และความต้องการนั้นเริ่มจากความต้องการซึ่งอยู่ในระดับที่ต่ำที่สุดจนไปถึงความต้องการในระดับที่สูงสุด ซึ่งเขาแบ่งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ออกเป็น 5 ชั้น คือ

1. ความต้องการทางสรีระหรือความต้องการทางร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของร่างกาย เป็นความต้องการที่จำเป็นสำหรับมีชีวิตอยู่โดยตนเองมีกิจกรรมและชวนขวยที่จะสนองความต้องการ

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยและสวัสดิภาพ (Safety needs) เป็นความต้องการความมั่นคงปลอดภัยทั้งทางร่างกาย และจิตใจเป็นอิสระจากความกลัว ชูเชิญบังคับจากผู้อื่น และสิ่งแวดล้อมเป็นความต้องการที่จะได้รับการปกป้องคุ้มกัน ความต้องการประเภทนี้เริ่มตั้งแต่วัยทารกจนกระทั่งวัยชราความต้องการที่จะมีงานทำเป็นหลักแหล่งก็เป็นความต้องการเพื่อสวัสดิภาพของผู้ใหญ่อย่างหนึ่ง

3. ความต้องการความรักและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ (Love and belonging needs) มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาจะให้เป็นที่ยรักของผู้อื่น และต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น และเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ขณะให้ทุกคนยอมรับตนเป็นสมาชิก

4. ความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่า (Esteem needs) ความต้องการประเภทนี้ประกอบด้วย ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จมีความสามารถที่จะให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่าและมีเกียรติต้องการได้รับความยกย่องเป็นคนมีประโยชน์และมีค่าตรงกันข้ามกับผู้ที่ขาดความต้องการประเภทนี้ จะรู้สึกตนว่าไม่มีความสามารถและมีปมด้อยมองโลกในแง่ร้าย

5. ความต้องการรู้จักตนเองอย่างแท้จริงและพัฒนาตนเองที่ตามศักยภาพของตน (Need for self actualization) เป็นความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงของตน กล่าวที่จะตัดสินใจเลือกทางเดินของชีวิตรู้จักค่านิยมของตนเองมีความจริงใจต่อตนเองปรารถนาที่จะเป็นคนดีที่สุดเท่าที่จะมีความสามารถทำได้ ทั้งทางด้านสติปัญญา ทักษะ และอารมณ์ความรู้สึกยอมรับตนเองทั้งส่วนดี ส่วนเสียเปิดโอกาสให้ตนเองเผชิญกับความจริงของชีวิต เผชิญกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ความต้องการที่ 5 ชั้นของมาสโลว์ ได้ถูกจัดลำดับความสำคัญ โดยเริ่มจากความต้องการในความต้องการทั้ง 5 ชั้นของมาสโลว์ได้ถูกจัดลำดับความสำคัญ โดยเริ่มจากความต้องการในระดับที่ต่ำสุดไปจนถึงระดับสูงสุด ความต้องการสูงสุดจะไม่มีค่าหรือไม่ปรากฏจนกว่าจะได้รับ ความพึงพอใจในขั้นที่ต่ำกว่าเมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับความพึงพอใจแล้วความต้องการในระดับที่สูงขึ้นไปจะตามมา ดังนั้น ผู้ที่จะมีบทบาทสำคัญในการตอบสนองความต้องการทั้ง 4 ชั้นแรกก่อนจึงจะสามารถพัฒนาเด็กให้เต็มให้เต็มตามศักยภาพได้ (Maslow.1970: 80-97)

1.4.3 ทฤษฎีแห่งตนเองของ คาร์ล รอเจอร์ (Carl Rogers)

คาร์ล รอเจอร์ (โสภา ชปีลมันท์. 2536:57-61; อ้างอิงจาก Carl Rogers.n.d.) เป็นนักจิตวิทยาคนสำคัญที่มีชื่อเสียงในการใช้วิธีการให้คนไข้ได้ระบายสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเอง (Client-Center) ในการบำบัดผู้ป่วยโรคจิต คาร์ล รอเจอร์เชื่อว่าพลังสำคัญในชีวิตมนุษย์ คือ การที่มนุษย์สามารถยอมรับความจริงเกี่ยวกับมนุษย์ได้ คาร์ล รอเจอร์เน้นความสำคัญของบุคลิกภาพว่าเกิดจากการรับรู้ของบุคคลเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เมื่อเด็กเริ่มโตขึ้นจึงจะสามารถแยกตัวเองออกจากสิ่งแวดล้อมจากเหตุการณ์รอบ ๆ ตัว คำว่า “ตนเอง” ในเด็กจึงเริ่มต้นพัฒนาเป็นขั้นตอนนี้

1. เด็กจะยอมรับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองว่าเป็นความจริงและไม่มีใครที่จะรู้จัก “ความจริง” นั้น ๆ ได้เท่ากับตนเอง

2. สิ่งที่ติดตัวมาแต่แรกเกิด คือ แนวโน้มที่จะยอมรับความจริง

3. เด็กจะมีการโต้ตอบสัมพันธ์กับ “ความเป็นจริง” ด้วยการพยายามที่จะยอมรับสภาพความจริงเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กในวงแคบก่อน

4. เด็กจะแสดงพฤติกรรมในลักษณะรวมไม่แยกย่อยในการที่จะยอมรับความเป็นจริงนั้น

5. เด็กจะชื่นชมประสบการณ์ที่ทำให้เด็กเกิดความพอใจ และประสบการณ์ดังกล่าวจะเป็นประสบการณ์ที่มีค่าสำหรับเด็ก ส่วนประสบการณ์ที่ไม่ได้สร้างความพอใจให้กับเด็กจะหมดค่าไป

6. เด็กจะขวนขวายเพื่อให้พฤติกรรมที่เด็กพอใจนั้นเกิดขึ้นต่อเนื่อง หรือเกิดขึ้นอีกโดยจะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ให้ผลทางลบเมื่อเด็กเริ่มโตขึ้นภาพ “ตนเอง” เริ่มขยายกว้างขึ้น ความสำคัญของพ่อแม่และบุคคลรอบตัวเด็กจะเริ่มเพิ่มมากขึ้นช่วงนี้ คาร์ล รอเจอร์เชื่อว่าเด็กจะเริ่มพัฒนาความต้องการที่จะได้รับการยอมรับ คือ เด็กต้องการที่จะเป็นที่รัก และยอมรับของบุคคลรอบ ๆ ตัวเด็ก ซึ่งบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อเด็ก เมื่อเด็กโตขึ้นเด็กจะเริ่มพัฒนาความต้องการที่จะดูแลตนเอง นอกจากเด็กจะต้องการให้บุคคลรอบตัวมีความรู้สึกที่ดีต่อตัวเด็ก และเด็กยังต้องการที่จะเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเองด้วย เมื่อเข้าสู่วัยเตาะแตะเด็กจะต้องปฏิบัติตามหรือมีการกระทำที่พ่อแม่ยอมรับ เด็กจะเริ่มรู้ว่าตัวเด็กจะได้รับความรักความเอาใจใส่จากบุคคลรอบข้าง ก็ต่อเมื่อเด็กกระทำความดีเด็กจะสร้างความรู้สึกเห็นคุณค่านั้นจากเงื่อนไขดังกล่าว หากเด็กประสบความสำเร็จจากการที่ได้กระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งลงไป และได้รับการยอมรับจากบุคคลรอบตัวเด็ก

คาร์ล รอเจอร์ได้ชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลเนื่องมาจากการเกี่ยวพัน 3 ระบบ ของบุคลิกภาพ คือ

1. ระบบอินทรีย์ ได้แก่ สำนัญสำนึกในการยังชีพของมนุษย์

2. สนามประสบการณ์ ได้แก่ ประสบการณ์ทั้งหมดที่มนุษย์รับรู้และสั่งสมไว้ สนามประสบการณ์จะเป็นจุดรวมของประสบการณ์ทุกชนิดของมนุษย์

3. “ตนเอง” ซึ่งพัฒนาจากประสบการณ์ การปฏิบัติงานระหว่างระบบอินทรีย์กับสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงจะเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นแต่แต่ละคนจะคอยควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งในบางครั้งจะยอมรับบางครั้งจะปฏิเสธหรือบางครั้งอาจบิดเบือนการรับรู้เพื่อจะรักษาภาพของตนเองให้คงที่ไว้ หากประสบการณ์ที่รับรู้ตรงกับภาพตนเองนั้น ซึ่งตรงความรู้สึกและความสามารถของระบบอินทรีย์ก็จะเป็นประสบการณ์ในระดับจิตสำนึก การหลอกตนเองนั้นจะน้อยลงในทางตรงกันข้ามหากประสบการณ์ที่ตนเองรับรู้ไม่ตรงกับภาพของตนเอง ประสบการณ์นั้นจะถูกสลายกลายเป็นประสบการณ์ในจิตใจสำนึกแทน คาร์ล รोजเจอร์ให้ความเห็นว่าภาพของตนเองนั้นเป็นอุดมการณ์และจะเป็นความปรารถนาสูงส่งที่เจ้าตัวใฝ่ฝันที่จะพยายามทุกวิถีทางในการที่จะให้มีชีวิตจริงอย่างนั้น พฤติกรรมแปรปรวนต่าง ๆ จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลนั้นไม่สามารถเป็นตัวของตัวเองได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ คาร์ล รोजเจอร์ชี้ให้เห็นว่าหากบุคคลใดสามารถดำเนินชีวิตโดยผสมผสานระบบทั้งสามของบุคลิกภาพได้อย่างกลมกลืนแล้วบุคคลนั้นก็สมารถที่จะเผชิญกับความรู้สึกต่าง ๆ และสามารถทำกิจกรรมทุกอย่างเกี่ยวกับตนเองได้ และยอมรับประสบการณ์นั้น ๆ เข้าระดับสำนึกทำให้ตนเองมีโอกาสไตร่ตรองการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ของตนเองว่าดีหรือไม่ ถูกต้องสมเหตุสมผลหรือไม่ควรจะทำหรือไม่ ซึ่งเรียกว่าเป็นบุคคลสมบูรณ์แบบ (Fully Functioning Person)

1. เปิดใจกว้าง ยอมรับอดีต และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีต
2. ยอมรับความเป็นอยู่และความจำเป็นในการดำรงชีวิต
3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
4. ความเป็นอิสระ
5. มีความคิดสร้างสรรค์

คาร์ล รोजเจอร์ เชื่อว่า จุดสำคัญแห่งชีวิตมนุษย์ คือ การเป็นบุคคลที่สมบูรณ์แบบด้วยการที่แต่ละบุคคลจะพยายามทำพฤติกรรมซึ่งเหมาะสมโดยอาศัยความเข้าใจ การยอมรับประสบการณ์ของตนเอง โดยใช้เป็นสิ่งที่นำการกระทำ ในเรื่องของการยอมรับนั้นจะต้องเป็นการยอมรับโดยไม่คำนึงว่าสิ่งนั้นจะก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือก่อให้เกิดความคับข้องใจก็ตาม จุดมุ่งหมายที่สำคัญแห่งชีวิตมนุษย์ตามความคิดของคาร์ล รोजเจอร์มีส่วนคล้ายกับของมาสโลว์ แนวความคิดเรื่องการยอมรับตนเองของคาร์ล รोजเจอร์ประกอบด้วย

1. การเปิดใจกว้างรับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความพอใจของแต่ละบุคคลต่อประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้รับโดยไม่คำนึงถึงว่าจะประสบการณ์ทางด้านบวกหรือลบก็ตาม
2. ความจำเป็นในการดำรงชีวิต คือ ไม่ต่อต้านหรือขัดขวางประสบการณ์ใด ๆ ที่ผ่านเข้ามาแต่สามารถยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ และมีชีวิตอยู่ด้วยความสุข การยอมรับได้ในระดับนี้จะทำให้บุคคลนั้นสามารถที่จะเผชิญกับสิ่งใหม่ที่สำคัญกว่าอันอาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

3. ความเชื่อมั่นในตนเอง คือ มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองว่าสามารถที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองโดยไม่ขึ้นกับความอื่น ยอมรับสภาพความเป็นจริงว่าตนเองพร้อมและเปิดใจกว่าในการยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นและไม่ยอมให้ผู้อื่นมากำหนดทางให้ตนเดิน

4. ความเป็นอิสระ คือ มีอิสระในการที่จะตัดสินใจด้วยตนเองไม่ขึ้นอยู่กับผู้อื่น หรือการคาดหวังความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือจากสังคมใด ๆ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองอยู่ตลอดเวลา

5. มีความคิดสร้างสรรค์ คือ มีความคิดริเริ่มที่ดีอยู่ตลอดเวลา รู้จักวิธีการหลีกเลี่ยงหรือสามารถเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ ได้

อาจสรุปแนวคิดทฤษฎีของคาร์ล รอเจอร์สได้ว่า แนวคิดสำคัญคือ การพัฒนาให้ถึงความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง นั่นคือการพัฒนาบุคคลให้ยอมรับความจริงและยอมรับตนเอง เป็นตัวของตัวเอง เมื่อเด็กรับรู้ตนเองได้รับความสำคัญจากบุคคลที่ตนเองสัมพันธ์ด้วยนั้น จะสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองขึ้น ซึ่งตรงกับแนวทางการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองคูเปอร์สมิธ (Coopersmith. 1984) ที่จะต้องพัฒนาให้เด็กมีโอกาสได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น และยอมรับตนเอง ตลอดจนการที่เด็กจะได้กระทำตามสิ่งที่ตนเองปรารถนา หรือตั้งเป้าหมายไว้ และประสบความสำเร็จตามที่ตนได้ตั้งเป้าหมายไว้

1.5 การพัฒนาการเห็นคุณค่าแห่งตน

พื้นฐานของการเห็นคุณค่าในตนเองนั้น มีพัฒนาการมาจากความรัก และการยอมรับในตัว ของลูกจากพ่อ แม่ สิ่งนี้เป็นรากฐานหลักในการสร้างเสริมความรู้สึกที่มั่นคงของการรักตนเองและคาดหวังให้ผู้อื่นรักตน การอบรมเลี้ยงดูของบิดา มารดา การดูแลเอาใจใส่และการให้การยอมรับเด็ก ตั้งแต่เยาว์วัย ซึ่งมีความสำคัญและส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะว่า การเห็นคุณค่าในตนเองนั้น มีผลมาจากความรักที่ได้รับจากลักษณะท่าทีของผู้ให้การอบรมเลี้ยงดู มากกว่าสถานภาพสังคมและปริมาณวัตถุสิ่งของที่เข้าได้รับ (สำนักคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ. 2543: 2; อ้างอิงจาก Atwater.1974: 128-129)

แมคนิล กล่าวว่า พื้นฐานของการเห็นคุณค่าในตนเองพัฒนามาจากความรักและการยอมรับในตัวเด็กของพ่อแม่ เป็นรากฐานหลักในการสร้างเสริมความรู้สึกที่มั่นคงของการรักตนเอง และคาดหวังให้ผู้อื่นรักตน ต่อมาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กจะขยายความรักความเอาใจใส่ของพ่อแม่ออกมาสู่บุคคลอื่นในครอบครัว และขยายกว้างออกมา สู่เพื่อนซึ่งช่วงการเห็นคุณค่าในตนเอง จะขึ้นกับการได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมาย โดยแรกสุดเด็กจะปฏิบัติตนให้พ่อแม่พอใจและต่อเป้าหมายจะค่อย ๆ ขยายมาอยู่บนพื้นฐานของมาตรฐานกลุ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เด็กจะมีความต้องการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยวิธีการที่เด็กเรียนรู้ตนเองที่วัดได้จากสิ่งที่เพื่อนคิดต่อตัวเรา เด็กจะเริ่มพัฒนาสติปัญญา ทักษะทางสังคมและความมั่นใจในตนเองให้สูงขึ้น ถ้าจุดดีเหล่านี้ได้รับการ

เสริมแรงจากกลุ่มเพื่อที่นิยมชมชอบการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กจะพัฒนาขึ้น (Mcneil.1975: 106-107)

กูร์เน (นวพร แซ่เลื่อง. 2539: 16-17; อ้างอิงจาก Gurney. 1988: 17-24) กล่าวว่า พัฒนาการความรู้สึกที่ดีต่อตนเองเป็นส่วนที่ได้รับการพัฒนามาจากมโนภาพแห่งตนของเด็ก พัฒนาการซึ่งแบ่งขั้นตอนตามวัยดังนี้ขั้นที่ 1 ระยะก่อนรู้สำนึกตนเอง (Existential or pre self awareness) 0-2 ปี เป็นขั้นพื้นฐานที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยในวัยเริ่มแรกเด็กจะให้ความสนใจมารดาต่อมาเด็กจะสนใจตนเอง โดยมองภาพของตนเองจากกระจก ซึ่งเป็นการช่วงให้เด็กสามารถแยกแยะตนเองและพูดในส่วนตัวที่เกี่ยวกับตนเอง ขั้นที่ 2 ตนตามภายนอก (Exterior self) 2-13 ปี ในขั้นนี้เด็กรวบรวมรายละเอียดจากข้อมูลต่าง ๆ มีการประเมินความรู้สึกในการบวกและลบ ซึ่งเป็นระยะที่สำคัญมากต่อเด็ก เนื่องจากการที่เด็กได้รับข้อมูลประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว รวมทั้งข้อวิพากษ์วิจารณ์จากผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเองอย่างยิ่งในการช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าตนมีคุณค่ามากขึ้นทั้งปัจจุบันและอนาคต ดังนั้น ในขั้นนี้เด็กเริ่มเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองในรูปทางกายภาพ เมื่ออายุ 8 ปี เด็กเริ่มแบ่งแยกจิตใจร่างกาย และยอมรับในส่วนตัวที่เป็นกระบวนการภายใน

1.6 องค์ประกอบในการเห็นคุณค่าแห่งตน

การเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลเป็นการประเมินอัตมโนทัศน์ของบุคคล ซึ่งได้แก่ ความคิดความรู้สึก และเจตคติที่บุคคลมีต่อตนเอง ซึ่งผู้ใหญ่แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของตอนที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่ง โลเวลล์ (Lovell. 1980: 115-118) ได้แบ่งองค์ประกอบของตนออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ภาพลักษณ์ของตนเอง (Self Image) เป็นลักษณะของบุคคลที่ปรากฏออกมาในช่วงแรกของชีวิต ซึ่งได้ภาพลักษณ์จากบุคคลอื่น โดยเฉพาะบิดา มารดา สมาชิกในครอบครัวและเพื่อน ๆ ตามลำดับ

2. ตนในอุดมคติ (Ideal Self) เป็นภาพที่บุคคลต้องการจะเป็นตนในอุดมคติ มีจุดเริ่มจากการที่มีบุคคลอื่น ๆ เป็นแบบอย่าง และจะสร้างแบบอย่างของตนขึ้นมา (Model Self) ในเด็กเล็กก็จะมีแบบอย่างเป็นของตนเอง โดยเริ่มจากบิดา มารดา หรือบุคคลใกล้ชิด

3. การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self Esteem) เป็นความรู้สึกที่ดีต่อตนเองหรือตนในอุดมคติ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการตัดสินคุณค่าในตนเอง และเกี่ยวข้องกับความแตกต่างระหว่างภาพลักษณ์แห่งตนกับตนในอุดมคติ ถ้าใกล้กันมากก็จะมีค่าเห็นคุณค่าในตนเองสูง และถ้าแตกต่างกันมาก ก็จะมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะทำให้เป็นคนที่มีความวิตกกังวลสูงมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยและมีสุขภาพจิตไม่ดี

คูเปอร์สมิท แบ่งองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ออกเป็น 2 อย่าง คือ องค์ประกอบภายในซึ่งเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่จะทำให้แต่ละบุคคลเห็นคุณค่าของตนเอง ดังนี้

1. องค์ประกอบภายใน ได้แก่

1.1 ลักษณะทางการภาพมีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเอง เช่น ความมีเสน่ห์ด้านรูปร่าง ความแข็งแรงของร่างกาย ความคล่องแคล่วในการเคลื่อนไหว บุคคลที่มีลักษณะทางกายภาพที่ดีจะมีความพึงพอใจ และมีความภูมิใจในตนเองสูงกว่าบุคคลที่มีลักษณะทางกายภาพที่ด้อยกว่า ซึ่งลักษณะทางกายภาพจะส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเองมากน้อยเพียงใด อาจขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคมนั้นด้วย

1.2 สภาพจิตใจและภาวะทางอารมณ์ หรือความรู้สึก ความรู้สึกของบุคคลมีความสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยที่บุคคลอาจจะประเมินตนเองในด้านบวกซึ่งเป็นมองตนเองว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถ ประสบความสำเร็จ เกิดความรู้สึกชื่นชมตนเอง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองมีความสุข อันเป็นการส่งเสริมให้บุคคลมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น แต่หากบุคคลประเมินตนเองในด้านลบจะมองตนเองว่าไม่มีความสามารถ ไร้สมรรถภาพ มีปมด้อย มีความวิตกกังวลและไม่สามารถประสบผลสำเร็จในอนาคตส่งผลให้การเห็นคุณค่าในตนเองลดต่ำลง

1.3 ประสบการณ์ในชีวิต บุคคลที่เคยประสบผลสำเร็จ หรือความล้มเหลวมาก่อน มักจะมีความแตกต่างกันในด้านความเสี่ยง การตั้งเป้าหมายบุคคลที่เคยประสบความสำเร็จจะมีความกล้าเสี่ยง กล้าทำงานท้าทายความสามารถ โดยงานนั้นเป็นงานที่ไม่ง่ายหรือยากเกินไปกล้าตั้งระดับความปรารถนาที่เป็นจริง มองตนเองในด้านดีมากกว่าบุคคลที่เคยประสบความล้มเหลวและบุคคลที่มีประสบการณ์เรื่องความสำเร็จมากจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองมากกว่าบุคคลที่มีประสบการณ์ของความสำเร็จน้อย

1.4 ค่านิยมส่วนบุคคล การเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลจะผันแปรตามค่านิยม และการให้คุณค่าต่อสิ่งนั้น ตลอดทั้งความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้นด้วย

1.5 ระดับความมั่งหวังแต่ละบุคคลจะมีความมั่งหวังแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นความมั่งหวังด้านการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ความสามารถด้านต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองหากบุคคลใดมีความมั่งหวังเกินความสามารถของตนโอกาสที่จะประสบความสำเร็จตามความมั่งหวังมีน้อยทำให้การเห็นคุณค่าในตนเองลดลงได้

2. องค์ประกอบภายนอก ได้แก่

2.1 สัมพันธภาพในครอบครัว นั่นคือ ความสัมพันธ์กันภายในครอบครัวมีความอบอุ่น มีการให้เกียรติซึ่งกันและกันหรือไม่ มีการพูดคุยปรึกษาหารือให้อิสระในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจรวมทั้งการเข้าใจซึ่งกันและกัน จะส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองได้

2.2 สถานภาพทางสังคมและกลุ่มเพื่อน อันได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่การงาน วงศ์ตระกูลฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งอาจพิจารณาจาก อาชีพ รายได้ และที่อยู่อาศัย เนื่องจากสถานภาพทางสังคมเป็นสิ่งบ่งบอกถึงความสำเร็จและความมีเกียรติ บุคคลที่มีสิ่งเหล่านี้ จึงมีความเชื่อว่าตนมีคุณค่าสูงสุดรวมถึงสังคมและกลุ่มเพื่อน ก็เป็นองค์ประกอบภายนอกที่ทำให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง ถ้าบุคคลใดที่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนหรือสังคมแล้ว จะเกิดความประทับใจในตนเองและเห็นคุณค่าในตนเองด้วย

2.3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าเราได้รับการยอมรับจากกลุ่มได้แสดงความสามารถของตนเอง ซึ่งถ้าประสบความสำเร็จแล้วจะรู้สึกว่าคุณค่า (Coopersmith.1981: 118-119)

1.7 ลักษณะที่เห็นคุณค่าแห่งตน

อารี พันธุ์ณี ได้กล่าวไว้ว่า เด็กที่มีการเห็นคุณค่าในตนเอง จะเกิดความมั่นใจการเห็นคุณค่า และอยากทำทุกอย่างให้สมกับคุณค่าของตน ดังคำกล่าวที่ว่า “บุคคลที่รู้ตัวเองมีคุณค่าก็พร้อมที่จะเพิ่มคุณค่าให้กับตนเองยิ่งขึ้น” นั่นคือ เด็กจะมีความคิดเป็นของตนเองตัดสินใจด้วยเหตุผลและเรียนรู้การควบคุมตนเอง (อารี พันธุ์ณี. 2542: 105)

แบรนเดน (ธีระ ชัยยุทธยรรยง. 2544: 21-22; อ้างอิงจาก Branden. 1987) กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง มีดังนี้

1. มีใบหน้า ท่าทาง วิธีการพูด และการเคลื่อนไหวแผ่ไปด้วยความแจ่มใส ร่าเริง มีชีวิตชีวา มีความปิติยินดี ปรากฏอยู่ในตัว
2. สามารถพูดถึงความสำเร็จ หรือ ข้อบกพร่องของตนได้อย่างตรงไปตรงมา และด้วยน้ำใสใจจริง
3. สามารถเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับคำสรรเสริญ การแสดงออกด้วยความรัก ความซาบซึ้ง
4. สามารถเปิดใจรับคำตำหนิ และไม่ทุกข์ร้อนเมื่อมีผู้กล่าวถึงความผิดพลาดของตน
5. คำพูดและการเคลื่อนไหว มีลักษณะไม่กังวล เป็นไปตามธรรมชาติ
6. มีความกลมกลืนกันเป็นอย่างดี ระหว่างคำพูด การกระทำ การแสดงออก และการเคลื่อนไหว
7. มีเจตคติที่เปิดเผย อยากรู้ อยากเห็น เกี่ยวกับแนวความคิดและประสบการณ์ใหม่ และโอกาสใหม่ๆของชีวิต
8. สามารถที่จะเห็นและสนุกสนานกับแง่ตลกของชีวิตทั้งของตนเองและผู้อื่น
9. มีเจตคติที่ยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อสถานการณ์และสิ่งท้าทายมีวิญญูณของการเป็นคนช่างคิด และไม่เอาจริงเอาจังกับชีวิตมากเกินไป

10. มีพฤติกรรมแสดงออกในทางที่เหมาะสม

11. สามารถเป็นตัวของตัวเอง แมตกอยู่ภายใต้สถานการณ์ที่มีความเครียด

บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง จะมีลักษณะทางร่างกาย โดยมีลักษณะ ดังนี้

1. ดวงตาสดใส และมีชีวิตชีวา
2. ไบหน้าผ่อนคลาย ไม่เครียด มีสีสัน เป็นธรรมชาติ(ไม่ดูอมโรค)

และผิวหนังมีน้ำนวล

3. คางตั้งตรงตามธรรมชาติ
4. ขากรไรผ่อนคลาย
5. ไหล่ทั้ง 2 ข้าง อยู่ในท่าที่ผ่อนคลายและตั้งตรง
6. มือทั้ง 2 ข้าง ผ่อนคลาย นิ่มนวล และสงบ ไม่สั่น
7. แขนทั้ง 2 ข้าง ห้อยด้วยความผ่อนคลาย และเป็นธรรมชาติ
8. ท่าทางผ่อนคลาย ตัวตรง และสมดุล
9. เดินอย่างสง่าผ่าเผย ไม่ดูก้าวร้าว หรือแบกความทุกข์
10. น้ำเสียงนุ่มนวล เหมาะสมกับสถานการณ์ และมีการออกเสียงที่ชัดเจน

คูเปอร์สมิธ กล่าวว่า บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงสามารถรับรู้คุณค่าของตนเองตามความเป็นจริงมีความสอดคล้องกลมกลืนทั้งหมดของ "ตน" ตระหนักถึงศักยภาพของตนมีจิตใจที่เปิดกว้าง และยอมรับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริงสามารถแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม มีความกระตือรือร้นเป็นผู้นำการอภิปราย มีความเป็นตัวของตัวเองในการแสดงความคิดเห็น และมีความเชื่อมั่นในตนเองว่ามีความสามารถในการทำงานให้ (Coopersmith. 1981: 150-155)

คูเปอร์สมิธ กล่าวว่า บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำว่าเป็นบุคคลที่อยู่ในภาวะความไม่สอดคล้องกลมกลืนของ "ตน" มักใช้กลไกป้องกันตนเองรับรู้ว่าคุณค่าตัวเองด้อยค่า ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลเหล่านี้เกิดความรู้สึกว่ามีปมด้อย วิตกกังวล เก็บตัวไม่กล้าแสดงออกไม่ชอบการแสดงตน ขาดความนับถือตนเอง แสวงหาการยอมรับจากบุคคลอื่นเพื่อให้เกิดการยอมรับตนเอง ไม่กล้ายุ่งเกี่ยวกับการกระทำที่อาจถูกปฏิเสธหรือได้รับคำตำหนิ ทั้งนี้บุคคลที่มีความภูมิใจในตนเองต่ำ มักแสดงความเข้มแข็งให้ปรากฏออกมาเสมอ ๆ แต่แท้จริงแล้วบุคคลเหล่านี้จะมีความรู้สึกหวาดกลัว ห่อหุ้ม ไม่มั่นใจตนเอง มักตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของคนอื่นไม่กล้าปฏิเสธสิ่งที่ตนไม่ต้องการ กลัวการตัดสินใจของคนอื่นที่มีต่อตัวเอง หวั่นไหวคำวิพากษ์วิจารณ์ มีความยุ่งยากในการแก้ปัญหา ไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นได้ กลัวการเข้าสังคมเพราะรู้สึกว่าตนเองงุ่มง่ามและจะทำให้คนรอบข้างเดือดร้อน มักนำความติดขัดของคนอื่นมาใส่ใจ มักคิดว่ากลุ่มเพื่อนไม่ให้การยอมรับไม่ให้ความสนใจ และเกิดความรู้สึกเสียใจบ่อยๆ (Coopersmith. 1981: 132-134)

1.8 พัฒนาการในการเห็นคุณค่าแห่งตน

อารี พันธุ์ณี ได้กล่าวว่า เด็กที่มีการเห็นคุณค่าในตนเอง จะเกิดความมั่นใจในการเห็นคุณค่า และอยากทำทุกอย่างให้สมกับคุณค่าของตน ดังคำกล่าวที่ว่า “บุคคลที่รู้ตัวเองมีคุณค่า ก็พร้อมที่จะเพิ่มคุณค่าให้กับตนเองยิ่งขึ้น” นั่นคือ เด็กจะมีความคิดเป็นของตนเองตัดสินใจด้วยเหตุผล และเรียนรู้การควบคุมตนเอง (อารี พันธุ์ณี. 2545: 105)

อุมาพร ตรังคุณสมบัติ ได้กล่าวว่า พัฒนาการการเห็นคุณค่าในตนเองนั้นมีปัจจัยหลายอย่างที่มีอิทธิพล เช่น

1. ปัจจัยภายใน คือ ปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวบุคคล เช่น เด็กที่มีรูปร่างหน้าตาดีก็มักจะมีการเห็นคุณค่าในตนเอง ส่วนเด็กที่มีร่างกายพิการหรือเจ็บป่วยบ่อย ๆ จะเห็นคุณค่าต่ำ เด็กที่มีบุคลิกภาพหรือพื้นอารมณ์ที่หนักแน่น ไม่มีความรู้สึกอ่อนไหวง่าย มักจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองที่สูง เด็กที่เคยประสบความสำเร็จ จะมีความเชื่อใน ในประสิทธิภาพของตน และมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าเด็กที่ประสบความสำเร็จล้มเหลว

2. ปัจจัยภายนอก คือ สิ่งที่อยู่แวดล้อมตัวเด็ก เช่น ครอบครัว เพื่อนฝูง ครู ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่เด็กได้รับจากผู้อื่นจะเป็นสิ่งที่กำหนดการเห็นคุณค่าในตนเองสูง เด็กที่เพื่อน ๆ ชอบเล่นด้วยก็จะมีความรู้สึกดีกับตนเอง แต่เด็กที่เพื่อนไม่ชอบเล่นด้วยจะมีความรู้สึกแย ข้อมูลย้อนกลับที่เด็กได้รับจากคนรอบข้างจะถูกประมวลเข้าไว้ในภาพแห่งตน เป็นความคิดว่าตนเองมีค่าหรือไร้ค่า เมื่อเด็กมองตนเอง ภาพที่เขามองจะเห็นผลรวมของทัศนคติ ความเชื่อ ความคิด และมุมมองต่าง ๆ ที่สะท้อนมาจากผู้อื่นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเห็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลตระหนักว่าตนเองเป็นผู้มีคุณค่าและมีความหมาย ในวัยเด็กการเห็นคุณค่าในตนเองจะก่อขึ้นอย่างมั่นคงได้ต่อเมื่อได้รับความรักและการประคับประคองจากครอบครัว เมื่อเด็กเล็กรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้มีค่าเกิดจากปฏิสัมพันธ์แห่งความรักระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กจะเรียนรู้ว่าพฤติกรรมใดที่พ่อแม่ชอบหรือไม่ชอบ เด็กพยายามเลือกพฤติกรรมที่พ่อแม่ชอบเพื่อให้เกิดการยอมรับ พยายามเข้าร่วมกลุ่มเพื่อสร้างความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ส่วนประสบการณ์แห่งความสำเร็จเมื่อเด็กทำบางสิ่งบางอย่างได้สำเร็จ เด็กจะเกิดความรู้สึกพอใจเพราะเขาได้ค้นพบว่าภายในตัวเขามีความเก่งซ่อนอยู่และความเก่งนั้นสามารถปรากฏออกมาสู่สายตาผู้อื่น ความรู้สึกถึงคุณค่าแห่งตนและความเชื่อมั่นในตนเองจะมั่นคงขึ้นเรื่อย ๆ การที่พ่อแม่เห็นคุณค่าในความสำเร็จของตัวเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญ เมื่อเด็กรู้ว่าพ่อแม่มองเห็นความสำเร็จและความสามารถในตัวเขา เด็กจะเกิดความคาดหวังในตนเอง จะมีความพยายามมากขึ้น (อุมาพร ตรังคุณสมบัติ. 2543: 50-50)

1.9 การพัฒนาและการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตน

จารุวรรณ นครจารุพงศ์ ให้การเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนเองกับเด็ก สามารถทำได้ โดยเป็นแบบอย่างที่ดี กำลังใจและความรักจากครู พ่อแม่ เพื่อนและสังคมรอบข้างเป็นสิ่งที่ช่วย ผลักดันและส่งเสริมให้เด็กเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจแสดงความคิดเห็นตัดสินใจแก้ปัญหาและให้เด็กประสบความสำเร็จในการทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง โดยมีพ่อแม่ ครู และเพื่อนคอยให้การสนับสนุนด้วยความจริงใจ (จารุวรรณ นครจารุพงศ์. 2551: 32)

ชนภัช ลิมสืบเชื้อ ให้การเห็นคุณค่าในตนเองนั้นพัฒนามาจากการอบรมเลี้ยงดูบิดา มารดา และสภาพแวดล้อมต่างๆ การได้รับความรัก ความไว้วางใจจากบิดามารดา สมาชิกในครอบครัว ต่อมาเป็นกลุ่มเพื่อนทั้งที่บ้าน ที่โรงเรียน และครู จะช่วยส่งเสริมความรู้สึกที่มั่นคงของการรักตนเอง มีอัตมโนทัศน์ที่ดีเกี่ยวกับตนเอง และมีความคาดหวังให้ผู้อื่นรักตน ต่อมาจะมีการขยายความรัก ความเอาใจใส่ที่บิดา มารดามีต่อตน ขยายไปสู่บุคคลในครอบครัวและขยายกว้างออกไป ยังกลุ่ม เพื่อนและบุคคลต่างๆ ในสังคม การเห็นคุณค่าในตนเองของช่วงวัยสูงอายุนั้นก็มีพัฒนาการมาจาก ช่วงต้นๆ ของชีวิต ถ้าบุคคลมีความสุขและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตในช่วงวัยแรกๆ ก็ จะทำให้บุคคลก้าวเข้าสู่วัยสูงอายุได้โดยไม่รู้สึกว่าตนเองเป็นผู้ไม่มีคุณค่าทั้งครอบครัวและในสังคม และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในช่วงวัยนี้ได้อย่างมีความสุข (ชนภัช ลิมสืบเชื้อ. 2553: 26)

1.10 จุดกำเนิดและพัฒนาการของการเห็นคุณค่าแห่งตน

ไรซ์ อธิบายว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมีแหล่งกำเนิด 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. จากการที่เด็กมีความสัมพันธ์ทางอารมณ์กับพ่อแม่
2. จากการที่เด็กมีความสามารถในการเข้าสังคมกับเพื่อน
3. จากการที่เด็กมีความสามารถด้านสติปัญญาในโรงเรียน
4. จากทัศนคติของสังคมและชุมชนที่มีต่อตัวเด็ก (Rice. 1998:233-234)

แบรดซอร์ ได้กล่าวว่า แหล่งกำเนิดในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองยังสามารถ พัฒนามาได้จากการเริ่มอัตมโนทัศน์ต่อตนเองซึ่งจะพัฒนามาสู่การเห็นคุณค่าในตนเองตามรูปแบบ เบื้องต้น 4 แบบ ตามแต่ประสบการณ์ชีวิตในด้านบวกจากเหตุการณ์ต่างๆ ดังนี้

1. การประสบความสำเร็จ และการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และคาดหวังไว้ เริ่ม ตั้งแต่ความคาดหวังที่ผู้อื่นกำหนดให้ และต่อไประจวบถึงความคาดหวังของเราที่สามารถกำหนด เป้าหมายเองได้

2. น่าจะเชื่อได้ว่าการเพิ่มขึ้นของพลังในตนเองมีอิทธิพลมาจากเหตุการณ์ต่างๆ และการให้ความสำคัญต่อบุคคลอื่นของแต่ละบุคคล เช่น ทารกร้องไห้เมื่อต้องการนมหรือความ อบอุ่น ซึ่งจะได้รับความสะดวกและจากมารดา จนเมื่อเป็นผู้ใหญ่สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การหาความ ร่วมมือจากผู้อื่น เป็นต้น

3. มีความรู้ที่ชัดเจนในด้านการได้รับการยอมรับ การเห็นคุณค่า และการยกย่องจากบุคคลที่สำคัญและเห็นคุณค่าในสิ่งที่เราเป็น

4. การพัฒนาพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งมีผลสำคัญต่อการให้คุณค่าของแต่ละบุคคลเช่นในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม ความเชื่อต่าง ๆ และหรือแนวความคิดในเรื่องของศาสนา (Bradshaw. 1981: 5-6)

1.11 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศรียา นิยมธรรม กล่าวไว้ว่า เราทุกคนต้องการยอมรับนับถือจากคนอื่นต้องการให้คนอื่นมองเห็นคุณค่าในตัวเรา ชื่นชมเรา และที่สำคัญที่สุดคือ การที่เรามองเห็นคุณค่าในตนเอง ชื่นชมเชื่อมั่น และภาคภูมิใจ

คนที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงมักมีความสุข และมีสุขภาพจิตดี แต่หลายคนที่มีมองเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ทำให้ชีวิตขาดพลัง ไม่มั่นคงตนเองและอนาคต (ศรียา นิยมธรรม. 2547: 160)

เอื้อจิต จิตติวิุฒิการ กล่าวไว้ว่า การวาดภาพ การประดิษฐ์ และการเขียนจดหมายเพื่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง และการรักษาบาดแผลจากการถูกละเมิดทางเพศ การทดลองได้ผนวกการรักษา ผู้ดูแลเด็กโดยพร้อมพร้อมกัน และเปรียบเทียบการรักษานี้การที่ให้จิตบำบัดที่ไม่มีแบบแผน ผลการทดลองพบว่าทดลองทั้งสองแบบสามารถลดบาดแผลจากเหตุการณ์ที่น่าสะพรึงกลัวลดการตำหนิตนเอง และลดความรู้สึกหมดหวังได้ อีกทั้งช่วยพัฒนาการทางจิตใจได้ดี (เอื้อจิต จิตติวิุฒิการ. 2545: 41)

ปรีชา ธรรมมา กล่าวไว้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) หมายถึงการที่บุคคลเห็นความสำคัญและคุณค่าของตนเองกับทั้งคุณค่าของตนเองเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลอื่นด้วย ทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกที่ดีงามต่อตนเอง (ปรีชา ธรรมมา. 2547: 48-52)

เลิศศิริ บวรกิตติ (2553: 124) กล่าวไว้ว่าผู้วิจัย เคยมีประสบการณ์ด้านการแสดงออกทางศิลปะของเด็กอายุ 9-10 ปี และกับเหยื่ออายุอุบัติเหตุธรรมชาติ จึงสนใจที่ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยจุดประสงค์ให้เป็นงานต่อยอดเพื่อได้รับความรู้ก้าวออกไปอีกระดับหนึ่ง เช่น ปัจจัยด้านสันดานแต่กำเนิด ปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่เป็นสาเหตุหรือสิ่งจูงใจและปัจจัยพฤติกรรมโดยหวังว่าจะสามารถนำข้อมูลความรู้ไปประยุกต์ในศิลปกรรมบำบัดต่อไป

คุณลักษณะในการเห็นคุณค่าในตนเอง เช่นเดียวกับคุณลักษณะด้านอื่นๆ ของบุคคลเป็นผลมาจากองค์ประกอบทั้งภายในและภายนอกตัวบุคคล

องค์ประกอบภายในตัวบุคคล ได้แก่ ลักษณะทางร่างกาย สภาพจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การงาน ค่านิยมส่วนตน และระดับความมุ่งหวังในชีวิต ฯลฯ

องค์ประกอบภายนอกตัวบุคคล ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนและในชุมชนที่อยู่อาศัย ฯลฯ

แนวทางในการพัฒนาตนเองหรือบุคคลที่มีคุณลักษณะ “การเห็นคุณค่าในตนเอง” จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการวิธีการ ตลอดจนถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยให้บุคคลได้รับประสบการณ์จากแหล่งต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความสำเร็จทางด้านวิชาการ ทางด้านแรงงาน ให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองได้รับการยอมรับการเอาใจใส่การเห็นคุณค่าจากบุคคลที่มีความสามารถสำคัญเป็นที่ยกย่องนับถือ การได้รับโอกาสให้แสดงตนหรือแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมส่วนตน และการได้มีประสบการณ์ต่างๆ ที่ช่วยให้อำนาจเกียรติบารมีเพิ่มขึ้นหรือมีอิทธิพลเหนือเหตุการณ์หรือบุคคลที่มีความสำคัญต่อตนเอง

ส่วนบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองในสถานการณ์ต่างๆ โดยทั่วไปควรเป็นทางบวก อันได้แก่ บรรยากาศที่ทำท้าย บรรยากาศอิสระ บรรยากาศที่มีการยอมรับนับถือต่อกัน บรรยากาศที่อบอุ่น บรรยากาศที่มีระเบียบวินัย (ไม่ใช่ภายใต้การควบคุมลงโทษ) และบรรยากาศที่เอื้อต่อความสำเร็จ

ชูศักดิ์ พัฒนะมนตรี กล่าวไว้ว่า จากการศึกษาพฤติกรรมของผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง พบว่า เป็นคนมองสิ่งต่าง ๆ ในด้านดี โดยประเมินอย่างรอบคอบถึงความสามารถทักษะทางสังคม และคุณสมบัติของตนเองมากกว่าการคิดขึ้นเอง ไม่พะวงแต่เรื่องของตนจึงทำให้มีเวลาสำหรับสิ่งต่างๆ ภายนอก นอกจากนี้ยังมีเจตนาดีและความหวังในสิ่งที่ดีกว้างขวางในหมู่เพื่อนมั่นใจในการกระทำ กล้าแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ ใช้ชีวิตอย่างยืดหยุ่น ช่างคิด สามารถหาทางออกและมีการตีความที่เป็นของตนเอง และที่สำคัญคือฟังความคิด ความรู้สึกของตนเอง เชื่อมั่นต่อการตอบสนอง หรือการตัดสินใจของตนเอง มั่นคงในจิตใจ มีความวิตกกังวลน้อย มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จมากกว่า โดยรวมๆ แล้วจะมีความสุขและใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า ยังมีความรู้สึกนี้สูงเท่าใดก็ยิ่งตั้งเป้าหมายไว้สูงขึ้น และท้าทายขึ้นเท่านั้น (ชูศักดิ์ พัฒนะมนตรี. 2550: 8)

สุขสันต์ หัตถสาร กล่าวไว้ว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือ มีการเห็นคุณค่าในตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (สุขสันต์ หัตถสาร. 2551: 196)

พิริยา เลิศมงคลนาม กล่าวไว้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเองด้านความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ การทำหน้าที่ของครอบครัวด้านการคุมพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเองด้วยความรู้สึกว่าตนมีคุณความดี และทำหน้าที่ครอบครัวด้านการแก้ปัญหาของสมาชิกในครอบครัว ร่วมกันมีอิทธิพลต่อคุณธรรม (พิริยา เลิศมงคลนาม. 2552: 225)

ลักษณะ สุกุลทอง กล่าวไว้ว่า เด็กเกิดการเข้าใจในตนเอง ได้อย่างลึกซึ้งและรวดเร็ว ทำให้เด็กมีหลักการคิดที่เพิ่มความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองช่วยให้สามารถสร้างความภาคภูมิใจนำไปสู่การปรับตัวที่เหมาะสมสามารถเผชิญกับปัญหาความคับข้องใจต่างๆ และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพจิตดีต่อไป (ลักษณะ สุกุลทอง. 2551: 114)

ฉัตรชัย วิเทศน์ กล่าวไว้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้เน้นถึงความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเอง

ซึ่งมีการวิจัยพบว่านักเรียนที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีปัญหาทางพฤติกรรมน้อยและจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบสูง โดยครูเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งในการสร้างเสริมให้นักเรียนแล้ว ยังทำให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้การเห็นคุณค่าในตนเองยังเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียน ผู้เรียนที่มีความรู้สึกดีต่อความสามารถทางการเรียนของตน จะมีความคาดหวังว่าจะเรียนได้ดีและจะสามารถเรียนได้ดี ตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ส่วนผู้ที่ขาดความภูมิใจในตนเอง ไม่เห็นคุณค่าในตนเองคิดว่าตนล้มเหลวมักมีแนวโน้มว่าจะยอมแพ้หรือเลิกล้มความพยายามได้ง่าย คนที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงจึงมักจะประสบความสำเร็จในชีวิตการเรียน การทำงาน มีการตัดสินใจที่ดี มีความมั่นใจในตนเอง มีแนวโน้มที่จะเคารพสิทธิและความรู้สึกของผู้อื่น และมีความอิสระไม่ต้องพึ่งพาหรือหาที่ยึดเหนี่ยวในทางที่ผิด เช่น เหล้า ยาเสพติด เป็นต้น ในขณะที่เด็กที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำมักมีปัญหาในการปรับตัว ใช้วิธีแก้ปัญหาหรืออุปสรรคโดยไม่คำนึงถึงบุคคลอื่น หรือผลที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่นว่าจะเดือดร้อนหรือไม่ ขอเพียงให้ตนพ้นความยุ่งยากเป็นพอ

นักศึกษาได้กล่าวถึงการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) โดยใช้หลายคำ เช่น การรักและการเห็นคุณค่าในตนเอง การรู้จักและการเห็นคุณค่าในตนเอง ความสำนึกในคุณค่าแห่งตนเอง และความภูมิใจในตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง จึงหมายถึง การประเมินและการตัดสินใจของตนเองตามความรู้สึกและ เจตคติที่มีต่อตนเอง มองตนเองในทางบวกหรือมีภาพพจน์ต่อตนเองว่า เป็นบุคคลที่มีความสามารถ ประสบความสำเร็จรวมทั้งได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น (ฉัตรชัย วิเทศน์. 2553: 80-81)

กรกฏา นักคัมภ์ กล่าวไว้ว่า การทำกิจกรรมร่วมกันส่งผลให้เกิดการยอมรับจากสมาชิกภายในกลุ่ม ตลอดจนการมีเจตคติที่ดีต่อตนเอง มีความเชื่อมั่นตนเอง ซึ่งบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเอง มองตนเองในแง่ดี ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกกับบุคคลอื่นในแง่ดี (กรกฏา นักคัมภ์. 2554: 3)

ทิพพาพร สุวรรณไตรย์ กล่าวไว้ว่าการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ จะเป็นแบบการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาทักษะการอ่านที่ดี ทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเองและในที่สุดจะเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง (ทิพพาพร สุวรรณไตรย์. 2553: 137)

2. กิจกรรมศิลปะ

2.1 ความหมายของกิจกรรมของศิลปะ

นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร์ ได้ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะไว้ว่าเป็นส่วนประกอบที่สำคัญยิ่ง ส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา เพราะถ้าไม่มีกิจกรรมศิลปะเป็นสื่อก็ จะไม่มีการเรียนการสอนศิลปศึกษา ครูเป็นผู้เลือกกิจกรรมศิลปะให้เหมาะกับจุดมุ่งหมายของการสอนวิชาศิลปศึกษา คือ การใช้กิจกรรมศิลปะเป็นสื่อที่นำนักเรียนไปสู่การเรียนการสอน (นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร์. 2525: 35)

วิรุณ ตั้งเจริญ (ยุวดี สุพรมงคงเลิศ 2539: 9; อ้างอิงจาก วิรุณ ตั้งเจริญ 2537) ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ กิจกรรมศิลปะ หมายถึง การจัดประสบการณ์ทางศิลปะให้แก่ผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ทักษะคิด ความคิด และรูปแบบพฤติกรรมที่มุ่งส่งเสริมลักษณะนิสัยไปในทางที่ดีพร้อม ๆ กันในทุก ๆ ด้านมีความเจริญงอกงามในทางสร้างสรรค์อย่างสูงสุดและส่งเสริมความเจริญเติบโตตามวุฒิภาวะ ความสนใจและความต้องการของเด็ก และในการสอนศิลปะแนวใหม่ ซึ่งตั้งอยู่บนจิตวิทยาว่าด้วยการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนเจริญงอกงามเปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกตามความคิดสร้างสรรค์ โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ เพื่อช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการรับรู้ ความงอกงามของงานศิลปะที่ได้ประดิษฐ์ขึ้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการสังเกต เกิดทักษะและความเข้าใจ สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

เลิศ อานันท์นะ (ครรชิต นิตวอนนุตรพันธ์ 2540: 60; อ้างอิงจาก เลิศ อานันท์นะ 2529: 207) กล่าวว่ากิจกรรมศิลปะเป็นแนวทางเดียวที่จะส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกอย่างเสรีในการพัฒนาความคิดริเริ่มใหม่ ๆ กับการทดลองด้วยวัสดุนานาชนิดและสามารถประสบความสำเร็จได้ง่ายกว่าวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตร ซึ่งการแสดงออกทางศิลปะของเด็กจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับความพอใจเพียงใด เด็กควรได้รับการส่งเสริมจากผู้ปกครองและครูเพื่อสนับสนุนให้มีการแสดงออกด้วยการเลือกสำรวจ ทดลอง และค้นคว้ากับวัสดุต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ไว้อย่างครบครัน

เกสร ธิตะจาร์ ได้ให้ความหมายของกิจกรรมศิลปะ ดังนี้ กิจกรรมหมายถึงงาน ศิลปะที่นักเรียนศิลปะจะต้องปฏิบัติภาคทฤษฎีหรือภาคปฏิบัติเพื่อฝึกให้เกิดความชำนาญ ทั้งด้านฝีมือและความคิด การเรียนศิลปะจะขาดการฝึกปฏิบัติไม่ได้เลยดังนั้น ทุกครั้งที่เรียนเนื้อหาจบก็ต้องปฏิบัติกิจกรรมออกมาเพื่อให้เห็นว่าเข้าใจเนื้อหา นั้น ๆ โดยแสดงออกมาเป็นผลงานซึ่งสอดคล้องกับความคิดของโครเซ่ (Croce) ที่กล่าวว่า “ศิลปะ” เป็นการแสดงออกถึงความเข้าใจที่อยู่ภายในและจะบรรยายให้ผู้อื่นรับรู้ด้วยวิธีอื่นไม่ได้ นอกจากการสร้างผลงานศิลปะ ออกมา ด้วยเหตุนี้ การจัดกิจกรรมศิลปะให้กับผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งผู้สอนศิลปะ (เกสร ธิตะจาร์. 2543: 7)

ศิลปะ คือสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อความงามและความพึงพอใจ เป็นการแสดงออกของมนุษย์ ด้านอารมณ์ ความรู้สึก ปัญญา ทักษะคิด และการสร้างสรรค์ผลงานออกมาในรูปแบบต่าง ๆ ให้ปรากฏซึ่งสุนทรียภาพ ความประทับใจหรือความสะเทือนใจอารมณ์ตามอัจฉริยภาพ เป็นงานที่สื่อให้ผู้ชมเกิดจินตนาการ นอกจากนั้นแล้วงานศิลปะที่ดีควรมีคุณค่าทางความงามซึ่งเกิดจากการใช้องค์ประกอบของสุนทรียภาพ (คานธีชา บุญยาว. 2554: 9)

2.2 คุณค่าของกิจกรรมศิลปะ

ทั้งนี้ วิรุณ ตั้งเจริญ ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับคุณค่าของการใช้กิจกรรมศิลปะดังนี้ การแสดงออกทางศิลปะของเด็ก โดยทั่วไปแล้วจะขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ที่มีสภาพเป็นสื่อต่อใจหรือตัวกระตุ้นความรู้สึกจึงคิดเป็นเบื้องต้นแรก เมื่อเด็กเกิดความประทับใจในสิ่งใดสิ่งนั้นเขาจะ

เกิดความคิดหรือจินตนาการที่หลากหลายออกไป เช่น อาจจินตนาการเกี่ยวกับสีสน รุปทรง เรื่องราว ฯลฯ แล้ว จึงแสดงออกผ่านสื่อต่าง ๆ ด้วยการสร้างสรรค์รูปแบบขึ้น การสร้างสรรค์รูปแบบ อาจสร้างการลดตัดทอน เพิ่มเปลี่ยนแปลงผสมผสานรูปทรงหรือเรื่องราวต่าง ๆ เข้าด้วยกันได้ การสนับสนุนให้เด็กแสดงออกทางศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นการเขียนภาพ ปั้นดินน้ำมัน พิมพ์ภาพ ถ้าเรามีความเข้าใจและให้เกียรติในการแสดงออกของเด็ก โดยเปิดโอกาสให้เขาได้ใช้เสรีภาพบุคคล ไม่บังคับหรือวางข้อกำหนด กฎเกณฑ์ไว้ตายตัว การแสดงออกของเด็กจะสัมพันธ์กับการสร้างสรรค์อย่างแยกไม่ออกเพราะเด็ก วัยที่กำลังเรียนรู้และกำลังเติบโตทุก ๆ ด้าน การแสดงออกทางศิลปะซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีคุณค่าอย่างหนึ่งจึงมีลักษณะที่เรียนรู้และเติบโตตลอดเวลาด้วย ซึ่งการเรียนรู้และการเติบโตนี้เรียกว่าการสร้างสรรค์นั่นเอง เมื่อการแสดงออกทางศิลปะของเด็ก เป็นพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการแสดงออกด้านอื่น ๆ การเล่น การร้องเพลง การพูดคุย แต่เป็นการแสดงออกที่มีสื่อแตกต่างกันไป การแสดงออกทางศิลปะใช้วัสดุต่าง ๆ เป็นสื่อ เช่น สี ดิน ดินน้ำมัน และวัสดุอื่น ๆ (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2537: 234-235)

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (ทิพยกมล บุญภักดี, 2547:20-21 อ้างอิงจาก ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์, 2544: 42-46) ได้กล่าวถึงคุณค่าของศิลปะ ดังนี้

ศิลปะ คือ สุนทรียศาสตร์อันยิ่งใหญ่ คือ ความงาม ความบริสุทธิ์ คือ พลังแห่งความคิดสร้างสรรค์ที่แสดงออกมาได้อย่างพึงพอใจประทับใจประทับใจและสะท้อนอารมณ์ มนุษย์ทั้งผู้สร้างสรรค์และผู้ชื่นชมงานศิลปะต่างตระหนักดีว่า งานศิลปะทุกประเภทล้วนมีลักษณะเด่นและมีคุณค่าในตนเองหากทำความเข้าใจกับงานศิลปะแล้วจะพบถึงความสำคัญของศิลปะนั้นว่ามีผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ได้อย่างน่าอัศจรรย์

ศิลปะเพื่อการผ่อนคลาย โดยการระบายความรู้สึกนึกคิดหรือความคับข้องออกมา เพราะความรู้สึกของมนุษย์นั้น มีทั้งความสุขความทุกข์เจ็บปวด ความฝัน ความหวัง ความรู้สึกเหล่านี้สามารถระบายออกได้โดยผ่านสื่อทางศิลปะอย่างอิสระอย่างอิสระและอาจทำให้ค้นพบตัวตนที่แท้จริงว่าอะไรที่ใช้หรือไม่ใช้สิ่งไหนที่ต้องการหรือไม่ต้องการ ตลอดจนบางครั้งเมื่อจิตใจสงบแล้วสามารถพิจารณาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาที่เผชิญอยู่ได้ ผู้สร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะจึงควรได้มีโอกาสแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนต่อผลงานชิ้นนั้นก่อน ซึ่งความรู้สึกนึกคิดเหล่านั้นออกมาจะช่วยให้เกิดความผ่อนคลายได้ในระดับหนึ่งผลงานศิลปะที่เปรียบเทียบเสมือนสื่อกลางเชื่อมโยงความเข้าใจระหว่างผู้สื่อและผู้ชม จำเป็นต้องอาศัยความระมัดระวัง พิถีพิถัน ละเอียดย่อน และทำความเข้าใจต่อความเข้าใจต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้สร้างสรรค์ผลงาน โดยไม่ใช้ความรู้สึกนึกคิดของตนตีความหมายของภาพนั้น ๆ เพราะอาจเป็นการครอบงำหรือชี้นำทางความคิดทำให้การวิเคราะห์ผิดพลาด และปิดกั้นการค้นพบตัวตนที่แท้จริง การสร้างสรรค์งานศิลปะเป็นการทำให้เกิดความเพลิดเพลินแม้กระทั่งเด็ก ๆ พวกเขาจะรู้สึกสนุกสนานกับการวาดภาพหรือการปั้นอะไรก็ได้ตามจินตนาการแม้ว่าภาพเหล่านั้นจะเป็นลักษณะเด็ก ๆ ก็ตาม แต่สำหรับเด็ก ๆ นั้นการได้วาดภาพหรือได้ทำงานศิลปะจะช่วยให้ได้รับประสบการณ์ทางการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ได้อย่างดี

เพราะสิ่งที่ได้กวาดหรือแสดงออกมาจะเป็นเฉพาะสิ่งที่ตนเองรู้จักเท่านั้น แม้ในกระทั่งผู้ใหญ่การทำงานศิลปะสามารถช่วยลดความกังวล หรือความกั๊กกั๊กที่กำลังเผชิญอยู่ได้ เพราะจิตใจต่างเพลิดเพลิดกับสิ่งที่กำลังทำอยู่ตรงหน้า เมื่อทำงานศิลปะแล้วจะทำให้เกิดสมาธิและเมื่อเกิดสมาธิแล้วจะทำให้สามารถมองสิ่งต่าง ๆ ได้ลึกซึ้งและลุ่มลึกกว่าเดิมนอกจากนั้นการทำงานศิลปะช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองถึงศักยภาพและความสามารถที่มีอยู่ และสำหรับเด็กนั้นจะมีความเชื่อมั่นในพัฒนาการของตนเองและสามารถอธิบายได้ว่าสิ่งที่กำลังทำอยู่คืออะไร ความภาคภูมิใจที่เกิดขึ้นจากการทำงานศิลปะนั้น ยังผลพลอยได้ให้เกิดความปีติ มีความสุข ตระหนักถึงคุณค่าของตนเองว่ามีความสำคัญ ซึ่งเห็นเด่นชัดจากตัวอยู่ของเด็ก ๆ เมื่อพวกเขาทำงานศิลปะสำเร็จออกมาสักชิ้นหนึ่งไปหน้าของพวกเขาก็จะไปด้วยรอยยิ้ม ซึ่งแสดงออกถึงความภาคภูมิใจ ความเชื่อมั่น สิ่งเหล่านี้จะช่วยผลักดันให้เป็นคนกล้าแสดงออกกล้าคิด กล้าทำอย่างมีเหตุผล สำหรับผู้ที่ชื่นชมกับงานทางศิลปะนั้น คุณภาพและสุนทรีย์ะในงานศิลปะมีผลอย่างมากต่อความรู้สึกนึกคิด เบิร์ค (Edmund Burke) นักสุนทรียศาสตร์ได้ให้ทรรศนะว่า ความงามแสดงปฏิกิริยาในสภาพที่ก่อให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลายจากมวลระบบ เจกเช่น ความงามที่พบได้จากงานศิลปะนั่นเอง

ศิลปะเพื่อการพัฒนาจิตใจ ความสำคัญของศิลปะในแง่การพัฒนาจิตใจนั้น เบร์นาร์ด (Bernard) นักจิตวิทยา ได้กล่าวไว้ว่า คนที่มีสุขภาพจิตดี คือ คนที่ทำงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความชื่นชมยินดีในงานที่ทำ มีความเอื้อเฟื้อ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น และไม่มีอารมณ์เครียดจนเกินไปนัก ดังนั้นถ้าจิตใจปกติ การทำงานต่าง ๆ ก็ประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จะพบว่าผู้ที่มีสุขภาพจิตดีจะมีความสุข ความพอใจปรับตัวได้ดี มีอารมณ์มั่นคง แตกต่างอย่างเห็นได้ชัดกับผู้ที่บกพร่องทางสุขภาพจิต ซึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาออกมา เช่น โกรธง่าย หงุดหงิด วิตกกังวลและมีอารมณ์หวนไหวอยู่เสมอ ดังนั้นจุดมุ่งหมายโดยทั่วไปของการพัฒนาจิตใจจึงต้องการส่งเสริมให้มนุษย์ทุกคนสามารถแก้ไขปรับปรุงการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมอย่างสมบูรณ์ มีความสุขเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นตลอดจนสามารถเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีสติ และมีความมั่นคงทางจิตใจ ศิลปะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มนุษย์มีความละเอียดอ่อนในการรับรู้และเข้าใจถึงความงาม มีความประณีต มองเห็นในสิ่งเล็กน้อย และใส่ใจกับความรู้สึกของผู้อื่น เพราะถ้าการดำเนินชีวิตของเรามีแต่การใช้ข้อเท็จจริงอยู่ตลอดเวลา โดยไม่ให้ความสำคัญกับความรูสึกใด ๆ เลย เราและผู้คนรอบข้างก็จะปราศจากความสุข การทำงานศิลปะจะช่วยพัฒนากระบวนการคิดของมนุษย์ ทำให้เกิดความยืดหยุ่นคิดได้รอบด้าน โดยสามารถมองสิ่งต่าง ๆ ที่แยกแยะกระจัดกระจายกันอยู่ ให้เห็นภาพรวมได้โดยการพยายามทำความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้มีความสนใจและอาหารต่างสัมพันธภาพที่พึงมีต่อกันสามารถเป็นได้ทั้งผู้นำ และผู้ตามที่ดี ทั้งยังสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักการช่วยเหลือ การเสียสละ มีน้ำใจ ไม่เอาเปรียบ มีใจเป็นธรรม ยอมรับความคิดของผู้อื่นเพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุง เพราะมีความรู้สึกร่วมกันว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้นการฝึกให้รู้จักทำงานศิลปะจะช่วยขัดเกลาจิตใจให้ละเอียดอ่อนและละเอียดละไมขึ้น ลดความหยาบทางอารมณ์ รู้จักควบคุม

อารมณ์ให้อยู่ภายใต้กรอบแห่งเหตุผล เกิดความรู้สึกยอมรับนับถือตนเอง และสามารถประเมินความสามารถของตนเองได้โดยไม่ดูถูกหรือยกย่องตนจนเกินสภาพความเป็นจริง

2.3 พัฒนาพฤติกรรมด้วยกิจกรรมศิลปะ

เลิศศิริร์ บวรกิตติ กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีศิลปกรรมบำบัดอาศัยแนวคิดที่ว่าภาษาสัญลักษณ์ทางทัศนศิลป์ (ภาพวาด และงานประติมากรรม) ของจิตไร้สำนึกหรือของจิตใต้สำนึก จะช่วยแสดงออกอารมณ์ขัดแย้งหรือประสบการณ์อุกฉกรรจ์ที่ส่งผลกระทบต่อสถานภาพจิตใจ ซึ่งเมื่อได้ปฏิบัติงานศิลปะใต้การดูแลของนักศิลปกรรมบำบัดก็อาจจะช่วยสังเคราะห์ปรับจิตใจให้สู่บูรณภาพโดยกระบวนการกลั่นกรองจิตใต้สำนึก คือ กระบวนการที่ทำให้สัญชาตญาณอารมณ์และความรู้สึกที่ยังไม่ได้รับความขัดเกลา (สันดานดิบ) ได้รับการปรับเปลี่ยนให้เป็นการกระทำที่ก่อประโยชน์แก่สังคม หรืออีกนัยหนึ่งเป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องให้เป็นพฤติกรรมที่ถูกต้อง (เลิศศิริร์ บวรกิตติ. 2553: 30)

นอกจากนี้ วิรุณ ตั้งเจริญ ยังได้กล่าวถึงคุณค่าของกิจกรรมศิลปะที่ช่วยพัฒนาพฤติกรรมของเด็ก ไว้ว่าพฤติกรรมของเด็กในการสร้างสรรค์งานศิลปะ เมื่อพิจารณาในวงกว้าง จะพบคุณค่าสองด้านคือด้านหนึ่งคือ การระบายออกซึ่งความเคร่งเครียดภายใน ขจัดความรู้สึกต้อยบางอย่างที่มีอยู่และเป็นการแสดงความรู้สึกความต้องการภายในให้ปรากฏขึ้น คุณค่าเช่นนี้จะเป็นการลดหรือการเปิดเผยความรู้สึกภายในเด็กแต่ละคน ซึ่งการแสดงออกทางอื่น เช่น การเล่นหรือการพูดคุย ไม่สามารถทำได้ดีเท่ากับการทำงานศิลปะ ศิลปะสามารถระบายการรับรู้ ความรู้สึกนึกคิดและความต้องการ อีกด้านหนึ่ง คือ พัฒนาการทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งสรุปไว้โดยสังเขปดังนี้ พัฒนาการทางกาย เมื่อเด็กต้องการเคลื่อนไหวร่างกายอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ร่างกายเติบโต ประสบการณ์ต่างๆ ที่จะพัฒนาพฤติกรรมเด็กได้จึงต้องเป็นประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวร่างกายของเด็ก กิจกรรมทางศิลปะจะช่วยสนองความต้องการทางด้านนี้ ช่วยให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกาย มือ แขน ขา เป็นกิจกรรมที่ได้เคลื่อนไหวไปมาอย่างอิสระ เป็นผลทั้งการตอบสนองความต้องการและพัฒนาร่างกายไปพร้อมกัน ด้วยเหตุผลนี้ เราจะพบว่าเด็กจะตื่นตัวมาก เมื่อได้ขีดเขียนหรือได้ทำงานศิลปะ เพราะเขาได้สนุกและได้เคลื่อนไหวร่างกายไปพร้อมกัน

พัฒนาการทางอารมณ์ การแสดงออกทางศิลปะเป็นพฤติกรรมที่เสริมช่วยให้เกิดความพึงพอใจอารมณ์แจ่มใสเบิกบาน พร้อมกันนั้นก็ช่วยให้เด็กมีอารมณ์มั่นคง เกิดความมั่นใจในการแสดงออกมั่นใจในตนเอง ซึ่งความมั่นใจทางอารมณ์นี้ จะมีผลไปสู่การเรียนรู้การทำงาน การปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างดี โดยปกติแล้วเด็กทุกคนจะมีปัญหาทางอารมณ์ในอันที่จะปรับตัวให้เข้ากับประสบการณ์และเหตุการณ์ใหม่ๆ รอบตัว เพราะวัยเด็กเป็นวันที่ต้องเรียนรู้และปรับตัวให้เหมาะสมอยู่ตลอดเวลาศิลปะที่มีผลเกี่ยวข้องกับอารมณ์ จึงเป็นประสบการณ์ตรงที่มีค่าพึงพอต่อการปรับตัวและการพัฒนาทางอารมณ์ของเด็ก

พัฒนาการทางสังคม เด็กมีสังคมของเด็กที่ต้องติดต่อกับเด็กด้วยกัน ทั้งการเล่น การเรียน และการทำงานร่วมกัน เด็กควรจะได้ปรับตัว ได้เรียนรู้ และมีทัศนคติที่ถูกต้องในสังคมของเขา ศิลปะจะช่วยให้ช่วยได้ช่วยเหลือกัน แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ได้รับผิดชอบร่วมกัน หรือรู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาวในการทำงานร่วมกัน กิจกรรมศิลปะช่วยให้เด็กได้ตระหนักว่าเขาคือคนที่มีคุณค่าของหมู่คณะ และเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะช่วยเหลือหรือร่วมมือกันกับหมู่คณะได้ กิจกรรมศิลปะมีสภาพเป็นตัวเชื่อมโยงสังคมของเด็ก และพัฒนาการอยู่ในสังคมอีกด้วยหนึ่งด้วย

พัฒนาการทางสติปัญญา ประสบการณ์ทางศิลปะจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และช่วยส่งเสริมสติปัญญาของเด็กให้ดีขึ้น เพราะประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ศิลปะ เด็กจะต้องคิดสำรวจ ตรวจสอบ สร้างสรรค์ให้สัมพันธ์กับวัสดุเป็นการช่วยให้เด็กได้เรียนด้วยการกระทำจริงและมีประสบการณ์ตรงศิลปะช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ช่วยให้เด็กได้ทดลองค้นคว้าได้พบเป้าหมายการแสดงออก พฤติกรรมเหล่านี้ย่อมพัฒนาให้เกิดประสาทจับไว้ในการเรียนรู้ มั่นใจในความคิด และกล้าแสดงออก ซึ่งนั่นเป็นวิถีทางที่มีผลต่อการพัฒนาทางสติปัญญานั้นเอง

กิจกรรมศิลปะจึงไม่เพียงแต่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินกับเด็กเท่านั้น หากยังส่งผลถึงพัฒนาการด้านต่าง ๆ ซึ่งศิลปะมีความหลากหลายและละเอียดละไมจนสามารถทำให้ผู้ทำและผู้ชื่นชมศิลปะสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมได้ไม่มากนักน้อย โดยเฉพาะทางด้านอารมณ์และจิตใจของเด็ก กำพรัที่ ได้รับผลกระทบจากเอดส์ ซึ่งนอกจากจะมีครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์แล้วต้องได้รับผลกระทบทางจิตใจจากโรคเอดส์ ถึงแม้ว่าเป็นทางอ้อมก็ตาม ภาวะกดดันต่าง ๆ นี้จึงทำให้ตัวของเด็ก ๆ เองรับรู้ ได้ยินและได้สัมผัสกับปัญหาด้วยตนเองจนรู้สึกไม่เห็นคุณค่าของตนเอง (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2537: 103-104)

การวาดภาพต่าง ๆ ในหัวข้อสอดคล้องกับการเห็นคุณค่าแห่งตน

“ศิลปกรรมบำบัด”อาศัยกิจกรรมทั้งด้านศิลปกรรมและจิตวิทยาในการบำบัดผู้ป่วยโดยใช้งานศิลปะที่เน้นการแสดงออกทางอารมณ์ เช่น ทัศนศิลป์ ดนตรี และศิลปะการแสดงและการละคร ฯลฯ อย่างไรก็ดี โดยกำเนิดและสากล นักศิลปกรรมบำบัดและจิตแพทย์นิยมใช้ ทัศนศิลป์เช่น จิตรกรรมและประติมากรรม ในการบำบัดเท่านั้นเพราะสื่อศิลปกรรมเหล่านี้เป็น “ภาษาสัญลักษณ์” ที่เป็นการแสดงออกอย่างอิสระของอารมณ์ ความรู้สึก ความขัดแย้ง และความต้องการ อันเป็นปรากฏการณ์ที่สามารถนำมาวิเคราะห์และวินิจฉัยภาวะทางอารมณ์และจิตใจได้

กลวิธีการบำบัดโดยศิลปกรรมเกิดจากกระบวนการดังนี้

1. การแสดงออกทางศิลปกรรมของผู้ป่วยทางจิตทำให้ผู้ป่วยได้ค้นพบตัวเอง เป็นการเปิดประตูสู่จิตไร้สำนึกให้ตระหนักรู้ตนเอง
2. ศิลปกรรมเป็นงานเกี่ยวกับสุนทรียภาพ ช่วยให้ระดับอารมณ์เจ้าของงานดีขึ้น และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

3. การประกอบกิจกรรมศิลปะทำให้ระบบการทำงานของร่างกายผ่อนคลายและเป็นสุข โดยที่ผู้บรรยายมีความเห็นว่าศิลปะกรรมบำบัดเป็นวิธีที่สามารถนำไปใช้ในการบำบัดความผิดปกติทางจิตใจให้แก่บุคคลทุกเพศทุกวัยซึ่งจะช่วยเอื้อประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนตลอดจนความเฟื่องฟูด้านการศึกษา จึงหวังว่าหน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องจะร่วมมือกันฟื้นฟูและพัฒนางาน “ศิลปะกรรมบำบัด” อย่างยั่งยืนต่อไป (เลิศศิริร์ บวรกิตติ. 2548: 68-69).

2.4 ทฤษฎีการเรียนรู้ของโรเบิร์ต กายเอ่

โรเบิร์ต กายเอ่ (Robert Gagne) เป็นนักปรัชญาและจิตวิทยาการศึกษาชาวอเมริกา (1916-2002) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการสอน คือ ทฤษฎีเงื่อนไขการเรียนรู้ (Condition of Learning) โดยทฤษฎีการเรียนรู้ของกายเอ่จัดอยู่ในกลุ่มผสมผสาน (Gagne's eclecticism) เขาอาศัยทฤษฎีและหลักการที่หลากหลาย ซึ่งเชื่อว่าความรู้มีหลายประเภท บางประเภทสามารถเข้าใจได้อย่างรวดเร็วไม่ต้องใช้ความคิดที่ลึกซึ้ง บางประเภทมีความซับซ้อนจำเป็นต้องใช้ความสามารถในขั้นสูง กายเอ่ ได้จัดชั้นการเรียนรู้ซึ่งเริ่มจากง่ายไปหายาก โดยผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพฤติกรรมนิยม และพุทธินิยมเข้าด้วยกัน

ทฤษฎีการเรียนรู้

1. กายเอ่ ได้จัดประเภทการเรียนรู้ เป็นลำดับขั้นจากง่ายไปหายากไว้ 8 ประเภท ดังนี้

1.1 การเรียนรู้สัญญาณ (Signal – Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เป็นไปโดยอัตโนมัติ อยู่นอกเหนืออำนาจจิตใจ ผู้เรียนไม่สามารถบังคับพฤติกรรมไม่ให้เกิดขึ้นได้ การเรียนรู้แบบนี้เกิดขึ้นจากการที่คนเรานำเอาลักษณะการตอบสนองที่มีอยู่แล้วมาสัมพันธ์กับสิ่งเร้าใหม่ที่ที่ความใกล้ชิดกับสิ่งเร้าเดิม การเรียนรู้แบบสัญญาณเป็นลักษณะการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขของพาฟลอฟ

1.2 การเรียนรู้สิ่งเร้า – การตอบสนอง (Stimulus – Response Learning) เป็นการเรียนรู้ต่อเนื่องจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง แตกต่างจากการเรียนรู้สัญญาณ เพราะผู้เรียนสามารถควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมเนื่องจากการได้รับการเสริมแรง เป็นการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ และการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขของ สกินเนอร์ ซึ่งเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำเองมิใช่รอให้สิ่งเร้าภายนอกมากระทำพฤติกรรมที่แสดงออกเกิดจากสิ่งเร้าภายในของผู้เรียนเอง

1.3 การเรียนรู้เชื่อมโยงแบบต่อเนื่อง (Chaining) เป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองที่ต่อเนื่องกันตามลำดับ เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ การเคลื่อนไหว

1.4 การเชื่อมโยงทางภาษา (Verbal Association) เป็นการเรียนรู้ในลักษณะคล้ายกับการเรียนรู้การเชื่อมโยงแบบต่อเนื่อง แต่เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษา การเรียนรู้แบบการรับสิ่งเร้า – การตอบสนอง เป็นพื้นฐานการเรียนรู้แบบต่อเนื่องและการเชื่อมโยงภาษา

1.5 การเรียนรู้ความแตกต่าง (Discrimination Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถมองเห็นความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะความแตกต่างตามลักษณะของวัตถุ

1.6 การเรียนรู้ความคิดรวบยอด (Concept Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถจัดกลุ่มสิ่งเร้าที่มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน โดยสามารถระบุลักษณะที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันได้ พร้อมทั้งสามารถขยายความรู้ไปยังสิ่งอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากที่เคยเห็นมาก่อน

1.7 การเรียนรู้กฎ (Rule Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการรวมหรือเชื่อมโยงความคิดรวบยอดตั้งแต่สองอย่างขึ้นไป และตั้งเป็นกฎเกณฑ์ขึ้น การที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้กฎเกณฑ์จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำการเรียนรู้นั้นไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ กันได้

1.8 การเรียนรู้การแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหา โดยการนำกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มาใช้ การเรียนรู้แบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดภายในตัวผู้เรียน เป็นการใช้กฎเกณฑ์ในขั้นสูงเพื่อการแก้ปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อน และสามารถนำกฎเกณฑ์ในการแก้ปัญหานี้ไปใช้กับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

2. กาเย ได้แบ่งสมรรถภาพการเรียนรู้ของมนุษย์ไว้ 5 ประการ ดังนี้

2.1 สมรรถภาพในการเรียนรู้ข้อเท็จจริง (Verbal Information) เป็นความสามารถในการเรียนรู้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ โดยอาศัยความจำและความสามารถระลึกได้

2.2 ทักษะเชาวน์ปัญญา (Intellectual Skills) หรือทักษะทางสติปัญญา เป็นความสามารถในการใช้สมองคิดหาเหตุผล โดยใช้ข้อมูล ประสบการณ์ ความรู้ ความคิดในด้านต่าง ๆ นับเป็นการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นทักษะง่าย ๆ ไปสู่ทักษะที่ยากสลับซับซ้อนมากขึ้น ทักษะเชาวน์ปัญญาที่สำคัญที่ควรได้รับการฝึก คือ ความสามารถในการจำแนก (Discrimination) ความสามารถในการคิดรวบยอดเป็นรูปธรรม (Concrete Concept) ความสามารถในการให้คำจำกัดความของความคิดรวบยอด (Defined Concept) ความสามารถในการเข้าใจกฎและใช้กฎ (Rules) และความสามารถในการแก้ปัญหา

2.3 ยุทธศาสตร์ในการคิด (Cognitive Strategies) เป็นความสามารถของกระบวนการทำงานภายในสมองของมนุษย์ ซึ่งควบคุมการเรียนรู้ การเลือกรับรู้ การแปลความ และการดึงความรู้ ความจำ ความเข้าใจ และประสบการณ์เดิมออกมาใช้ ผู้มียุทธศาสตร์ในการคิดสูง จะมีเทคนิค มีเคล็ดลับในการดึงความรู้ ความจำ ความเข้าใจและประสบการณ์เดิมที่สะสมเอาไว้ออกมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาที่มีสถานการณ์ที่แตกต่างกันได้อย่างดี รวมทั้งสามารถแก้ปัญหา ต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์

2.4 ทักษะการเคลื่อนไหว (Motor Skills) เป็นความสามารถ ความชำนาญในการปฏิบัติหรือการใช้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ผู้ที่ทักษะการเคลื่อนไหวที่ดีนั้น พฤติกรรมที่แสดงออกมาจะมีลักษณะรวดเร็ว คล่องแคล่ว และถูกต้องเหมาะสม

2.5 เจตคติ (Attitudes) เป็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลนั้นในการที่จะเลือกกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเยอธิบายว่าการเรียนรู้มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

1. หลักการและแนวคิด

ผลการเรียนรู้หรือความสามารถด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่งมีอยู่ 5 ประเภท คือ

1. ทักษะทางปัญญา (Intellectual skill) ซึ่งประกอบด้วย การจำแนกแยกแยะ การสร้างความคิด รวบรวม การสร้างกฎ การสร้างกระบวนการหรือกฎขั้นสูง

2. กลวิธีในการเรียนรู้ (Cognitive strategy)

3. ภาษาหรือคำพูด (verbal information)

4. ทักษะการเคลื่อนไหว (motor skills)

5. เจตคติ (attitude)

กระบวนการเรียนรู้และจดจำของมนุษย์ มนุษย์มีกระบวนการจัดกระทำข้อมูลในสมอง ซึ่งมนุษย์จะอาศัยข้อมูลที่สะสมไว้มาพิจารณาเลือกจัดกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และในขณะที่กระบวนการจัดกระทำข้อมูลภายในสมองกำลังเกิดขึ้น เหตุการณ์ภายนอกร่างกายมนุษย์มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมหรือการยับยั้งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในได้ ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอน กาเยจึงได้เสนอแนะว่า ควรมีการจัดสภาพการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้แต่ละประเภท ซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ภายในสมอง โดยการจัดสภาพภายนอกให้เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ภายในของผู้เรียน

2. วัตถุประสงค์

เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ ได้อย่างดี รวดเร็วและสามารถจดจำสิ่งที่เรียนได้นาน

3. กระบวนการเรียนการสอน

กาเยได้นำเอาแนวความคิดมาใช้ในการเรียนการสอนโดยยึดหลักการนำเสนอเนื้อหาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ หลักการสอน 9 ประการ ได้แก่

1. เร่งเร้าความสนใจ (Gain Attention)
2. บอกวัตถุประสงค์ (Specify Objective)
3. ทบทวนความรู้เดิม (Activate Prior Knowledge)
4. นำเสนอเนื้อหาใหม่ (Present New Information)
5. ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ (Guide Learning)
6. กระตุ้นการตอบสนองบทเรียน (Elicit Response)
7. ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Provide Feedback)
8. ทดสอบความรู้ใหม่ (Assess Performance)
9. สรุปและนำไปใช้ (Review and Transfer)

หลักการจัดการเรียนการสอน

1. กาเยได้เสนอรูปแบบการสอนอย่างเป็นระบบ โดยพยายามเชื่อมโยงการจัดสภาพการเรียนการสอนอันเป็นสภาวะภายนอกตัวผู้เรียนให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ภายใน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในสมองของเรา กานเย อธิบายว่า การทำงานของสมองคล้ายกับการทำงานของคอมพิวเตอร์

2. ในระบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้นั้น กานเย เสนอระบบการสอน 9 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ (Gaining Attention) เป็นขั้นที่ทำให้ผู้เรียนสนใจในบทเรียน เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นทั้งจากสิ่งที่ยั่วยุภายนอก และแรงจูงใจที่เกิดจากตัวผู้เรียนเองด้วย ครูอาจใช้วิธีการสนทนา ชักถาม ทายปัญหา หรือมีวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัว และมีความสนใจในการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 แจ้งจุดประสงค์ (Informing the Learning of the Objective) เป็นการบอกให้ผู้เรียนทราบถึงเป้าหมายหรือผลที่จะได้รับจากการเรียนบทเรียนนั้นโดยเฉพาะ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ในการเรียน เห็นแนวทางของการจัดกิจกรรมการเรียน ทำให้ผู้เรียนวางแผนการเรียนของตนเองได้ นอกจากนี้ยังสามารถช่วยให้ครูดำเนินการสอนตามแนวทางที่นำไปสู่จุดหมายได้เป็นอย่างดี

ขั้นที่ 3 กระตุ้นให้ผู้เรียนระลึกถึงความรู้เดิมที่จำเป็น (Stimulating Recall of Prerequisite Learned Capabilites) เป็นการทบทวนความรู้เดิมที่จำเป็นต่อการเชื่อมโยงให้เกิดความรู้ใหม่ เนื่องจากการเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่อง

ขั้นที่ 4 เสนอบทเรียน (Presenting the Stimulus) เป็นการเริ่มกิจกรรมของบทเรียนใหม่โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่เหมาะสมประกอบการสอน

ขั้นที่ 5 ให้แนวทางการเรียนรู้ (Providing Learning Guidance) เป็นการช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมด้วยตัวเอง ครูอาจแนะนำวิธีการทำกิจกรรม แนะนำแหล่งค้นคว้าเป็นการนำทางให้แนวทางผู้เรียนไปคิดเอง

ขั้นที่ 6 ใหลงมือปฏิบัติ (Eliciting the Performance) เป็นการให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมตามจุดประสงค์

ขั้นที่ 7 ให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เป็นขั้นที่ครูให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกว่ามีความถูกต้องหรือไม่ อย่างไร เพียงใด

ขั้นที่ 8 ประเมินพฤติกรรมผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ (Assessing the Performance) เป็นขั้นการวัดและประเมินผลว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้อันเป็นเพียงใด ซึ่งอาจทำการวัดโดยการใช้ข้อสอบ แบบสังเกต การตรวจผลงาน หรือการสัมภาษณ์ แล้วแต่ว่าจุดประสงค์นั้นต้องการวัดพฤติกรรมด้านใด แต่สิ่งที่สำคัญคือ เครื่องมือที่ใช้วัดจะต้องมีคุณภาพ มีความเชื่อถือได้ และมีความเที่ยงตรงในการวัด

ขั้นที่ 9 ส่งเสริมความแม่นยำและการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Enhancing Retention and Transfer) เป็นการสรุป การย้ำ ทบทวนการเรียนรู้ที่ผ่านมาเพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ฝังแน่นขึ้น กิจกรรมในขั้นนี้อาจเป็นแบบฝึกหัด การให้ทำกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ รวมทั้งการให้ทำการบ้าน การทำรายงาน หรือหาความรู้เพิ่มเติมจากความรู้ที่ได้ในชั้นเรียน

กาเย มีความเชื่อต่อไปอีกว่า การเรียนรู้และความจำที่เกิดขึ้นในโครงสร้างของสมองมนุษย์ เปรียบเทียบได้หรืออธิบายได้โดยทฤษฎีการจักระบบข้อมูล (Information-Processing Theories) กล่าวคือ เมื่อเราได้รับข้อมูลจากภายนอก สมองของเราก็จะรับรู้และบันทึกเอาไว้ บางเรื่องก็เก็บเอาไว้ในความทรงจำระยะสั้น ถ้าเรื่องนั้น ๆ มีความสำคัญสมองก็จะบันทึกไว้ในความทรงจำระยะยาว เปรียบเสมือนส่วนที่เก็บบันทึกข้อมูลของเครื่องสมองกล เมื่อถึงคราวที่จะใช้ข้อมูลที่บันทึกไว้ สมองก็จะส่งข้อมูลออกมาในรูปของความจำ หรือการระลึกได้ แล้วนำข้อมูลนั้น ๆ ไปใช้ตามที่ต้องการ

สรุป ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มผสมผสานของกานเยกล่าวถึงความรู้มีหลายประเภทบางประเภทสามารถเข้าใจได้อย่างรวดเร็วไม่ต้องใช้ความคิดที่ลึกซึ้งบางประเภทมีความซับซ้อนมาก จำเป็นต้องจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยเริ่มจาก การสร้างความสนใจอภิวัตถุประสงค์ ทบทวนความรู้เดิมนำเสนอเนื้อหาใหม่ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ลงมือปฏิบัติ ให้ข้อมูลย้อนกลับ ทดสอบความรู้ใหม่ หรือกระทำจากเรื่องง่าย ๆ ไปสู่เรื่องยาก (ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย. 2556: ออนไลน์) ผู้วิจัยสรุปการวาดภาพแบบง่ายและแบบยากดังต่อไปนี้

1. ทักษะภาพแบบง่ายคือ ทักษะธรรมชาติ มีกระบวนการขั้นตอนไม่ซับซ้อนเรียกว่าแบบง่าย
2. ทักษะภาพแบบยากคือ เรียนรู้ทักษะเพิ่มเติมจากพื้นฐานเดิมมีขั้นตอนกระบวนการซับซ้อน การเรียนรู้จากสื่อการสอนต่าง ๆ

3. ผู้ต้องขังหญิง

3.1 ความหมายผู้ต้องขังหญิง

รศ.ดร.พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ ได้นำบทความวิชาการของ สุตสวาท รักษาสัตย์ (2538) ให้ความหมายและขอบเขตของผู้ต้องขังหญิงดังนี้ ผู้ต้องขังหญิง (Female Offenders) ในที่นี้หมายถึงรวมถึงนักโทษเด็ดขาด คนต้องขังและคนฝากขังที่เป็นหญิง ซึ่งถูกคุมขังหรือถูกควบคุมไว้ภายในทัณฑสถาน ซึ่งเป็นที่คุมขังผู้ต้องขังหญิง หรือเรือนจำ (ชาย) ที่มีเรือนขังหญิง (ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ. 2556:ออนไลน์)

3.2 เรือนจำกลางขอนแก่น

เรือนจำกลางขอนแก่น เป็นหน่วยงานบริการราชการส่วนกลางกรมราชทัณฑ์กระทรวงยุติธรรม ก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ.2491 ขณะนั้นเป็นกำแพงสังกะสีและเปลี่ยนเป็นกำแพงคอนกรีต เมื่อ พ.ศ.2510 เดิมเป็นเรือนจำระดับจังหวัด ได้รับการยกฐานะเป็นเรือนจำกลางเมื่อปี พ.ศ.2519 และทำหน้าที่เป็นเรือนจำกลางประชาชนเขต 4 เมื่อปี พ.ศ. 2540

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่เลขที่ 117 หมู่ที่ 4 ถนนศรีจันทร์ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น มีเนื้อที่ทั้งหมด 67 ไร่ 2 งาน 96 ตารางวา แบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ พื้นที่ภายในเรือนจำกลาง 16 ไร่ 3 งาน พื้นที่ภายนอกเป็นบริเวณที่ตั้งทัณฑสถานบำบัดพิเศษขอนแก่น 15 ไร่ เป็นพื้นที่บริเวณบ้านพักเจ้าพนักงานเรือนจำกลางและภูมิทัศน์หน้าเรือนจำ 35 ไร่ 3 งาน 96 ตารางวาจำ (เรือนจำกลางขอนแก่น. 2555 :ออนไลน์)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การเห็นคุณค่าแห่งตน (กรมสุขภาพจิต. 2547: 83) : ความรู้สึกนึกคิดที่ดี ๆ ที่บุคคลมีต่อตัวเอง รัก นับถือตัวเอง รู้สึกตัวเองมีคุณค่า ความรู้สึกดี ๆ กับตัวเองดังกล่าวนั้นจะทำให้ตัวเองมีความมั่นใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันโดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น

การเห็นคุณค่าแห่งตนส่งผลดีต่อสุขภาพทางจิตหรือความสุขตามการรับรู้ของบุคคล (หยกฟ้า อิศรานนท์. 2553; ออนไลน์) การใช้กิจกรรมกลุ่ม ศิลปะ หรือศิลปะบำบัด ยังเป็นการให้ผู้ต้องขังได้ใช้ศิลปะในการบำบัด รักษาฟื้นฟูสภาพจิตใจ ผ่อนคลายความเครียด และเสริมสร้างสมาธิ (กรมราชทัณฑ์. ม.ป.ป. : 22)

หาค่าสถิติ T-test แบบทดสอบก่อน-หลัง โดยใช้แบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนเองในตนเองของโรเซนเบิร์ก(Rosenberg Self Esteem Scale) สำหรับผู้ป่วยหรือบุคคลทั่วไป จาก ฐปนีย์ ตั้งจิตภักดีสกุล ในคู่มือการวัดทางจิตวิทยา (Manual of Psychological Testing) ก่อนกิจกรรม (สุชีรา ภัทรา

ทฤษฎีการเรียนรู้ ของโรเบิร์ต กาย (Robert Gagne) : ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มผสมผสานของ กานแยกล่าวถึงความรู้มีหลายประเภท บางประเภทสามารถเข้าใจได้อย่างรวดเร็วไม่ต้องใช้ความคิดที่ลึกซึ้ง บางประเภทมีความซับซ้อนมากจำเป็นต้องจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยเริ่มจากการสร้างความสนใจบอกวัตถุประสงค์ ทบทวนความรู้เดิม นำเสนอเนื้อหาใหม่ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ลงมือปฏิบัติ ให้ข้อมูลย้อนกลับ ทดสอบความรู้ใหม่ หรือกระทำจากเรื่องง่าย ๆ ไปสู่เรื่องยาก (ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาย.: 2556)

John A. Michael (1983) : ได้จำแนกวิธีการสอนแบบกำหนดหัวข้อ (The assigned topic) เป็นการสอนโดยการกำหนดหัวข้องานเป็นโจทย์ให้ผู้เรียนจินตนาการและสร้างสรรค์ออกมาเป็นผลงาน ผู้สอนมีหน้าที่จะต้องสร้างแรงจูงใจโดยการให้ผู้เรียนได้ร่วมกันระดมความคิด (Brainstorming)

ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อกิจกรรมศิลปะให้สอดคล้องเชื่อมโยง กับ ศิลปะเพื่อการเรียนแบบธรรมชาติ ศิลปะการแสดงออกทางความงาม (อารี สุทธิพันธ์. 2535:13-19) โดยผู้วิจัยกำหนดหัวข้อ เริ่มจากดอกไม้ สัตว์ ผลไม้ อาหาร สิ่งของรอบตัว บุคคล ทิวทัศน์ และวาดตัวเอง ลำดับเนื้อหาหัวข้อให้สอดคล้องกันในกิจกรรม ให้สอดคล้องกับธรรมชาติและความงามตามลักษณะการวาดจากง่ายไปยากตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ กายเย่ในกิจกรรมศิลปะกิจกรรมที่ 1 ถึง กิจกรรมที่ 10 ดังต่อไปนี้

“ศิลปะบำบัด”อาศัยกิจกรรมทั้งด้านศิลปะและจิตวิทยาในการบำบัดผู้ป่วยโดยใช้งานศิลปะที่เน้นการแสดงออกทางอารมณ์ เช่น ทัศนศิลป์ ดนตรี และศิลปะการแสดงและการละคร ฯลฯ อย่างไรก็ตาม โดยกำเนิดและสากล นักศิลปะบำบัดและจิตแพทย์นิยมใช้ ทัศนศิลป์ เช่น จิตรกรรมและประติมากรรม ในการบำบัดเท่านั้นเพราะสื่อศิลปะเหล่านี้เป็น “ภาษาสัญลักษณ์” ที่เป็นการแสดงออกอย่างอิสระของอารมณ์ ความรู้สึก ความขัดแย้ง และความต้องการ อันเป็นปรากฏการณ์ที่สามารถนำมาวิเคราะห์และวินิจฉัยภาวะทางอารมณ์และจิตใจได้

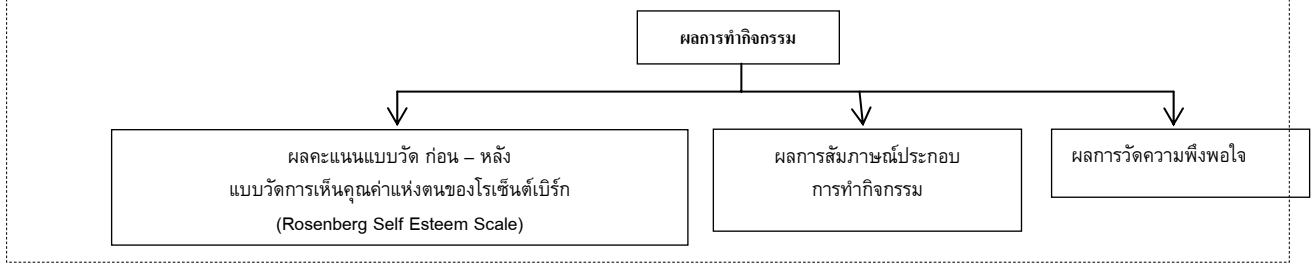
กลวิธีการบำบัดโดยศิลปะกรรมเกิดจากระบวนการดังนี้

1. การแสดงออกทางศิลปะกรรมของผู้ป่วยทางจิตทำให้ผู้ป่วยได้ค้นพบตัวเอง เป็นการเปิดประตูสู่จิตใจสำนึกให้ตระหนักตัวตน
2. ศิลปะกรรมเป็นงานเกี่ยวกับสุนทรีย์ภาพ ช่วยยกระดับอารมณ์เจ้าของงานดีขึ้น และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง
3. การประกอบกิจกรรมศิลปะทำให้ระบบการทำงานของร่างกายผ่อนคลายและเป็นสุข

โดยที่ผู้บรรยายมีความเห็นว่าศิลปะบำบัดเป็นวิธีที่สามารถนำไปใช้ในการบำบัดความผิดปกติทางจิตใจให้แก่บุคคลทุกเพศทุกวัยซึ่งจะช่วยเอื้อประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนตลอดจนความพึงฟูด้านการศึกษา จึงหวังว่าหน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องจะร่วมมือกันฟื้นฟูและพัฒนา งาน “ศิลปะบำบัด” อย่างยั่งยืนต่อไป (เลิศศิริ บวรกิตติ. 2548:68-69).

กิจกรรม เตรียมพื้นฐานศิลปะก่อนกิจกรรมศิลปะ (วาดอิสระเพื่อค้นหาพื้นฐานทักษะของผู้ต้องขังหญิง)

กิจกรรมที่ 1 (ง่าย) และกิจกรรมที่ 2 (ยาก) หัวข้อ “ดอกไม้”
 กิจกรรมที่ 3 (ง่าย) และ กิจกรรมที่ 4 (ยาก) หัวข้อ “สัตว์”
 กิจกรรมที่ 5 หัวข้อ “ผลไม้ อาหาร สิ่งของรอบตัว”
 กิจกรรมที่ 6 หัวข้อ “บุคคล”
 กิจกรรมที่ 7 (ง่าย) และ กิจกรรมที่ 8 (ยาก) หัวข้อ “ทิวทัศน์”
 กิจกรรมที่ 9 หัวข้อ “ตัวฉัน”
 กิจกรรมที่ 10 หัวข้อ “ฉันอยากวาด” (ให้ผู้ต้องขังวาดภาพนำความรู้ ความสามารถมาปรับใช้ลงผล งานอย่าง อิสระ)

จำนวนผู้ต้องขังหญิงร่วมกิจกรรมทั้งหมด 20 คน
 กิจกรรมเดี่ยว ทั้งหมด 11 กิจกรรม คนละ 1 กิจกรรม ผลงานกิจกรรมศิลปะผู้ต้องขังทั้งหมด 220 ชิ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ครั้งนี้มีเพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาสภาพจิตของผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ด้านการเห็นคุณค่าแห่งตนได้รับประสบการณ์ทางศิลปะ และเกิดการพัฒนาจิตใจ

2. ผลกิจกรรมศิลปะด้านการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยมีการดำเนินการวิจัยเรียงตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ
5. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะ
6. แบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน
7. แบบวัดประเมินการเห็นคุณค่าแห่งตน
8. กิจกรรมศิลปะที่นำไปใช้ในวิจัย
9. แบบแผนการทดลอง
10. เกณฑ์กิจกรรมศิลปะในการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน
11. การกำหนดหัวข้อกิจกรรมศิลปะ
12. วิธีการดำเนินการทดลอง
13. การวิเคราะห์ข้อมูล
14. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีอายุระหว่าง 18 ปีขึ้นไป จำนวน 20 คน และใช้วิธีการเลือกโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้เต็มใจเข้ารับการศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แผนการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมทางศิลปะ 1 กิจกรรม
2. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะ จำนวน 10 กิจกรรม
3. แบบทดสอบการเห็นคุณค่าแห่งตน
4. การหาค่าสถิติ T-test แบบทดสอบก่อน-หลัง (วิธีการทดสอบที่)

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ทบทวนเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนกิจกรรมศิลปะ
2. ศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ และวิทยานิพนธ์ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศิลปศึกษา จุดมุ่งหมาย การสอน และวิธีการบูรณาการ
3. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการและวิธีการสร้างเครื่องมือในการทดลอง และเครื่องมือในการวิจัย

4. นำแผนกิจกรรมศิลปะเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่อง 3 ท่าน

ดังนี้

- 4.1 ผศ.จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า สาขาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ
- 4.2 อาจารย์ ว่าที่ร้อยโท ดร.ตรีวิทย์ พิจิตรพลาภาค สาขาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ
- 4.3 ผศ.ดร.อารี พันธุ์มณี หัวหน้าสาขาจิตวิทยาเพื่อการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ หลักสูตรศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

4. วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการกิจกรรมเตรียมพื้นฐานศิลปะก่อนกิจกรรมศิลปะ 1 กิจกรรมและกิจกรรมศิลปะ 10 กิจกรรม ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาจากหนังสือ “ศิลปะนิยม” (อารี สุทธิพันธ์. 2535: 87-98) และหนังสือ “องค์ประกอบศิลป์ 1” (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ. 2555.) มาสรุปการสอนพื้นฐานทางศิลปะ โดยผู้วิจัยนำมาปรับใช้ตามพัฒนาการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน จากการวาดเขียน การพิมพ์ ประติมากรรม สถาปัตยกรรม องค์ประกอบศิลป์ด้านต่างๆ เช่น จุด, เส้น ,รูปร่าง,รูปทรง,ทิศทาง ตำแหน่ง,ขนาด, น้ำหนักอ่อนแก่,ลักษณะ พื้นผิว,สี และการใช้อุปกรณ์ต่างๆ พร้อมจัดทำสื่อกิจกรรมศิลปะประกอบ และปรับปรุงแก้ไขแผนการกิจกรรมเตรียมความพร้อมทางศิลปะตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน และนำไปใช้กับผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

5. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะ จำนวน 10 กิจกรรม

ผู้วิจัยได้นำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาทำแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะกิจกรรม 10 กิจกรรม จากปฏิญญาพันธกิจของ

1. ชณภัช ลีมีสืบเชื้อ หลักสูตรปฏิญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาแนะแนว” การ ศึกษาและพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง” โปรแกรมการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุกลุ่มอื่นสามารถนำไปใช้กับผู้สูงอายุในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองทั้งหมด 10 กิจกรรม เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุการเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุก่อน และ หลังทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ (ชณภัช ลีมีสืบเชื้อ. 2553: 44)

2. พาฝัน อารีมา หลักสูตรปฏิญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตพัฒนาการ “การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชนชายในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชาย บ้านกาญจนาภิเษก โดยใช้กิจกรรมบูรณาการ” กิจกรรมทั้งหมด 10 กิจกรรม ผลการทดลองสรุปว่า กลุ่มการทดลองที่ได้ศึกษาค้นคว้ารวมกิจกรรมบูรณาการมีการเห็นคุณค่าในตนเองโดยรวมเพิ่มขึ้น สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมบูรณาการ (พาฝัน อารีมา. 2547: 57)

3. กิจกรรมศิลปะทั้ง 10 กิจกรรมปรับกิจกรรมจากกิจกรรมแบบง่ายไปหายากตาม พื้นฐานการเรียนรู้จากทฤษฎีการเรียนรู้ของโรเบิร์ต กาเย (Robert Gagne) (ทฤษฎีการเรียนรู้ของ โรเบิร์ต กาเย.2556:ออนไลน์) และนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะ ของผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item - Objective Congruence – Indexes หรือ IOC)

6. แบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน

1. ศึกษา ค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าแห่งตนจากเอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญนักจิตวิทยาและการเห็นคุณค่าแห่งตน 2 ท่านดังนี้

2.1 นางสาวพรพรรณ ศิลปวัฒนาพร นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ ศูนย์สุขภาพจิต กองบริการทางการแพทย์ กรมราชทัณฑ์

2.2 ผศ.ดร.อารี พันธุ์มณี หัวหน้าสาขาจิตวิทยาเพื่อการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ หลักสูตรศิลปะศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

2.3 ศึกษาแบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนเองจาก แบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนของ คู่มือจากการวัดทางจิตวิทยา

2.4 นำแบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนของคู่มือจากการวัดทางจิตวิทยา ใช้กับ ผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

2.5 นำความรู้ที่ได้มาปรับแบบวัดให้เหมาะสมโดยมีรายละเอียด ดังนี้ แบบวัดการ เห็นคุณค่าแห่งตน

2.6 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขังคิดเป็นคำร้อยละ

7. แบบวัดประเมินการเห็นคุณค่าแห่งตน

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดประเมินการเห็นคุณค่าแห่งตนของโรเซนเบิร์ก จาก ฐปนีย์ ตั้งจิตภักดี สกกุล ในคู่มือการวัดทางจิตวิทยา(Manual of Psychological Testing) ของ รศ.ดร.สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ ผู้วิจัยนำมาใช้กับกลุ่มผู้ต้องขัง ซึ่งมีลักษณะเครื่องมือให้เหมาะสม

ลักษณะเครื่องมือ

วัดมาตราส่วนประเมินแบบเรียงอันดับ (ordinal rating scale) แบบ 4 มาตรฐาน

(1,2,3,4.)จำนวน 10 ข้อ

1. ข้อความทางบวก 5 ข้อ คือ 1,3,4,7,10 (การให้คะแนน เห็นด้วยอย่างยิ่งถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 4,3,2,1)

2. ข้อความทางลบ 5 ข้อ คือ 2,5,6,8,9 (การให้คะแนน เห็นด้วยอย่างยิ่งถึงไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 1,2,3,4)

8. กิจกรรมศิลปะที่นำไปใช้ในวิจัย

กิจกรรมสร้างสรรค์ที่ใช้ทดลอง การศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีอายุระหว่าง 18 ปีขึ้นไป จำนวน 20 คน ใช้แบบสอบถามการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน ก่อน-หลัง เตรียมพื้นฐานศิลปะก่อนกิจกรรมศิลปะ 1 ครั้ง กิจกรรมศิลปะ 10 กิจกรรม

9. แบบแผนการทดลอง

แบบแผนการทดลองนี้มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะกับผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น การวิจัยนี้ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวสอบก่อนสอบหลัง (One Group Pretest-Posttest Design) (ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. 2548:61) ดังแสดงดังนี้

แบบแผนทดลองแบบกลุ่มเดียว สอบก่อน สอบหลัง (One Group Pretest-Posttest Design)

กลุ่มทดลอง	การทดลอง	การทดลอง	หลังทดลอง
E	T ₁ E	X	T ₂ E

สัญลักษณ์ที่ใช้

T ₁ E	หมายถึง	ทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest)
T ₂ E	หมายถึง	ทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)
E	หมายถึง	กลุ่มการทดลอง
X	หมายถึง	การจัดกระทำการทดลอง (Treatment)

10. เกณฑ์กิจกรรมศิลปะในการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน

1. กิจกรรมศิลปะทั้งหมดกิจกรรมจากการศึกษางานวิจัยกิจกรรมทั้งหมด 10 กิจกรรม จากวิจัยของผู้วิจัยได้นำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาทำแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะกิจกรรม 10 กิจกรรม จากปริญญาณิพนธ์ของ

1.1 ชณภัช ลีมีสืบเชื้อ หลักสูตรปริญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาแนะแนว”การ ศึกษาและพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง” โปรแกรมการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุกลุ่มอื่นสามารถนำไปใช้กับผู้สูงอายุในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองทั้งหมด 10 กิจกรรม เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุการเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ ก่อน และหลังทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ (ชณภัช ลีมีสืบเชื้อ 2553: 44)

1.2 พาฝัน อารีมา หลักสูตรปริญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตพัฒนาการ “การพัฒนาการการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชนชายในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชาย บ้านกาญจนาภิเษก โดยใช้กิจกรรมบูรณาการ” กิจกรรมทั้งหมด 10 กิจกรรม ผลการทดลองสรุปว่า กลุ่มการทดลองที่ได้ศึกษาค้นคว้ารวมกิจกรรมบูรณาการมีการเห็นคุณค่าในตนเองโดยรวมเพิ่มขึ้นสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมบูรณาการ (พาฝัน อารีมา. 2547: 57)

2. แผนกิจกรรมศิลปะแบบง่ายไปหายากตามพื้นฐานการเรียนรู้จากการเรียนรู้แนวความคิดเกี่ยวกับการสอน คือ ทฤษฎีเงื่อนไขการเรียนรู้ (Condition of Learning ของโรเบิร์ต กาย (Robert Gagne) โดยทฤษฎีการเรียนรู้ของกายจัดอยู่ในกลุ่มผสมผสาน (Gagne's eclecticism) เขาอาศัยทฤษฎีและหลักการที่หลากหลาย ซึ่งเชื่อว่าความรู้มีหลายประเภท บางประเภทสามารถเข้าใจได้อย่างรวดเร็วไม่ต้องใช้ความคิดที่ลึกซึ้ง บางประเภทมีความซับซ้อน จำเป็นต้องใช้ความสามารถในขั้นสูง กาย ได้จัดชั้นการเรียนรู้ซึ่งเริ่มจากง่ายไปหายาก โดยผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพฤติกรรมนิยม และพุทธินิยมเข้าด้วยกัน (ทฤษฎีการเรียนรู้ของโรเบิร์ต กาย. 2556: ออนไลน์) โดยผู้วิจัยนำมาปรับใช้ตามพัฒนาการการเรียนรู้ขึ้นพื้นฐานจากการวาดเขียน การพิมพ์ ประติมากรรม สถาปัตยกรรม องค์กรประกอบศิลป์ด้านต่างๆ ผู้วิจัยใช้เนื้อหาศิลปะพื้นฐานจากหนังสือ “ศิลปะนิยม” (อารี สุทธิพันธ์. 2535: 87-98) และหนังสือ “องค์กรประกอบศิลป์ 1” (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ. 2555.) โดยกิจกรรมทั้ง 11 กิจกรรมต้องเรียงลำดับกิจกรรมตาม

ขั้นตอนเพื่อให้สอดคล้องความง่ายไปยากของกิจกรรมที่เชื่อมโยงกันจากกิจกรรมแรกถึงกิจกรรมสุดท้าย

ตาราง 1 เรียงลำดับกิจกรรม

ครั้งที่	กิจกรรม	เนื้อหาจากหนังสือ“ศิลปะนิยม”และ “องค์ประกอบศิลป์ 1”
1	แบบสอบถามการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน (ก่อน) กิจกรรมเตรียมพื้นฐานศิลปะ วาดภาพที่ตัวเองอยากวาดที่ถนัดที่ชอบ (อิสระในการวาด) เพื่อดูพื้นฐานของแต่ละ บุคคล	<ol style="list-style-type: none"> 1. จุด,เส้น 2. รูปร่าง,รูปทรง 3. ทิศทาง ตำแหน่ง 4. ขนาด 5. น้ำหนักอ่อนแก่ 6. ลักษณะ พื้นผิว 7. สี 8. การใช้อุปกรณ์ต่างๆ
2	กิจกรรมที่ 1 หัวข้อ “ดอกไม้” แบบง่าย	การพิมพ์ภาพ การเป่าสี การจุด การ ลากเส้นต่อเติมส่วนต่างๆให้เป็นภาพ ดอกไม้
3	กิจกรรมที่ 2 หัวข้อ “ดอกไม้” แบบยาก	การลากเส้น ลงสี มีรูปร่างรูปทรงและ ทิศทางเป็นภาพดอกไม้ (เชื่อมโยงกิจกรรม เดิม)
4	กิจกรรมที่ 3 หัวข้อ “สัตว์” แบบง่าย	การพิมพ์ภาพ การจุด การลากเส้นต่อเติม ภาพต่างๆให้เป็นภาพสัตว์ (เชื่อมโยง กิจกรรมเดิม)
5	กิจกรรมที่ 4 หัวข้อ “สัตว์” แบบยาก	การลากเส้น ลงสี มีรูปร่างรูปทรงและ ทิศทางเป็นภาพสัตว์ (เชื่อมโยงกิจกรรม เดิม)

ตาราง 1 (ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรม	เนื้อหาจากหนังสือ“ศิลปะนิยม”และ “องค์ประกอบศิลป์ 1”
6	กิจกรรมที่ 5 หัวข้อ “ผลไม้ อาหาร สิ่งของรอบตัว”	การลากเส้น ลงสี มีรูปร่างรูปทรงและ ทิศทางผลไม้ อาหาร สิ่งของรอบตัวเป็น ภาพ (เชื่อมโยงกิจกรรมเดิม)
7	กิจกรรมที่ 6 หัวข้อ “บุคคล”	การลากเส้น ลงสี มีรูปร่างรูปทรงทิศทาง ขนาดน้ำหนักอ่อนแก่ ลักษณะและ พื้นผิว (เชื่อมโยงกิจกรรมเดิม)
8	กิจกรรมที่ 7 หัวข้อ “ทิวทัศน์” แบบง่าย	การพิมพ์ภาพ การเป่าสี การจุด การ ลากเส้นต่อเติมภาพต่างๆให้เป็นภาพ ทิวทัศน์ (เชื่อมโยงกิจกรรมเดิม)
9	กิจกรรมที่ 8 หัวข้อ“ทิวทัศน์” แบบยาก	การจุด การลากเส้นต่อเติมภาพต่างๆให้ เป็นภาพทิวทัศน์ (เชื่อมโยงกิจกรรมเดิม) มี เรื่องราวและภาพตัวอย่างเพิ่มเติม
10	กิจกรรมที่ 9 หัวข้อ “ตัวฉัน”	การลากเส้น รูปร่างรูปทรง ขนาด สี น้ำหนักอ่อนแก่ (เชื่อมโยงกิจกรรมเดิม)
11	กิจกรรมที่ 10 หัวข้อ “ฉันทวยากวาด” วาดภาพอิสระ แบบสอบถามการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน (หลัง)	<ol style="list-style-type: none"> 1. จุด,เส้น 2. รูปร่าง,รูปทรง 3. ทิศทาง ตำแหน่ง 4. ขนาด 5. น้ำหนักอ่อนแก่ 6. ลักษณะ พื้นผิว 7. สี (เชื่อมโยงกิจกรรมเดิม)

3. การจัดกิจกรรมศิลปะโดยนำแนวคิดจากความหมายของความของ แบรินเดน (Branden. 1981: 110- 125) ได้ให้ภาคภูมิใจในตนเองว่าเป็นลักษณะของความเชื่อและมีความนับถือตนเอง อันเกิดจากความเชื่อมั่นในควมมีคุณค่าของตนเอง ความมั่นใจในความสามารถของตนที่กระทำสิ่งใดให้สำเร็จได้ตามความพอใจ จากการนำศิลปะให้ผู้ต้องขังหญิงทำกิจกรรมด้วยตัวเองอย่างอิสระ สร้างผลงานตามความพึงพอใจจากหัวข้อที่กำหนดและปฏิบัติอย่างอิสระตามความสามารถความถนัดของแต่ละบุคคลให้สำเร็จตามความพอใจ

11. การกำหนดหัวข้อกิจกรรมศิลปะ

Michael. John A. (1983) ได้จำแนกวิธีการสอนแบบกำหนดหัวข้อ (The assigned topic) เป็นการสอนโดยการกำหนดหัวข้องานเป็นโจทย์ให้ผู้เรียนจินตนาการและสร้างสรรค์ออกมาเป็นผลงาน ผู้สอนมีหน้าที่จะต้องสร้างแรงจูงใจโดยการให้ผู้เรียนได้ร่วมกันระดมความคิด (Brainstorming)

ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อกิจกรรมศิลปะให้สอดคล้องเชื่อมโยง กับ ศิลปะคือการเลียนแบบธรรมชาติ ศิลปะคือการแสดงออกทางความงาม (อารี สุทธิพันธ์. 2535:13-19) โดยผู้วิจัยกำหนดหัวข้อ เริ่มจากดอกไม้ สัตว์ ผลไม้ อาหาร สิ่งของรอบตัว บุคคล ทิวทัศน์ และวาดตัวเอง ลำดับเนื้อหาหัวข้อให้สอดคล้องกันในกิจกรรม ให้สอดคล้องกับธรรมชาติและความงามตามลักษณะการวาดจากง่ายไปยากตามทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ในกิจกรรมศิลปะกิจกรรมที่ 1 ถึง กิจกรรมที่ 10 ดังต่อไปนี้

กิจกรรม เตรียมพื้นฐานศิลปะก่อนกิจกรรมศิลปะ (วาดอิสระเพื่อดูพื้นฐานทักษะของผู้ต้องขังหญิง)

กิจกรรมที่ 1 (ง่าย) และกิจกรรมที่ 2 (ยาก) หัวข้อ “ดอกไม้”

กิจกรรมที่ 3 (ง่าย) และ กิจกรรมที่ 4 (ยาก) หัวข้อ “สัตว์”

กิจกรรมที่ 5 หัวข้อ “ผลไม้ อาหาร สิ่งของรอบตัว”

กิจกรรมที่ 6 หัวข้อ “บุคคล”

กิจกรรมที่ 7 (ง่าย) และ กิจกรรมที่ 8 (ยาก) หัวข้อ “ทิวทัศน์”

กิจกรรมที่ 9 หัวข้อ “ตัวฉัน”

กิจกรรมที่ 10 หัวข้อ “ฉันอยากวาด”

(ให้ผู้ต้องขังวาดภาพนำความรู้ความสามารถมาใช้ลงผล งานอย่าง อิสระ)

การวาดภาพต่าง ๆ ในหัวข้อสอดคล้องกับการเห็นคุณค่าแห่งตน

“ศิลปกรรมบำบัด” อาศัยกิจกรรมทั้งด้านศิลปกรรมและจิตวิทยาในการบำบัดผู้ป่วยโดยใช้ งานศิลปะที่เน้นการแสดงออกทางอารมณ์ เช่น ทัศนศิลป์ ดนตรี และศิลปะการแสดงและการละคร ฯลฯ อย่างไรก็ดี โดยกำเนิดและสากล นักศิลปกรรมบำบัดและจิตแพทย์นิยมใช้ ทัศนศิลป์เช่น จิตกรรมและประติมากรรม ในการบำบัดเท่านั้นเพราะสื่อศิลปกรรมเหล่านี้เป็น “ภาษาสัญลักษณ์” ที่เป็นการแสดงออกอย่างอิสระของอารมณ์ ความรู้สึก ความขัดแย้ง และความต้องการ อันเป็น ปรากฏการณ์ที่สามารถนำมาวิเคราะห์และวินิจฉัยภาวะทางอารมณ์และจิตใจได้

กลวิธานการบำบัดโดยศิลปกรรมเกิดจากกระบวนการดังนี้

1. การแสดงออกทางศิลปกรรมของผู้ป่วยทางจิตทำให้ผู้ป่วยได้ค้นพบตัวเอง เป็นการ เปิดประตูสู่จิตไร้สำนึกให้ตระหนักรู้ตนเอง
2. ศิลปกรรมเป็นงานเกี่ยวกับสุนทรียภาพ ช่วยให้ระดับอารมณ์เจ้าของงานดีขึ้น และ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง
3. การประกอบกิจกรรมศิลปะทำให้ระบบการทำงานของร่างกายผ่อนคลายและเป็นสุข โดยที่ผู้บรรยายมีความเห็นว่าศิลปกรรมบำบัดเป็นวิธีที่สามารถนำไปใช้ในการบำบัดความผิดปกติ ทางจิตใจให้แก่บุคคลทุกเพศทุกวัยซึ่งจะช่วยเอื้อประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนตลอดจนความเฟื่องฟู ด้านการศึกษา จึงหวังว่าหน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องจะร่วมมือกันฟื้นฟูและพัฒนางาน “ศิลปกรรม บำบัด” อย่างยั่งยืนต่อไป (เลิศศิริร์ บวรกิตติ. 2548: 68-69).

12. วิธีการดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบ่งได้เป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ก่อนการทดลองผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัว
2. แบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนเอง
3. ประเมินและบันทึกผล

ระยะที่ 2 ระยะทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยแผนการใช้กิจกรรม ศิลปะ 10 กิจกรรมซึ่งเริ่มทำการทดลองสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที เวลาโดยรวมระยะเวลา การจัดกิจกรรมเพื่อการทดลองประมาณ 10 สัปดาห์ ในการทดลองผู้วิจัยได้พูดคุยและสังเกตพร้อม บันทึกพฤติกรรม เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปะตามแผนการจัดกิจกรรมทั้ง 10 กิจกรรม

ระยะที่ 3 ระยะหลังการทดลอง ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลดังนี้

1. แบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนเอง
2. ประเมินและบันทึก “การเห็นคุณค่าแห่งตน”
3. แบบวัดความพึงพอใจต่อกิจกรรมโดยรวม

13. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวหาค่าร้อยละ
2. แบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg Self-Esteem Scale)
การหาค่าสถิติ T-test แบบทดสอบก่อน – หลัง
3. แบบวัดความพึงพอใจต่อกิจกรรมศิลปะ
4. ประเมินและบันทึก การบรรยายเชิงพรรณนา
5. การหาค่า IOC แผนกิจกรรมศิลปะ

14. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัว

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวดังตารางที่ 1 ของผู้ต้องขังโดยใช้ค่าร้อยละดังนี้

สูตรคำนวณ

$$\text{ร้อยละ(ข้อมูลที่ศึกษา)} = \frac{\text{จำนวนข้อมูลที่ศึกษา}}{\text{จำนวนข้อมูลทั้งหมด}} \times 100$$

2. แบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg Self-Esteem Scale)

การหาค่าสถิติ T-test แบบทดสอบก่อน – หลัง

การทดสอบสมมติฐานของตัวอย่าง กลุ่มเดียวที่สัมพันธ์กัน (T-test Dependent Sample) โดยการเปรียบเทียบ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg Self-Esteem Scale) ด้วยการนำคะแนนจากแบบทดสอบก่อนกิจกรรมและหลังกิจกรรม มาคำนวณหาความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่ แล้วนำไปวิเคราะห์โดยใช้สูตร T-test (Dependent Sample) โดยตั้งเกณฑ์นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ โดยใช้สูตร T-test (Dependent Sample) ดังนี้
(ชูศรี วงศ์รัตน์. 2537: 201)

สูตร T-test (Dependent Sample)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

$$df = n - 1$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution

n แทน จำนวนคู่ของข้อมูล

D แทน ผลต่างของคะแนนแต่ละคู่

สมมุติฐาน

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2$$

$$H_1 : \mu_1 \neq \mu_2$$

3. แบบวัดความพึงพอใจต่อกิจกรรมศิลปะ

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดความพึงพอใจในกิจกรรมศิลปะวัดหลังกิจกรรมกับผู้ต้องขัง 8 ข้อ โดยมีเกณฑ์โดย แบบสอบถามความพึงพอใจมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยกำหนดค่าเฉลี่ยไว้ที่ 5 ระดับ ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ตามที่กำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร. 2542;117.) ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50–5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50–4.49 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50–3.49 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50–2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 –1.49 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม หาค่าร้อยละตามตารางที่ 4 รวมทั้งหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของ (ประคอง กรรณสูตร.2542: 117) โดยใช้สูตรดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนความพึงพอใจมีอยู่ 5 ระดับความพึงพอใจ

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย ความพึงพอใจ

คะแนน 4.5 - 5.00	ความพึงพอใจมากที่สุด
คะแนน 3.5 - 4.49	ความพึงพอใจมาก
คะแนน 2.5 - 3.49	ความพึงพอใจปานกลาง
คะแนน 1.5 - 2.49	ความพึงพอใจน้อย
คะแนน 1.00 - 1.49	ความพึงพอใจน้อยที่สุด

4. แผนกิจกรรมศิลปะก่อนกิจกรรมศิลปะ

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมของแผนการกิจกรรมศิลปะของผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item - Objective Congruence – Indexes หรือ IOC) ซึ่งคำนวณได้จากสูตร (ล้วน สายยศ, อังคณา สายยศ. 2539)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC หมายถึง	ดัชนีความสอดคล้อง
	R หมายถึง	ผลคูณของคะแนนกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญในแต่ละระดับความสอดคล้อง
	N หมายถึง	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

ระดับคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินได้มี 3 ระดับ ดังนี้

มีความเห็นว่าสอดคล้อง	ให้คะแนนเป็น +1
มีความเห็นว่าไม่แน่ใจ	ให้คะแนนเป็น 0
มีความเห็นว่าไม่สอดคล้อง	ให้คะแนนเป็น -1

เกณฑ์การตัดสิน เมื่อนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ด้วยสูตรที่กล่าวมาข้างต้นแล้วพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.05 ถือว่าประเด็นดังกล่าวมีความสอดคล้อง ไม่ต้องไปปรับปรุง แต่หากพบว่าประเด็นใดมีค่าดัชนีสอดคล้องต่ำกว่า 0.05 ถือว่าไม่มีความถูกต้องเหมาะสม จะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ สำหรับข้อเสนอแนะอื่นๆ หากผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันมากกว่าร้อยละ 50 จะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะนั้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการใช้กิจกรรมศิลปะที่มีผลต่อการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขัง เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การประเมินความสอดคล้องแบบประเมินความเหมาะสมของแผนกิจกรรมศิลปะ
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนเองของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg Self-Esteem Scale) ก่อนและหลังกิจกรรมศิลปะของผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบวัดความพึงพอใจต่อกิจกรรมศิลปะของผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
5. ผลการบันทึกผลระหว่างกิจกรรมศิลปะของผู้ต้องขังที่โดดเด่นในแต่ละกิจกรรม

1. การประเมินความสอดคล้องแบบประเมินความเหมาะสมของแผนกิจกรรมศิลปะ

ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาความสอดคล้องแบบประเมินความเหมาะสมกับข้อสอบจำนวน 10 ข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ดังแสดงในตารางที่ 2

ตาราง 2 ผลวิเคราะห์ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของความสอดคล้องของแผนกิจกรรมศิลปะจำนวน 10 ข้อ มีค่า IOC 1.00 ซึ่งแสดงว่า ความสอดคล้องของแผนกิจกรรมมีคุณภาพตามเกณฑ์

ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญคน			IOC	ผลประเมิน
		1	2	3		
1.	กิจกรรมมีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนและสัมพันธ์กัน	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
2.	เนื้อหา/สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
3.	กิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
4.	กิจกรรมหลากหลายเหมาะสมและสอดคล้องับความสามารถของผู้ต้องขัง	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
5.	กิจกรรมเน้นทักษะกระบวนการคิด การลงมือปฏิบัติและการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนเอง	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
6.	กิจกรรมมีความยากง่ายเหมาะสมกับผู้ต้องขัง	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
7.	สื่อ/แหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรมกับผู้ต้องขัง	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
8.	สื่อหลากหลายสอดคล้องกับผู้ต้องขัง	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
9.	วิธีการวัดผลและเครื่องมือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกิจกรรม	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
10.	เกณฑ์การประเมินผลชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน

ตาราง 2 ผลวิเคราะห์ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของความสอดคล้องของแผนกิจกรรมศิลปะจำนวน 10 ข้อ มีค่า IOC 1.00 ซึ่งแสดงว่า ความสอดคล้องของแผนกิจกรรมมีคุณภาพตามเกณฑ์มากกว่า 0.05 ผลประเมินผ่าน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

การศึกษาการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขังหญิงจำแนกตาม อายุ สถานภาพ การศึกษา และสภาพร่างกายโดยภาพรวม คิดค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละดังนี้

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น คิดค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละ

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. อายุ		
1.1 18 – 20 ปี	4	20
1.2 21 – 30 ปี	16	80
รวม	20	100
2. สถานภาพ		
2.1 โสด	7	35
2.2 มีคู่สมรส	12	60
2.3 แยกกันอยู่อย่างร้าง	1	5
2.4 หม้าย	-	-
รวม	20	100

ตาราง 3 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
3. การศึกษา		
3.1 มัธยมตอนต้น	11	55
3.2 มัธยมตอนปลาย	4	20
3.3 อาชีวศึกษา	1	5
3.4 อุดมศึกษา	3	15
3.5 อื่นๆ ประถมศึกษาตอนปลาย	1	5
รวม	20	100
4. สภาพร่างกาย		
4.1 ตั้งครรภ์	3	15
4.2 ปกติ	17	85
รวม	20	100

จากตาราง 3 ผู้ต้องขังหญิงจำนวน 20 คน อายุระหว่าง 18-20 ปี มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และ อายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 80 เมื่อพิจารณาจากสถานภาพมีคู่สมรสมากที่สุด มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมาสถานภาพโสด 7 คน คิดเป็นร้อยละ 35 เมื่อพิจารณาด้านการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด 11 คน คิดเป็นร้อยละ 55 รองลงมาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20 เมื่อพิจารณาตามสภาพร่างกายปกติ 17 คน คิดเป็นร้อยละ 85 และสภาพร่างกายกำลังตั้งครรภ์ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนเองของโรเซนเบิร์ก

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน ของแบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนเองของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg Self-Esteem Scale) ก่อนและหลังกิจกรรมศิลปะของผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

การทดสอบ	N	\bar{X}	S.D.	df	t
ก่อนเรียน	20	27.25	1.86	19	4.77*
หลังเรียน	20	30.05	2.98		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการแบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนเองของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg Self-Esteem Scale) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน ก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการศึกษา

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบวัดความพึงพอใจต่อกิจกรรมศิลปะ

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบวัดความพึงพอใจต่อกิจกรรมศิลปะ

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลค่า
1. ความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม	4.25	0.72	มาก
2. สามารถนำความรู้ / ประโยชน์ที่ได้รับไปปรับใช้ได้	4.55	0.60	มากที่สุด
3. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมมีความเหมาะสมกับกิจกรรม	4.90	0.31	มากที่สุด
4. รูปแบบและประเภทของกิจกรรม	4.40	0.75	มาก
5. สื่อการเรียนรู้ในกิจกรรม	4.40	0.82	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	แปลค่า
1. ครูผู้สอนเหมาะสมในการดำเนินกิจกรรม	4.80	0.52	มากที่สุด
2. ความพึงพอใจในผลงานของตัวเองในกิจกรรม	4.30	0.66	มาก
3. รู้สึกประทับใจต่อกิจกรรมครั้งนี้	4.80	0.41	มากที่สุด
รวม	4.55	0.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจของผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีต่อกิจกรรมศิลปะ ผลประเมินพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็น มีค่าตั้งแต่ 2.25 ถึง 4.90 ซึ่งผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ต้องขังมีความคิดเห็นข้อ 3 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมมีความเหมาะสมกับกิจกรรม มีคะแนนความคิดเห็นเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4.90

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ต้องขัง สรุปได้ว่าผู้ต้องขังมีความคิดเห็น อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด เมื่อพิจารณาจากรายการประเมินข้อ 3 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมมีความเหมาะสมกับกิจกรรมได้ 4.90 ลำดับ คะแนนรองลงมา ข้อที่ 6 ครูผู้สอนเหมาะสมในการดำเนินกิจกรรม ได้คะแนน 4.80 ข้อที่ 8 รู้สึกประทับใจต่อกิจกรรมครั้งนี้ ได้คะแนน 4.80 และ ข้อ 2 สามารถนำความรู้ ประโยชน์ที่ได้รับไปปรับใช้ได้ ได้คะแนน 4.55 ตามลำดับ

5. ผลการบันทึกผลระหว่างกิจกรรมศิลปะของผู้ต้องขังที่โดดเด่นในแต่ละกิจกรรม

ตัวอย่างผลงานกิจกรรมศิลปะในการสรุปบันทึกพรรณนาระหว่างกิจกรรมประกอบ ผลงานของผู้ต้องขังหญิง

การคัดเลือกผลงานของผู้ต้องขังที่มีจุดเด่นในการแต่ละกิจกรรมจากการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละกิจกรรมเพื่อสรุปลักษณะผลงานตลอดจนการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละครั้งดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 ผลงานกิจกรรมเตรียมพื้นฐานศิลปะภาพวาดของผู้ตั้งชั่งคนที่ 10

ผู้วิจัยได้คัดเลือกผลงานตัวอย่างงานกิจกรรมเตรียมพื้นฐานศิลปะของผู้ตั้งชั่งคนที่ 10 เนื่องจากผู้ตั้งชั่งมีความโดดเด่นในการปฏิบัติกิจกรรมการลงมือปฏิบัติหลังจากผู้วิจัยได้ทำความคุ้นเคยกับผู้ตั้งชั่งในครั้งแรกของกิจกรรม และขณะอธิบายผู้ตั้งชั่งได้ให้ความสนใจตั้งใจมากและคอยให้ความรู้แก่ผู้ตั้งชั่งคนอื่นๆไม่มีความเขินอาย เรียบร้อย จากการสังเกตผู้ตั้งชั่งมีความรู้พื้นฐานในการใช้อุปกรณ์และมีความมั่นใจในการสร้างสรรค์ผลงานออกมาด้วยการลงมือไม่ลังเล และคอยให้ความช่วยเหลือผู้ตั้งชั่งคนอื่นๆด้วยความเป็นกันเอง คลายความกังวลให้กับผู้ตั้งชั่งคนอื่นๆ พร้อมทั้งแนะนำผู้ตั้งชั่งให้กล้าใช้อุปกรณ์แนะนำเพื่อนผู้ตั้งชั่งในการใช้สีจากการใช้ฝ่ามือระเลงสีลงบนฝ่ามือพิมพ์มือด้วยสีโปสเตอร์ ซึ่งผู้ตั้งชั่งคนอื่นๆบางคนแสดงอาการไม่ชอบในการระบายสีลงบนฝ่ามือในการปฏิบัติงาน แต่ผู้ตั้งชั่งไม่แสดงอาการกลัวลังเล ระบายสีลงมือและบรรจุพิมพ์มือลงบนกระดาษและเก็บทำความสะอาดเรียบร้อยพร้อมนั่งสังเกตเพื่อนๆผู้ตั้งชั่งคนอื่นๆทำงานด้วยรอยยิ้มและแนะนำผู้ตั้งชั่งคนอื่นๆอยู่เป็นระยะตลอดกิจกรรม ผู้ตั้งชั่งคอยให้กำลังใจเพื่อนคนอื่นๆด้วยทัศนคติที่ดีๆให้กำลังใจเพื่อนๆตลอดกิจกรรมอย่างคล่องแคล่ว พร้อมทั้งช่วยเหลือเพื่อนๆผู้ตั้งชั่งในการใช้อุปกรณ์ต่างๆด้วยความกระตือรือร้น

ภาพประกอบ 2 ผลงานกิจกรรมที่ 1 หัวข้อ ดอกไม้ (แบบง่าย) ภาพวาดของผู้ต้องขังคนที่ 6

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่เริ่มจากการหยดสีเป่าสีและต่อเติมภาพให้เป็นรูปดอกไม้แบบง่ายโดยไม่จำกัดขอบเขตหรือคาดเดาผลงานได้ในการเป่าสี ผู้วิจัยได้สังเกตจากความสนใจของผู้ต้องขังให้ความสนใจในการลงสีอย่างระมัดระวัง ลังเลบ้าง กล้าๆกลัวๆบ้าง พยายามในการลงสีและมองเพื่อนผู้ต้องขังข้างๆเรื่อยๆ มีความหลากหลายในอารมณ์ในการเป่าสี ระบายสี ขาดความมั่นใจ เป่าสีอย่างระมัดระวังและลงจุดสีตกแต่งทีละนิด ช่วงแรกการลงมือผู้ต้องขังไม่มีความมั่นใจในผลงาน เริ่มขาดความมั่นใจ เมื่อผู้ต้องขังเริ่มจดจ่อกับผลงานตัวเองมากขึ้น ไม่สนใจผลงานของผู้อื่นทำให้ผู้ต้องขังเริ่มตกแต่งเพิ่มเติมและเพิลิตเพลินจนเต็มกระดาษ และส่งผลงานด้วยความภาคภูมิใจยิ้มแย้มพอใจในผลงานตัวเอง เห็นความแตกต่างระยะเริ่มแรกทำกิจกรรมและหลังกิจกรรม ผู้วิจัยต้องคอยเสริมตลอดเวลาในการทำกิจกรรม คอยย้ำการทำกิจกรรมเสมอๆ อยากทำอะไรทำ วาดใหม่ได้ มีกระดาษให้ เราต้องทดลองจะได้รู้ สนุกๆกัน ไม่มีผิดไม่มีถูก ทำให้ผู้ต้องขังเกิดความมั่นใจในตัวเองมากขึ้น คลายความเกรงใจ และยอมรับผลงานตัวเอง พร้อมส่งงานด้วยความเข้าใจของผู้ต้องขังเองในผลงานของตัวเองและรอยยิ้มแย้มสดใสมากขึ้น ในผลงานอย่างจริงจังหลังกิจกรรมศิลปะ

จุดเด่น ผู้ต้องขังสร้างร่วมสร้างบรรยากาศความเป็นกันและใช้ทักษะความสามารถของตัวเองช่วยดูแลเพื่อนๆผู้ต้องขัง เสริมทัศนคติทางบวกเช่นการพูดให้กำลังใจผู้ต้องขังคนอื่นๆ

ภาพประกอบ 3 ผลงานกิจกรรมที่ 2 หัวข้อ ดอกไม้ (แบบยาก) ภาพวาดของผู้ต้องขังคนที่ 13

กิจกรรมนี้เพิ่มทักษะการวาด มีการวาดเส้นมากขึ้น วาดเส้นเป็นรูปร่าง ใช้สีตามความชอบความถนัดของผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังคนที่ 13 มีความโดดเด่นในการวาดด้วยการลงสี ผู้ต้องขังเลือกวาดภาพที่ตัวเองชอบดอกทานตะวัน ขณะวาดคอยถามผู้วิจัยเสมอในการลงสี ยังไงให้สวย ระบายอย่างไร ระบายสีครั้งแรกลงสีอ่อน และเริ่มลงสีเข้มด้วยการกดน้ำหนักมือกดสีในการระบาย และทดลองระบายตามความถนัด เมื่อวาดเสร็จก็ยิ้มและบอกผู้วิจัยว่ายังไม่ค่อยชอบเท่าไรเพราะยังลงสีได้ไม่สวยอย่างที่ตัวเองต้องการ แต่เมื่อผู้ต้องขังได้ดูผลงานของเพื่อนคนอื่น ๆ ก็เริ่มยิ้มและภูมิใจ ผู้วิจัยได้นำภาพผลงานผู้ต้องขังยกตัวอย่างการลงสีที่ดี แนะนำข้อดีของภาพให้เพื่อน ๆ ได้ชื่นชมทำให้ผู้ต้องขังภูมิใจในผลงานมากยิ่งขึ้น ผู้ต้องขังนั่งมองภาพผลงานของตัวเองอย่างพึงพอใจยิ้มแย้ม

จุดเด่น ผู้ต้องขังกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจในการระบาย มีความตั้งใจ ผลงานของผู้ต้องขังช่วยเป็นผลงานตัวอย่างการลงสีแก่เพื่อนผู้ต้องขังคนอื่น ๆ มีการปรับเปลี่ยนอารมณ์ ขณะเรียนรู้ทักษะการระบายในกิจกรรมศิลปะ

ภาพประกอบ 4 ผลงานกิจกรรมที่ 3 หัวข้อ สัตว์ (แบบง่าย) ภาพวาดของผู้ต้องขังคนที่ 10

กิจกรรมนี้เริ่มจากการพิมพ์นิ้วมือแบบง่ายและต่อเติมภาพด้วยเส้นต่างๆให้เกิดรูปร่างต่างๆ ผู้ต้องขังคนที่10 มีความโดดเด่นจากผลงานที่ออกมามีสีสันสดใส และระหว่างกิจกรรมผู้ต้องขังมีความมั่นใจและลงมือปฏิบัติอย่างไม่ลังเล และให้คำแนะนำกับเพื่อนๆในระหว่างกิจกรรมพร้อมเสริมกิจกรรมด้วยอารมณ์ดีและร่าเริงสดใส ค่อยๆพิมพ์นิ้วมือด้วยความบรรจง สภาพจิตใจที่พร้อมต่อการปฏิบัติผลงานทำให้ผู้ต้องขังมีความพร้อมสร้างสีสรรค์ผลงานออกมาได้ด้วยดี และพร้อมให้ความช่วยเหลือแก่เพื่อนผู้ต้องขังอื่นๆพร้อมให้กำลังใจดี ๆกับผู้ต้องขังตนเอง ส่งผลให้ผู้ต้องขังคนอื่น ๆ ใจเฝ้ามั่นใจและมีความมั่นใจในผลงานด้วย ระหว่างกิจกรรมผู้ต้องขังได้มีการเสริมกำลังใจกันเองระหว่างกิจกรรมจากการพูดคุยและให้คำปรึกษา กัน ช่วยสร้างบรรยากาศให้มีความเป็นกันเองมากขึ้น ส่งผลให้งานออกมาด้วยรอยยิ้มสนุกสนาน

จุดเด่น ผู้ต้องขังมีความตั้งใจ และพฤติกรรมของผู้ต้องขังที่เื้ออ้านวยช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ สร้างความเป็นกันเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้นภายในห้อง ทำให้ผู้ต้องขังเกิดความสนใจและสนุกสนาน มีกำลังใจ อารมณ์ดี มีความสุขเสริมสร้างการมองเห็นคุณค่าแห่งตนกับผู้ต้องขังคนอื่น ๆ จากผลงานและพฤติกรรมต่างๆระหว่างกิจกรรมมีความสนุกสนาน ร่าเริง ยิ้มแย้ม ผ่อนคลายความเครียด

ภาพประกอบ 5 ผลงานกิจกรรมที่ 4 หัวข้อ สัตว์ (แบบยาก) ภาพวาดของผู้ต้องขังคนที่ 9

ภาพผลงานของผู้ต้องขังคนที่ 9 วาดออกมามีความแตกต่างจากผลงานของเพื่อนคนอื่น ๆ ในกิจกรรม ผู้ต้องขังมีภาพสัตว์ที่อยากวาดอยู่ในใจ ลักษณะผู้ต้องขังสติสำราญ ก้าวแสดงออก มั่นใจในตัวเอง เมื่อเริ่มมีความคุ้นเคยสนิทใจกันมากขึ้นทำให้ผู้ต้องขังเริ่มเล่าเรื่องราวประกอบภาพผลงานเอง ขณะวาดภาพผู้ต้องขังบอกเพื่อน ๆ ในห้องกิจกรรมด้วยเสียงดังสำราญ เขาวาดไส้เดือนเป็นสัตว์ที่วาดได้ดีที่สุด ไม่เหมือนใคร และคอยถามผู้วิจัยทำอย่างไรไส้เดือนจะเป็นตัวเมีย เพื่อนในห้องหัวเราะ ผู้ต้องขังเองก็หัวเราะสำราญ พร้อมบรรยายขณะวาดภาพไส้เดือนแต่ละตัว และบอกผู้ต้องขังอื่นด้วยภาษาอีสานเรียกไส้เดือนว่า “ขี้ไก่เดือน” ตัวเมียคือตัวเขาเองคือแม่ ตัวผู้สูงยาวเป็นสามี ทั้งตัวผู้และตัวเมียอยู่ในกรอบ และลูก ๆ อีกสามตัว ขดเป็นตัวต่าง ๆ ที่ใส่กรอบเพราะเหมือนมีข้อจำกัด และไม่ได้อธิบายภาพต่อ พร้อมภูมิใจมาก ๆ ในผลงานในความไม่เหมือนใครและตั้งใจระบายสีไส้เดือนอย่างระมัดระวัง ผู้ต้องขังสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ต้องขังคนอื่น ๆ รู้สึกสนุกและมั่นใจในผลงานตัวเองในวาดรูปสัตว์ บรรยายภาคเติมไปด้วยความสนุกสนาน

จุดเด่น ขณะวาดรูประบายสีของผู้ต้องขังอย่างตั้งใจ ผู้ต้องขังได้ระบายความรู้สึกผ่านภาพพร้อมเล่าเรื่องราวและบรรยายรูปภาพที่วาดด้วยความตั้งใจ พร้อมสร้างบรรยากาศในห้องสนุกสนาน และได้ระบายความรู้สึกหลังส่งผลงานจากความตั้งใจด้วยอารมณ์ที่หลากหลายสนุกสนาน หวัง คิดถึง เล่าเรื่องราวระบายความในใจ หลังเสร็จสิ้นกิจกรรม ผู้ต้องขังเกิดความสนิทใจ เล่าเรื่องราวต่าง ๆ นอกจากกิจกรรมศิลปะในเนื้อหาส่วนตัวกับผู้วิจัย และคอยช่วยเหลือดูแลความเรียบร้อยตลอดระยะเวลาเข้าร่วมกิจกรรม

ภาพประกอบ 6 ผลงานกิจกรรมที่ 5 หัวข้อ “ผลไม้ อาหาร สิ่งของรอบตัว” ภาพวาดของ
ผู้ต้องขังคนที่ 8

ผลงานของผู้ต้องขังคนที่ 8 ผู้วิจัยได้พูดคุยและถามถึงภาพวาด และคอยสอบถามผลงานและเสริมกิจกรรมเดิมทบทวนเพิ่มเติม ผู้ต้องขังได้วาดภาพและนำกิจกรรมเดิมมาเสริมภาพวาดได้อย่างมีเรื่องราว ผู้ต้องขังมีทักษะในการวาดภาพดีมากและอารมณ์ดีรำเริง สดใส มีรอยยิ้มเสมอทุกครั้งที่ร่วมกิจกรรม พร้อมบอกผู้วิจัยว่า “ชอบงานศิลปะมาก” ผู้ต้องขังมีความสามารถในการวาดภาพการ์ตูนและในเรือนจำเขาได้มีการวาดภาพประกอบจดหมายให้เพื่อน เป็นนักวาดภาพเป็นกิจกรรมเสริมในเรือนจำ ขณะวาดบรรยายความชอบ อยากมีบ้าน อยากมีรถ มีสัตว์เลี้ยงน่ารัก พร้อมขนมเค้ก อากาศร้อน มีไอติม บรรยากาศสดใส วาดด้วยความตั้งใจและเก็บรายละเอียดในภาพอย่างตั้งใจ คอยเป็นแบบและตัวอย่างให้ผู้ต้องขังคนอื่น ๆ ได้เรียนรู้ สภาพแวดล้อมในเรือนจำอากาศร้อน ผู้ต้องขังถ่ายทอดผลงานออกมาด้วยความตั้งใจและคอยเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้ต้องขังคนอื่น ๆ มีแรงกำลังใจขอคำปรึกษา และยังเป็นตัวอย่างให้เป็นแรงบันดาลใจให้เพื่อนมีความพยายามวาดให้ได้อย่างผู้ต้องขังวาด ในขณะกิจกรรมผู้ต้องขังก็มีรุ่นน้องร่วมกิจกรรมที่สนิทคอยชื่นชมผลงานผู้ต้องขังและคอยปรึกษาอยู่ตลอดเวลาในการวาด และผู้ต้องขังก็คอยให้คำปรึกษาและบอกทักษะต่าง ๆ ด้วยดี คอยเสริมให้ผู้ต้องขังรุ่นน้องพยายามฝึกฝนและมีแรงบันดาลใจในการวาดภาพ

จุดเด่น ผู้ต้องขังมีความสามารถทางด้านศิลปะ และขณะร่วมกิจกรรมได้มีการสนทนาเล่าเรื่องราวบรรยากาศต่างภายในเรือนจำ พูดคุยถึงความแตกต่างภายใน การใช้ชีวิตประจำวัน พร้อมปรึกษาทักษะต่างๆเกี่ยวกับศิลปะเพื่อนำไปใช้ในงานอื่นๆประกอบ เช่น การรับจ้างวาดภาพประกอบลงบนกระดาษ บนจดหมาย เนื่องจากภายในเรือนจำไม่มีเครื่องมือสื่อสาร สิ่งที่เป็นเครื่องมือสื่อสารอีกส่วนหนึ่งที่ใช้ได้ภายในเรือนจำคือการเขียนจดหมายการวาดภาพ

เป็นอีกกิจกรรมที่เสริมสร้างความสามารถของผู้ต้องขังได้ พร้อมทั้งผู้ต้องขังได้นำทักษะต่างๆไปสอนเพื่อนๆน้องๆในเรื่องจำที่สนใจในศิลปะ

ภาพประกอบ 7 ผลงานกิจกรรมที่ 6 หัวข้อ “บุคคล” ภาพวาดของผู้ต้องขังคนที่ 7

ผู้ต้องขังคนที่ 7 บุคลิกสดใสร่าเริง อารมณ์เปลี่ยนแปลงรวดเร็วในเวลาเดียวกัน ขาดความมั่นใจ อารมณ์จะบ่งบอกทางสีหน้าชัดเจน อารมณ์เครียดและหงุดหงิดบ่อย คาดหวังในผลงานสูงและตั้งใจ ขณะวาดภาพหัวข้อ “บุคคล” ผู้วิจัยได้สอบถามวาดใคร ขณะวาดผู้ต้องขังขอให้ผู้วิจัยวาดภาพตัวอย่างวาดตัวแขนขาแบบง่าย ๆ ผู้ต้องขังก็วาดด้วยสีหน้าเคร่งเครียดมาก ๆ คิ้วขมวด และเงยหน้าบอกผู้วิจัยว่า “ไม่รู้ค่ะ” นึกไม่ออก และก้มหน้าวาดต่อด้วยความเคร่งเครียด วาดเสร็จก็บอกผู้วิจัยไม่รู้วาดใคร แต่อยากวาด ขอแบบหัวโตๆแบบการ์ตูนผู้วิจัยตอบพร้อมยิ้ม วาดเสร็จก็นั่งมองรูปภาพด้วยความสงสัยในผลงานของตัวเอง ขาดความมั่นใจในภาพ ด้วยความตั้งใจวาดแต่ไม่ได้ตั้งใจตัวเอง ทำให้ผู้ต้องขังไม่สบอารมณ์ในผลงานตัวเอง ผู้วิจัยพยายามให้กำลังใจ แต่ผู้ต้องขังยังเคร่งเครียดในภาพวาดเหมือนเดิม

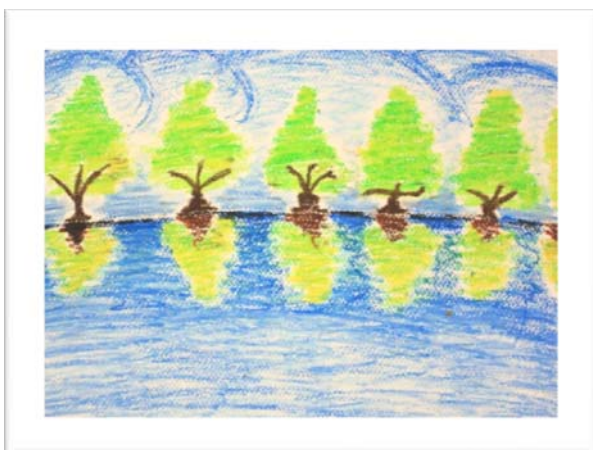
จุดเด่น ผู้ต้องขังมีความโดดเด่นในเรื่องของอารมณ์ที่แปรปรวน เครียด ครุ่นคิด คาดหวังในผลงาน และมีความสนใจในงานศิลปะขณะวาดจะตั้งเป้ากับผลงานทุกครั้ง อารมณ์ในระหว่างกิจกรรมบ่อยครั้ง ผู้ต้องขังให้ความสนใจขั้นตอนการวาดสัดส่วนต่างๆของบุคคลและพยายามวาดตามความสามารถของผู้ต้องขัง

ภาพประกอบ 8 ผลงานกิจกรรมที่ 7 หัวข้อ “ทิวทัศน์” (แบบง่าย) ภาพวาดของผู้ต้องขังคนที่ 18

ผู้ต้องขังคนที่ 18 มีบุคลิกยิ้มแย้ม สดใส ตั้งใจวาดภาพทิวทัศน์เป็นพิเศษ ให้ความสนใจวาดและสอบถามเรื่องการวาดหลังคากับผู้วิจัย เมื่อผู้วิจัยวาดผู้ต้องขังยังไม่พอใจก็หันกลับไปวาดในแบบหลังคาของตัวเอง ตั้งใจวาดไปด้วยบรรยายด้วยท่าทางครุ่นคิดในการวาด ผู้ต้องขังวาดและบรรยายบ้านมีตุ่มใส่น้ำ มีลำธาร มีเปลนอนสบายๆอากาศเย็น มีความสุข วาดด้วยความตั้งใจ วาดเสร็จพอใจในผลงานตัวเองและอารมณ์ดีบรรยายให้เพื่อนฟังและส่งผลงานให้ผู้วิจัยเมื่อเสร็จ และยิ้มแย้ม

จุดเด่น ผู้ต้องขังแสดงท่าทางตั้งใจ ค่อนข้างน้อย กับการวาดภาพ ขณะวาดครุ่นคิดและใส่รายละเอียดลงบนภาพทีละขั้นตอน และมีการพูดคุยเล่าเรื่องราวกับเพื่อนๆ ด้วยความสนุกสนาน ขณะวาดดูเคร่งเครียดเมื่อผลงานเสร็จผู้ต้องขังภูมิใจในผลงานตัวเองมากด้วยอาการยิ้มแย้ม ผ่อนคลาย

ภาพที่ 1

ภาพที่ 2

ภาพประกอบ 9 ผลงานกิจกรรมที่ 8 หัวข้อ “ทิวทัศน์” (แบบง่าย) ภาพวาดของผู้ต้องขังคนที่ 8

ผู้ต้องขังคนที่ 8 วาดภาพวาด 2 ภาพ พร้อมบรรยายภาพทั้งสอง “เป็นภาพวาดในฝันเมื่อคืน” ผู้ต้องขังวาดภาพแรกภาพที่ 1 เสร็จเรียบร้อย ขอทำภาพวาดเพิ่ม ผู้ต้องขังบอกผู้วิจัยในผลงาน “ยังไม่พอใจขอวาดเพิ่มอีกภาพคะ” เป็นภาพที่ 2 เมื่อวาดเสร็จ ผู้ต้องขังบรรยายภาพนี้เป็นภาพประทับใจในฝัน ด้วยสีหน้ายิ้มแย้มและสดใสด้วยความตั้งใจ

จุดเด่น ผู้ต้องขังพยายามถ่ายทอดผลงานจากความฝันออกมาให้สอดคล้องกับหัวข้อกิจกรรม ด้วยความตั้งใจและภูมิใจผลงานของตัวเองอย่างที่ตั้งใจ

ภาพประกอบ 10 ผลงานกิจกรรมที่ 9 หัวข้อ “ตัวฉัน” ภาพวาดของผู้ต้องขังคนที่ 20

ผู้ต้องขังคนที่ 20 หัวข้อวาดตัวเอง ผู้ต้องขังตั้งใจอย่างสนุกสนานบอกวาดตัวเองในแบบที่ตัวเองชอบ ชอบดูฟุตบอลน้อยก็ใส่ลายลงไปบนเสื้อ ขอทำทางซุ้มมือสองนิ้ว และมีลูกบอล เพราะชอบบอล ผู้ต้องขังเริ่มเล่าเรื่องราวสิ่งที่ชอบรอบตัว เดิมเป็นนักกีฬาบอลเล่นบอลและลงรายละเอียดของภาพยิ้มแย้มร่าเริงสดใสพร้อมส่งผลงานด้วยอารมณ์ดียิ้มแย้มและภูมิใจในผลงานของตัวเอง

จุดเด่น ผู้ต้องขังวาดภาพด้วยความผ่อนคลาย ตั้งใจ วาดรายละเอียด และยิ้มแย้ม และวาดความเป็นตัวเองสิ่งที่ชอบลงบนภาพด้วยอารมณ์ดี

ภาพประกอบ 11 ผลงานกิจกรรมที่ 10 หัวข้อ “ฉินอยากวาด” วาดภาพอิสระ
ภาพวาดของผู้ต้องขังคนที่ 8

ผลงานผู้ต้องขังคนที่ 8 — ผู้ต้องขังวาดภาพการ์ตูน(สติล)ที่ฝึกฝนระหว่างกิจกรรมจากรูปภาพที่ผู้ต้องขังขอรูปภาพการ์ตูนที่ชื่นชอบเพิ่มเติม ผู้วิจัยช่วยหาภาพการ์ตูนที่ชอบเพื่อวาดนอกเวลาร่วมกิจกรรม ผู้ต้องขังมีความชื่นชอบในการวาดภาพเป็นกิจกรรมเสริมในเรือนจำ มีการวาดภาพประกอบจดหมายให้ผู้ต้องขังคนอื่นๆในการสื่อสารทางกระดาษเพื่อความสวยงาม ผู้ต้องขังบอกบรรยายพร้อมส่งภาพผลงานที่วาดเสร็จด้วยความภูมิใจ ด้วยการฝึกวาดเองไม่ดูต้นฉบับได้แล้วและสามารถจดจำภาพวาดได้ ชอบการวาดลายเส้นขาวดำมากกว่าการลงสี จึงได้ถ่ายทอดภาพวาดสิ่งที่ชอบลงบนภาพในครั้งนี้

จุดเด่น ผู้ต้องขังใช้ความพยายามกับผลงานและแสดงความสามารถทางด้านศิลปะจากการฝึกฝนระหว่างกิจกรรมนำมาถ่ายทอดเป็นผลงานจากความชอบลงเส้นขาวดำ แสดงความคิดเห็นถึงความตั้งใจกับสิ่งที่วาดได้รับการฝึกฝนเพิ่มเติมนอกจากเวลากิจกรรม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

2. ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการนำกิจกรรมศิลปะมาช่วยในการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขังหญิงและเพื่อใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนตามความเหมาะสมในด้านอื่นๆได้

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเป็นผู้ต้องขังหญิง (คดียาเสพติด) เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 20 คน

4. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเก็บข้อมูล ในช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม 2556 ระยะเวลาในการร่วมกิจกรรม 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบกรอกข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขังหญิงและแบบทดสอบการเห็นคุณค่าแห่งตนของแห่งตนของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg Self-Esteem Scale) (แบบทดสอบก่อนกิจกรรม)
2. แผนการกิจกรรมเตรียมความพร้อมทางศิลปะก่อนกิจกรรมศิลปะ 1 กิจกรรม
3. แผนการจัดกิจกรรมศิลปะ จำนวน 10 กิจกรรม.
4. ประเมินและบันทึกผล
5. แบบทดสอบการเห็นคุณค่าแห่งตนของแห่งตนของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg Self-Esteem Scale) (แบบทดสอบหลังกิจกรรม)
6. แบบวัดความพึงพอใจต่อกิจกรรมโดยรวม

5.1 แบบกรอกข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขังหญิงและแบบทดสอบการเห็นคุณค่าแห่ง

5.2 ตอนของแห่งตนของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg Self-Esteem Scale) (แบบทดสอบก่อนกิจกรรม)

1. ผู้วิจัยแนะนำตัวและผู้ต้องขังแนะนำตัว เพื่อทำความรู้จักก่อนร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยอธิบายภาพโดยรวมในการร่วมกิจกรรมศิลปะ
2. ผู้วิจัยตรวจสอบรายชื่อพร้อมให้ผู้ต้องขังหญิงกรอกข้อมูลส่วนตัวและทำแบบสอบถามการเห็นคุณค่าของแห่งตนของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg Self-Esteem Scale) ก่อนกิจกรรม

5.3 แผนการกิจกรรมเตรียมความพร้อมทางศิลปะก่อนกิจกรรมศิลปะ 1 กิจกรรม

ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการเรียนรู้ของโรเบิร์ต กาเย่ (Robert Gagne) แบบง่ายและแบบยากมาปรับใช้ตามพัฒนาการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานเนื้อหาวัสดุและวิธีการจากหนังสือ “ศิลปะนิยม” (อารี สุทธิพันธ์. 2535: 87-98) และหนังสือ “องค์ประกอบศิลป์ 1” (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ. 2555.) จากทัศนศิลป์ การวาดเขียน การพิมพ์ ประติมากรรม สถาปัตยกรรม องค์ประกอบศิลป์ด้านต่าง เป็นแผนการกิจกรรมเตรียมความพร้อมทางศิลปะก่อนกิจกรรมศิลปะ 1 กิจกรรม

5.4 แผนการกิจกรรมเตรียมพื้นฐานศิลปะก่อนกิจกรรมศิลปะ 10 กิจกรรม

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง ก่อนกิจกรรมดังนี้

1. ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมพร้อมกำหนดตารางระยะเวลา และเงื่อนไขการปฏิบัติกิจกรรมแก่ผู้ต้องขังหญิง ในวันเวลาระยะเวลาที่กำหนด
2. ผู้วิจัยก็เริ่มนำเข้าสู่เนื้อหาการเตรียมความพร้อมของกิจกรรมศิลปะ ผู้พร้อมอธิบาย
3. ผู้วิจัยนำอุปกรณ์ต่างๆพร้อมใช้งานสอบถามความเข้าใจนัดการใช้อุปกรณ์ต่างๆของผู้ต้องขังและ พร้อมอธิบายการใช้งานร่วมกัน จากผู้วิจัยให้ผู้ต้องขังมีส่วนร่วมในการอธิบายการใช้งานร่วมกันตามความเข้าใจจากการเคยใช้งานของผู้ต้องขังแต่ละบุคคลและเพื่อทำความเข้าใจพูดคุยกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ต้องขัง

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะ จำนวน 10 กิจกรรม.

ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการเรียนรู้ของโรเบิร์ต กาเย่ (Robert Gagne) แบบง่ายและแบบยากมาปรับใช้ตามพัฒนาการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานเนื้อหาวัสดุและวิธีการจากหนังสือ “ศิลปะนิยม” (อารี สุทธิพันธ์. 2535: 87-98) และหนังสือ “องค์ประกอบศิลป์ 1” (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ. 2555.) จากทัศนศิลป์ การวาดเขียน การพิมพ์ ประติมากรรม สถาปัตยกรรม องค์ประกอบศิลป์ด้านต่าง เป็นแผนการกิจกรรมศิลปะ 10 กิจกรรม กิจกรรมศิลปะ 10 กิจกรรม

ผู้วิจัยสรุปกระบวนการกิจกรรมต่างๆดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 1 เตรียมพื้นฐานทางศิลปะ

ผู้วิจัยได้นำเนื้อหามาปรับใช้ในการเรียนรู้การใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆด้วยทักษะกระบวนการพื้นฐานทางศิลปะ พร้อมสื่อภาพตัวอย่างและอธิบายการเรียนรู้ประกอบก่อนทำกิจกรรมศิลปะ และผู้วิจัยให้ผู้ต้องขังหญิงลงมือทดลองใช้อุปกรณ์และวาดภาพตามความถนัดความชอบ โดยผู้วิจัยให้ผู้ต้องขังวาดภาพไม่จำกัดกระบวนการทักษะ เพื่อศึกษาพื้นฐานการใช้อุปกรณ์และทักษะต่างๆของผู้ต้องขังหญิงนำมาปรับใช้และแนะนำในขั้นตอนกระบวนการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆในกิจกรรมศิลปะ ตามกระบวนการตามลำดับดังต่อไปนี้

กิจกรรมที่ 2 (กิจกรรมศิลปะครั้งที่ 1) หัวข้อ “ดอกไม้” แบบง่าย

กิจกรรมที่ 3 (กิจกรรมศิลปะครั้งที่ 2) หัวข้อ “ดอกไม้” แบบยาก

กิจกรรมที่ 4 (กิจกรรมศิลปะครั้งที่ 3) หัวข้อ “สัตว์” แบบง่าย

กิจกรรมที่ 5 (กิจกรรมศิลปะครั้งที่ 4) หัวข้อ “สัตว์” แบบยาก

กิจกรรมที่ 6 (กิจกรรมศิลปะครั้งที่ 5) หัวข้อ “ผลไม้ อาหาร สิ่งรอบตัว”

กิจกรรมที่ 7 (กิจกรรมศิลปะครั้งที่ 6) หัวข้อ “บุคคล”

กิจกรรมที่ 8 (กิจกรรมศิลปะครั้งที่ 7) หัวข้อ “ทิวทัศน์” แบบง่าย

กิจกรรมที่ 9 (กิจกรรมศิลปะครั้งที่ 8) หัวข้อ “ทิวทัศน์” แบบยาก

กิจกรรมที่ 10 (กิจกรรมศิลปะครั้งที่ 9) หัวข้อ “ตัวฉัน”

กิจกรรมที่ 11 (กิจกรรมศิลปะครั้งที่ 10) หัวข้อ “ฉันอยากวาด”

ผู้วิจัยได้นำแผนกิจกรรมศิลปะไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหาผ่าน การจัดกิจกรรมให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของแต่ละเนื้อหา พร้อมทั้งนำแผนกิจกรรมศิลปะให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปะ 3 ท่าน คือ ผศ.จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า สาขาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์ ว่าที่ร้อยโท ดร.ตรีวิทย์ พิจิตรพลาภาค สาขาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ ผศ.ดร.อารี พันธุ์มณี หัวหน้าสาขาจิตวิทยาเพื่อการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ตรวจสอบผลวิเคราะห์ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของความสอดคล้องของแผนกิจกรรมศิลปะผ่านเกณฑ์ ให้คำแนะนำปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้ดำเนินกิจกรรมตามกำหนดการตารางกิจกรรม

5.5 ประเมินและบันทึกผล

ผู้วิจัยได้ประเมินผู้ต้องขังหญิงโดยบันทึกพฤติกรรม สภาพสิ่งแวดล้อมโดยรวมและเจาะจงบุคคลที่มีการเปลี่ยนแปลงกับรายละเอียดต่างๆระหว่างกิจกรรมแต่ละครั้ง

5.6 แบบทดสอบการเห็นคุณค่าแห่งตนของแห่งตนของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg Self-Esteem Scale) (แบบทดสอบหลังกิจกรรม)

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบการเห็นคุณค่าแห่งตนของแห่งตนของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg Self-Esteem Scale) ให้ผู้ต้องขังหญิงทำแบบประเมินหลังกิจกรรมศิลปะ

5.7 แบบวัดความพึงพอใจต่อกิจกรรมโดยรวม

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดความพึงพอใจต่อกิจกรรมโดยรวมให้ผู้ต้องขังหญิงทำหลังกิจกรรมศิลปะครั้งสุดท้ายของกิจกรรมครั้งที่ 10

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองโดย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาการสร้างและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ซึ่งประกอบด้วย หนังสือ เอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์ที่ข้องกับผู้ต้องขังและศิลปะ
3. นำเครื่องมือที่สร้างกิจกรรมศิลปะไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ
4. ดำเนินการยื่นเอกสารขอใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยา แบบทดสอบการเห็นคุณค่าแห่งตนของแห่งตนของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg Self-Esteem Scale) ผู้พัฒนา รูปนีย์ ตั้งจิตภักดี สกุล วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล 2545 ในหนังสือคู่มือการวัดทางจิตวิทยา (Manual of Psychological Testing) ของ รองศาสตราจารย์ ดร.สุชีรา ภัทรา ยุทธวรรณ ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล
5. ดำเนินการยื่นเรื่องขอใช้สถานที่และกลุ่มผู้ทดลองผู้ต้องขังหญิง 20 คน (คดียาเสพติด) อายุ 18 ปีขึ้นไป เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ในระหว่างเดือน กรกฎาคม-สิงหาคม 2556 ทั้งหมด 11 กิจกรรม สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมง
6. ให้ผู้ต้องขังหญิงในกลุ่มทดลอง 20 คน กรอกข้อมูลส่วนตัว
7. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) ด้วยแบบทดสอบการเห็นคุณค่าแห่งตนของแห่งตนของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg Self-Esteem Scale) กับผู้ต้องขังหญิง
8. ดำเนินเตรียมพื้นฐานศิลปะก่อนกิจกรรมศิลปะทั้ง 1 กิจกรรมกับผู้ต้องขังหญิง
9. ดำเนินกิจกรรมศิลปะกับผู้ต้องขังหญิง 10 กิจกรรมตามกำหนดตามวันเวลาตารางกิจกรรม
10. ระหว่างการดำเนินกิจกรรมศิลปะในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้ประเมินบันทึกข้อความพฤติกรรมผู้ต้องขังหญิงและสิ่งแวดล้อมในช่วงกิจกรรมศิลปะแต่ละครั้ง
11. ทดสอบหลังเรียน (Post-Test) ด้วยแบบทดสอบการเห็นคุณค่าแห่งตนของแห่งตนของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg Self-Esteem Scale) กับผู้ต้องขังหญิง

12. ผู้วิจัยให้ผู้ต้องขังหญิงทำแบบวัดความพึงพอใจต่อกิจกรรมศิลปะโดยรวมหลังกิจกรรมศิลปะ
13. นำแบบข้อมูลส่วนตัวมาหาค่าร้อยละ
14. นำแบบทดสอบก่อนกิจกรรมและหลังกิจกรรมมาคำนวณคะแนนและวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อหาผลค่าต่างด้วยค่า (T-Test)
15. นำแบบวัดความพึงพอใจต่อกิจกรรมศิลปะมาหาค่าแสดงผลความพึงพอใจ

7. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลกิจกรรมศิลปะที่มีผลต่อการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขัง โดยมีรายละเอียดดังนี้

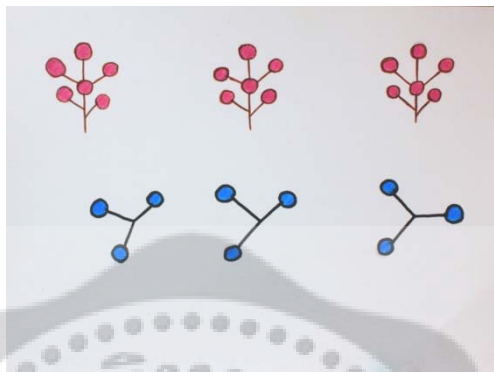
1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ต้องขังหญิงโดยใช้ค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนก่อนกิจกรรมและหลังกิจกรรม โดยใช้ค่าทางสถิติ T-Test แบบ Dependent
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจต่อกิจกรรมศิลปะ โดยการหาค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ

8. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขัง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขังหญิงในกลุ่มข้อมูลใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้เต็มใจเข้ารับการศึกษามีความคงที่ของกลุ่มที่ชัดเจนโดยคิดเป็นค่าร้อยละโดยรวมให้สัมพันธ์กับหน้าที่ของผู้ต้องขังหญิง เนื่องจากตารางงานกิจกรรมของผู้ต้องขังมีกิจกรรมประจำในเรือนจำ กลุ่มที่ใช้ศึกษาเป็นกลุ่มที่คัดเลือกจากคดีอาเสพติดทั้งหมดเพื่อความเที่ยงตรงของข้อมูลข้างต้น
2. แผนการกิจกรรมเตรียมความพร้อมทางศิลปะก่อนกิจกรรมศิลปะ1 กิจกรรมช่วยเสริมทักษะก่อนการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะ เสริมศักยภาพในการใช้อุปกรณ์ต่างๆได้อย่างถูกต้องและถูกวิธีที่เหมาะสมกับกิจกรรมศิลปะ
3. กิจกรรมศิลปะเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขังหญิงโดยใช้แบบวัดก่อนและหลังกิจกรรมศิลปะ พบว่าผู้ต้องขังหญิงมีการเห็นคุณค่าแห่งตนเองเพิ่มขึ้น โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
4. ผู้วิจัยยกตัวอย่างสรุปบทบรรณาลำดับความสำคัญเป็นบทพรรณนาจุดบันทึกประกอบผลงานของผู้ต้องขัง ดังนี้

การบันทึกพรรณาระหว่างผู้ต้องขังกับผู้วิจัย ได้คัดเลือกผลงานต่างๆ ที่ให้ความสำคัญจากการสะท้อนความรู้สึกจากภาพจากการวาดภาพของผู้ต้องขังที่เต็มใจในกิจกรรมที่ผู้วิจัยคัดเลือกจากลักษณะบุคลิกของผู้ต้องขังที่มีความโดดเด่นของการแสดงออกทางกิจกรรมการสื่อสารจากการสังเกตของต้องขังลำดับยกตัวอย่างความโดดเด่นในกิจกรรมยกตัวอย่าง 3 กิจกรรมดังนี้

ภาพประกอบ 11 รูปที่ 1 ภาพวาด ดอกไม้ (แบบยาก) ผู้ต้องขังคนที่ 9

ภาพนี้เป็นผลงานของผู้ต้องขังหญิงคนที่ 9 เป็นผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ 2 เดือน มีความตั้งใจสูงมากๆ กล้าแสดงออก ในการวาดในภาพหัวข้อ ดอกไม้ (แบบยาก) ผู้ต้องขังวาดไปพร้อมอธิบายสิ่งวาดอย่างภาคภูมิใจในผลงานด้วยน้ำเสียงมั่นใจ เสียงดัง “ดอกไม้ของเขาไม่เหมือนใคร ไม่ต้องเหมือนใคร” เขาทำในสิ่งที่เขาทำได้ดีด้วยความสามารถที่เขามี ขณะที่วาดไปบรรยายไปด้วยน้ำเสียงดังฟังชัด พร้อมอธิบายเพื่อนๆ ในห้องไปด้วยน้ำเสียงร่าเริง พูดคุยสนุกสนาน ขณะที่วาดเสร็จ ผู้ต้องขังถามผู้วิจัยว่า “ครูรู้ไหมว่าทำไมดอกไม้หนูเป็นแบบนี้” ผู้วิจัยแสดงอาการยินดีอยากรู้ และเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังอธิบายด้วยความรู้สึกที่เขาอยากเล่า ผู้ต้องขังเริ่มมีการขยับที่นั่งมานั่งข้างๆ ผู้วิจัยพร้อมบรรยาย “ความคิดถึง ห่วงใย เส้นขีดๆ เชื่อมกันคือความคิดถึงคะ วงกลมคือตัวหนู และคนที่คิดถึง สามี่ ลูก ๆ เส้นที่ขีดๆ คือความห่วงใยคิดถึงคะ” พร้อมทั้งเล่าความห่วงหาถึงคนข้างนอกคนที่รัก ประกอบเรื่องราวภาพด้วยน้ำตาคลอและน้ำเสียงแผ่วเบาสิ้นเครือ และทิ้งท้ายก่อนส่งผลงาน บอกผู้วิจัยว่าอยากกลับบ้าน คิดถึงสามี่ และส่งผลงานด้วยน้ำตาและรอยยิ้ม

จากการสังเกตขณะที่วาดผู้ต้องขังได้แสดงถึงความตั้งใจและระบายอารมณ์ประกอบความไว้วางใจเริ่มเล่าเรื่องราวต่างๆ ออกมาเองขณะวาดจนถึงเสร็จสิ้นการร่วมกิจกรรม เมื่อเกิดความไว้วางใจระหว่างผู้ต้องขังและผู้วิจัย ทำให้ผู้ต้องขังเริ่มพร้อมเล่าเรื่องราวต่างๆ ด้วยตัวของเขาเองให้ผู้วิจัยฟังจากการสนทนา ขณะสนทนาเสริมความคิดทางบวกให้ผู้ต้องขังได้สบายใจและดำเนินชีวิตต่อไปเรื่อย ๆ อย่างมีกำลังใจ ระหว่างสนทณาก็จะมีทั้งเรื่องส่วนตัวเรื่องราวต่างๆ ที่เขาใช้ชีวิตในเรือนจำ พร้อมคอยซักถามวิถีชีวิตของคนข้างนอกข่าวสารต่างๆ อยู่เรื่อยๆ กับผู้วิจัย

จากการลำดับเป็นกิจกรรมจากผู้ต้องขังที่โดดเด่นเนื่องจากเห็นผลการตอบรับและปฏิกิริยาที่ดีจากผู้ต้องขัง จากวันแรกผู้ต้องขังไม่กล้าจะเขียน ไม่กล้าซักถามพูดคุย เจ็บเรียวบร่อย ทำทางอาการซึมเศร้า นั่งข้างหลังห้อง เมื่อเริ่มได้สนทนาร่วมกิจกรรมเริ่มมีการบรรยายถ่ายทอดผลงานและความรู้สึกทำให้ผู้ต้องขังสดในร่างเรีง กล้าแสดงออก แม้ทำกิจกรรมเสร็จลู่่งผู้ต้องขังขอนั่งเล่นวาดภาพต่อเพื่อความสบายใจตลอดกิจกรรมเสร็จสิ้น ให้ความร่วมมือดี ทุกครั้งที่มีการกิจกรรมจะมีความกระตือรือร้น แต่บางครั้งก็มีอาการซึมเศร้าก่อนร่วมกิจกรรม เนื่องจากสภาวะจิตใจ สภาพแวดล้อมระหว่างอยู่ในเรือนจำ มีผลต่ออารมณ์บ้างในบางครั้ง มีช่วงสัปดาห์ที่ผู้ต้องขังแต่งบุตร ทำให้สภาพจิตใจซึมเศร้า ไม่สดใส จิตใจเลือนลอย ไม่พูดจา หลังจากสัปดาห์ต่อไปเริ่มดีขึ้นเริ่มเล่าเรื่องราวต่างๆให้ผู้วิจัยรับฟังและค่อยๆปฏิบัติกิจกรรมจนเข้าสู่สภาวะปกติรำเริ่มสดใสขึ้น เวลาว่างระหว่างผู้วิจัยเตรียมเก็บหมดชั่วโมงผู้ต้องขังขอเข้ามาอยู่ในห้องกิจกรรมบ่อยครั้ง พร้อมบอกสบายใจขอเข้ามาอยู่หนึ่งเล่นและช่วยผู้วิจัยเก็บวัสดุอุปกรณ์

ภาพประกอบ 12 รูปที่ 2 ภาพวาด ทิวทัศน์ (แบบง่าย) ผู้ต้องขังคนที่ 14

ภาพนี้เป็นผลงานของผู้ต้องขังหญิงคนที่ 14 เป็นผู้ต้องขังหญิงบุคลิกผู้ต้องขังเรียวบร่อยทำงานเจียบๆ ยิ้มแย้มตลอดเวลา จะนั่งในกลุ่มเพื่อน ขาดความมั่นใจในการวาดภาพระบายสี ขณะวาดผู้ต้องขังแสดงอาการกังวลลั้งเล ผู้วิจัยสอบถาม ถึงความกังวล ผู้ต้องขังบอกผู้วิจัยเกี่ยวกับการลงสีที่ไม่สวยไม่มั่นใจของสีรูปภาพน้ำ สีรูปภาพก้อนหิน และสีรูปภาพต้นไม้ ขอคำแนะนำการใช้สี การระบายอย่างไรให้สวยเข้ม ผู้วิจัยได้แนะนำขั้นตอนการเลือกสี การผสมสี และทำตัวอย่างให้ผู้ต้องขังได้ทดลองกับกระดาษทดลองสี และเสริมกำลังใจ ชื่นชมให้ผู้ต้องขังมั่นใจมากขึ้น และผู้ต้องขังได้เริ่มลงมือระบายสีเพิ่มเติมและกล้าลงสีบนภาพ ทำให้คลายความกังวล ยิ้มแย้มและมีความสุขภูมิใจกับภาพมากขึ้น เริ่มเล่าเรื่องราวภาพที่วาดคือน้ำตกเย็นๆ สถานที่พักผ่อน ที่เขานึกถึง ขณะเล่าเริ่มมั่นใจและยิ้มแย้มขณะเล่าเสร็จยื่นผลงานให้ผู้วิจัยด้วยรอยยิ้ม

จากการลำดับความสำคัญของผู้ต้องขังรองลงมาเนื่องจากผู้ต้องขังมีบุคลิกสติสราเร็งยิ้ม
 แยมแต่ขาดความมั่นใจในตัวเอง เมื่อได้เริ่มคุยถามแนะนำก็เริ่มมีความมั่นใจมากขึ้น และแสดง
 อากาการภูมิใจในผลงานของตัวเองมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดจากสีหน้าอากาการมั่นใจยิ้มแยมกระตือรือร้น
 ทำกิจกรรมศิลปะมากขึ้น

ภาพประกอบ 13 รูปที่ 3 ภาพวาด ทิวทัศน์ (แบบง่าย) ผู้ต้องขังคนที่ 15

ภาพนี้เป็นผลงานของผู้ต้องขังหญิงคนที่ 15 เป็นผู้ต้องขังหญิงบุคลิกเรียบร้อย
 ขี้อายเจียม ยิ้มตลอด พูดน้อยมาก ๆ อ่อนน้อมถ่อมตัวเองมาก ๆ ระวังระวังตัวเอง ไม่ค่อยคุย
 ขณะวาดภาพมีความตั้งใจสูงมากและวาดด้วยความจริงจังไม่พูดคุยกับใคร นั่งข้างหลังห้องเสมอ
 แต่จะเงยหน้ามายิ้มเสมอกับผู้วิจัย ขณะที่วาดภาพนี้ผู้ต้องขังใช้เวลาต่อวาดต้นข้าวอย่างบรรจง
 ระวังระวังและตั้งใจ ใช้เวลาวาดเป็นคนสุดท้ายของกิจกรรม ตั้งใจลงสีแต่ละชั้นส่วนมาก ๆ แสดง
 อากาการเขินอายให้ผู้วิจัยทุกครั้งทีเข้าร่วมกิจกรรม จะมาเร็วและช่วยเก็บอุปกรณ์ ทำงานเรียบร้อย
 มีแต่รอยยิ้มแบบเขินอาย ผู้วิจัยถามได้แต่ยิ้มหัวเราะเบา ๆ แต่ไม่ได้บอกเรื่องราวใด ๆ บน
 ภาพวาด แต่แววตาแฝงไปด้วยความเศร้า และรอยยิ้ม ผู้วิจัยคุยถามเรื่องภาพวาดที่บ้านปลูก
 ข้าวหรือ ผู้ต้องขังได้แต่พยักหน้าและยิ้มเขินอาย วาดเสร็จผู้ต้องขังภูมิใจผลงานตัวเองมาก ๆ
 ระวังระวังถนอมภาพวาด ด้วยอากาการเขินอายของผู้ต้องขังผู้วิจัยเลยให้คำชื่นชมผลงานและ
 ความตั้งใจ ผู้ต้องขังได้แต่ยิ้มเขินอาย

จากการสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ตลอดกิจกรรม กิจกรรมหัวข้อวาดทิวทัศน์นี้ผู้ต้องขัง
 ตั้งใจวาดอย่างระวัง ระวัง สีหน้าจริงจัง ไม่พูดจา ทำงานตั้งใจกับผลงานอย่างไม่ลังเล ขณะวาดสี
 หน้าเคร่งเครียด แต่เมื่อได้พูดคุยสอบถามผู้ต้องขังเปลี่ยนสีหน้าที่เครียดเป็นยิ้มและเขินอาย
 ตลอด ผู้วิจัยได้คุยสนทนาเป็นระยะ ๆ ผู้ต้องขังก็แสดงอากาการยิ้มเสมอ และจริงจังกับภาพวาดต่อ
 เมื่อวาดเสร็จสีหน้าเขายิ้มเสมอ ๆ พฤติกรรมผู้ต้องขังไม่พูดจา เรียบร้อยเจียมเขินอาย มาเข้า
 ร่วมกิจกรรมคนแรกสม่ำเสมอ และตั้งใจทุกครั้งสม่ำเสมอ ทุกภาพผลงานเขาใช้ความพยายามใน
 การวาด แต่มีความขาดความมั่นใจบ้างเมื่อเห็นผลงานของผู้ต้องขังคนอื่น ๆ แต่ผู้วิจัยคอยย้ำ

เสมอๆว่าวาดในแบบที่เป็นตัวเอง ไม่ต้องเหมือนใคร สวยแบบของเราเอง ทุกภาพมีความสวยที่เป็นเฉพาะบุคคล ไม่มีการเปรียบเทียบ ขอให้วาดแล้วมีความสุข ผู้ต้องขังก็ได้คลายความกังวลไปบ้างจากสีหน้าท่าทางเมื่อเสร็จกิจกรรมศิลปะ

ช่วงระหว่างกิจกรรมการใช้ภาษาสื่อสารก็มีส่วนในการสร้างความสนิทสนม ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นคนใช้ภาษาท้องถิ่น คือภาษาอีสานในการสื่อสาร ผู้วิจัยใช้ทั้งภาษากลางและภาคอีสานในการสื่อสาร สร้างบรรยากาศให้เป็นกันเองช่วยสร้างความเป็นกันเองระหว่างผู้วิจัยและผู้ต้องขังได้ดีขึ้นจากการสื่อสารที่สนทนาพูดคุยกันมากขึ้น สนิทสนมกันมากขึ้น จากท่าทางและการทำงานสอบถามเป็นภาษาแต่ละบุคคลถนัด ส่วนมากจะสื่อสารภาษาอีสาน ทั้งนี้สื่อที่หลากหลายทำให้ผู้ต้องขังมีจินตนาและเพลิดเพลินกับกิจกรรมมากขึ้น เนื่องจากสภาวะแวดล้อมที่จำกัดทำให้สภาพจิตใจผู้ต้องขังเครียด การร่วมกิจกรรมผู้ต้องขังส่วนมากจะไม่อยากกลับออกจากห้องศิลปะ ขออยู่ทำงานนั่งเล่นพักในห้องกิจกรรมบ่อยครั้ง และสนทนากับผู้วิจัยในเรื่องต่างๆ เป็นประจำ บางช่วงเวลากิจกรรมมีไม่ต่อเนื่องเนื่องจากผู้ต้องขังบางคนต้องไปทำภาระกิจงานที่ได้รับมอบหมายอื่นๆของเรือนจำ เช่น ทาสี ซ่อม งานบริการตามความสามารถของแต่ละบุคคล บางคนต้องไปขึ้นศาล หรือญาติมาเยี่ยมต้องออกไปพบญาติขณะร่วมกิจกรรม แต่หลังจากเสร็จภาระกิจผู้วิจัยได้ติดตามกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ผู้ต้องขังกลับมาร่วมกรรมสำเร็จ ลุ่ลวงได้ดีด้วยดี ผู้ต้องขังบางคนขอยืมอุปกรณ์ไปฝึกวาดและมาส่งให้ผู้วิจัยดูและคอยแนะนำเทคนิคนอกจากชั่วโมงกิจกรรมศิลปะ สภาพจิตใจผู้ต้องขังแรงยังเกร็ง เกรงใจ ผู้ต้องขังแต่ละคนแสดงความเป็นกันเองและทำตัวผ่อนคลายเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นเช่น จากทำนองที่ผ่อนคลาย การใช้ภาษาสื่อสาร การทักทาย การหยิบจับอุปกรณ์ และการพูดคุยสนทนา เล่น แชว หยอกล้อ ในห้องกิจกรรม ขณะร่วมกิจกรรมผู้ต้องขังคนอื่นๆมีความสนใจขอเข้าร่วมกิจกรรมหลายคน แต่เพื่อความเป็นระเบียบระบบการจัดกิจกรรมต้องมีข้อจำกัดเพื่อความสะดวกในการควบคุมดูแลให้ทั่วถึง การขอร่วมกิจกรรมของผู้ต้องขังคนอื่นๆต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดตามจำนวนผู้ต้องขังเพื่อความเที่ยงตรงของข้อมูลและความเป็นระเบียบวินัยในการควบคุมดูแล ทั้งนี้การสื่อสารติดต่อต้องให้ความระมัดระวังในเรื่องอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมเป็นพิเศษ ควรมีการตรวจอุปกรณ์ให้ครบและไม่เป็นการเพิ่มภาระในการจัดการดูแลกิจกรรมในการใช้อุปกรณ์ต่างๆ อุปกรณ์ทั้งหมดควรอยู่ในการควบคุมของผู้วิจัยอย่างเคร่งครัด เพราะเป็นวัสดุจากภายนอกที่ควรมีควบคุมจำกัดในเรือนจำ และเพื่อความเป็นระเบียบสำหรับผู้ต้องขังคนในเรือนจำ

ความรู้สึกของผู้ต้องขังในกิจกรรมกิจกรรมศิลปะดังนั้นในสอนควรมีการสร้างแรงจูงใจและพูดคุยให้กำลังใจทั้งก่อน ระหว่างและหลังกิจกรรมกรรมศิลปะที่สอดคล้องกับ (Michae, J. A.: 1983) ที่กล่าวว่า การสร้างความรู้สึกแรงจูงใจ เป็นพื้นฐานและเป็นจุดเริ่มต้นของการทำงานศิลปะ ผู้เรียนมีความมั่นใจ ก่อนที่จะเริ่มลงมือปฏิบัติ และอาจจะยังไม่ชัดเจนว่าควรปฏิบัติอย่างไร แต่หากความคิดถูกกระตุ้นและรู้สึกได้ถึงสิ่งเหล่านั้น จากการใช้สื่อใน

สภาพแวดล้อมมันเป็นความจำเป็นที่ผู้สอนต้องกำหนดผู้เรียนในสถานการณ์หนึ่งที่ทำให้เขาทั้งหลายมีความคิดและความรู้สึกเกี่ยวกับประสบการณ์ที่สามารถทำให้เขามีแรงจูงใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ใช่ขอบเขตผู้เรียนส่วนใหญ่มีการสั่งสมประสบการณ์ที่ผู้สอนสามารถดึงออกมาได้

5. ผลจากการศึกษาความพึงพอใจต่อกิจกรรมศิลปะหลังจากกิจกรรมทั้งหมดของผู้ต้องขังหญิงมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดและรู้สึกเห็นคุณค่าแห่งตนหลังจากกิจกรรมศิลปะ พร้อมทั้งสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ในด้านอื่นๆในครั้งต่อไป

6. ระหว่างกิจกรรมได้มีการบันทึกพฤติกรรมต่างๆและสิ่งแวดล้อมผู้ต้องขังเพื่อสังเกตการณ์ พร้อมนำมาปรับใช้กับกิจกรรมครั้งต่อไป

9. อภิปรายผล

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ต้องขังหญิงเรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ที่ได้ร่วมกิจกรรมศิลปะโดยการจัดกิจกรรมศิลปะตามแผนการสอนที่มีการรับรู้สุนทรีย์หลังจากการเรียนรู้สูงกว่าก่อนกิจกรรม ทั้งนี้เนื่องมาจากผลขององค์ประกอบต่างๆสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ประสิทธิผลจากกิจกรรมศิลปะตามตารางกิจกรรมที่สร้างขึ้นได้จัดเตรียมพื้นฐานทางศิลปะสำหรับผู้ต้องขังหญิงก่อนการดำเนินกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรม สืบเนื่องจากพื้นฐานของผู้ต้องขังหญิงมีความแตกต่างและยังไม่คุ้นเคยกับอุปกรณ์และการใช้งานอุปกรณ์ที่ถูกต้อง ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาความรู้พื้นฐานทางศิลปะจากหนังสือ “ศิลปะนิยม” (อารี สุทธิพันธ์. 2535 : 87-98) หนังสือ “องค์ประกอบศิลป์ 1” (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ. 2555.) มาปรับใช้ โดยผู้วิจัยนำมาปรับใช้ตามพัฒนาการการเรียนรู้ขึ้นพื้นฐาน จากการวาดเขียน การพิมพ์ ประติมากรรม สถาปัตยกรรม องค์ประกอบศิลป์ด้านต่างๆ ทางทัศนศิลป์ ให้ผู้ต้องขังหญิงได้เรียนรู้เพิ่มเติมจากทักษะพื้นฐานเดิมนำไปพัฒนาผลงานในกิจกรรม โดยผู้วิจัยจัดหาสื่อต่างพร้อมอธิบายให้ความรู้พื้นฐานทางศิลปะ

2. กิจกรรมทั้ง 10 กิจกรรมเน้นกระบวนการเรียนรู้กลุ่มผสมผสานของโรเบิร์ต กาเย่ (Robert Gagne) กล่าวถึงความรู้มีหลายประเภทบางประเภทสามารถเข้าใจได้อย่างรวดเร็วไม่ต้องใช้ความคิดที่ลึกซึ้งซึ่งบางประเภทมีความซับซ้อนมากจำเป็นต้องจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจาก การสร้างความสนใจบอกวัตถุประสงค์ทบทวนความรู้เดิมนำเสนอเนื้อหาใหม่ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ลงมือปฏิบัติ ให้ข้อมูลย้อนกลับ ทดสอบความรู้ใหม่ หรือกระทำจากเรื่องง่าย ๆ ไปสู่เรื่องยาก (ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่.2556: ออนไลน์)

3. ผลจากการเรียนรู้ด้วยสื่อทางศิลปะประเภทต่างๆพร้อมตัวอย่างผลงานสำเร็จให้ผู้ต้องขังหญิงที่ร่วมกิจกรรมเข้าใจขั้นตอนกระบวนการในแต่ละกิจกรรมศิลปะได้เข้าใจลงมือปฏิบัติได้ โดยผู้วิจัยได้อธิบายผู้ต้องขังในด้านสื่อและการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อฝึกฝนเรียนรู้งานศิลปะ ทำให้ผู้ต้องขังได้ฝึกสังเกตและมีความกระตือรือร้น สนใจใ้กับงานสร้างสรรค์ ตลอดจนพิจารณารายละเอียด ส่วนประกอบทางศิลปะ เช่น เส้น สี แสง เงา รูปร่าง รูปทรง โครงสร้าง

ต่างๆของผลงานพร้อมทั้งเสริมแรงให้กำลังใจต่อผู้ต้องขังในการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะสอดแทรกด้วยการชม การคิดบวก เคอรา (Khera. 1998:95) ให้ความหมายของ ความภาคภูมิใจในตนเองว่าเป็นความรู้สึกที่มีต่อตนเองเป็นองค์ประกอบหลักในการตัดสินใจความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการทำงานการที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองจะทำให้รู้สึกมีความสุข ความพึงพอใจและมีชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย คอนนี (Connie. 2001:3) ให้ความหมายของ การเห็นคุณค่าในตนเอง คือ การเห็นคุณค่าตนเองมีคุณค่า มีความสำคัญ รวมถึงการมีความรับผิดชอบในบทบาทของตนเองและผู้อื่น (อารี พันธุ์ณี. 2542:105) ได้กล่าวไว้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง จะเกิดความมั่นใจการเห็นคุณค่า และอยากทำทุกอย่างให้สมกับคุณค่าของตน ดังคำกล่าวที่ว่า “บุคคลที่รู้ตัว自己有คุณค่าก็พร้อมที่จะเพิ่มคุณค่าให้กับตนเองยิ่งขึ้น การใช้กิจกรรมกลุ่มศิลปะ หรือศิลปะบำบัด ยังเป็นการให้ผู้ต้องขังได้ใช้ศิลปะในการบำบัด รักษาฟื้นฟูสภาพจิตใจ ผ่อนคลายความเครียด และเสริมสร้างสมาธิ (กรมราชทัณฑ์. ม.ป.ป. : 22) ซึ่งกรมราชทัณฑ์ ได้ระบุให้การใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อบำบัดผู้ต้องขังเป็นเครื่องมือสำหรับแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังอีกทางหนึ่งพร้อมทั้งพันธกิจเรือนจำกลางขอนแก่นที่สอดคล้องคือควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีอาชีพ บำบัดฟื้นฟูและแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ (เรือนจำกลางขอนแก่น. 2555)

4. ผลคะแนนจากแบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg Self-Esteem Scale) คะแนนก่อนและหลัง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขังหญิง คดียาเสพติดจำนวน 20 คน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงถึงการเห็นคุณค่าแห่งตนสูงขึ้น

5. ผลคะแนนวัดความพึงพอใจต่อกิจกรรมศิลปะซึ่งผู้ต้องขังส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนความคิดเห็นเฉลี่ยมากที่สุด คือ 4.90

6. พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้ต้องขังจากการบันทึก สังเกต ประเมินระหว่างกิจกรรมโดยรวมทั้งหมดตั้งแต่กิจกรรมแรกถึงกิจกรรมสุดท้ายทำให้ผู้ต้องขังผ่อนคลายระบายความรู้สึกลงบนผลงานและจากการสนทนาระหว่างกิจกรรมพร้อมทั้งจากการตอบแบบสอบถาม ผู้ต้องขังส่วนใหญ่อยากให้มีกิจกรรมศิลปะครั้งต่อไป มีการสนทนาและความเป็นกันเองระหว่างผู้วิจัยกับผู้ต้องขัง (ปรีชา ธรรมมา. 2547: 48-52) กล่าวไว้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) หมายถึงการที่บุคคลเห็นความสำคัญและคุณค่าของตนเองกับทั้งคุณค่าของตนเองเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลอื่นด้วย ทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกที่ดีงามต่อตนเอง (ชูศักดิ์ พัฒนะมนตรี. 2550: 8) กล่าวไว้ว่า จากการศึกษาพฤติกรรมของผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง พบว่า เป็นคนมองสิ่งต่าง ๆ ในด้านดี โดยประเมินอย่างรอบคอบถึงความสามารถทักษะทางสังคม และคุณสมบัติของตนเองมากกว่าการคิดขึ้นเอง ไม่พะวงแต่เรื่องของตนจึงทำให้มีเวลาสำหรับสิ่งต่างๆ ภายนอก นอกจากนี้ยังมีเจตคติและความหวังในสิ่งที่ดีกว้างขวางในหมู่เพื่อนมั่นใจในการกระทำ กล้าแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ ใช้ชีวิตอย่างยืดหยุ่น ช่างคิด สามารถหาทางออกและมีการตีความที่เป็นของตนเอง และที่สำคัญคือพึงความคิด ความรู้สึกของตนเอง เชื่อมั่นต่อการตอบสนอง หรือการตัดสินใจของตนเอง มั่นคงในจิตใจ มีความวิตกกังวลน้อย มีแนวโน้ม

ที่จะประสบความสำเร็จมากกว่า โดยรวมๆ แล้วจะมีความสุขและใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า ยิ่งมีความรู้สึกนี้สูงเท่าใดก็ยิ่งตั้งเป้าหมายไว้สูงขึ้น และท้าทายขึ้นเท่านั้น ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (ทิพยกมล บูลภัคดี. 2547: 20-21; อ้างอิงจาก ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. 2544: 42-46) ได้กล่าวถึงคุณค่าของศิลปะ ดังนี้ ศิลปะ คือ สุนทรียศาสตร์อันยิ่งใหญ่ คือ ความงาม ความบริสุทธิ์ คือ พลังแห่งความคิดสร้างสรรค์ที่แสดงออกมาได้อย่างพึงพอใจประทับใจประทับใจและสะท้อนอารมณ์ มนุษย์ทั้งผู้สร้างสรรค์และผู้ชื่นชมงานศิลปะต่างตระหนักดีว่า งานศิลปะทุกประเภทล้วนมีลักษณะเด่นและมีคุณค่าในตนเองหากทำความเข้าใจกับงานศิลปะแล้วจะพบถึงความสำคัญของศิลปะนั้นว่ามีผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ได้อย่างน่าอัศจรรย์ ศิลปะเพื่อการผ่อนคลาย โดยการระบายความรู้สึกนึกคิดหรือความคับข้องออกมา เพราะความรู้สึกของมนุษย์นั้น มีทั้งความสุขความทุกข์เจ็บปวด ความฝัน ความหวัง ความรู้สึกเหล่านี้สามารถระบายออกได้โดยผ่านสื่อทางศิลปะอย่างอิสระอย่างอิสระและอาจทำให้ค้นพบตัวตนที่แท้จริงว่าอะไรที่ใช่หรือไม่ใช่สิ่งไหนที่ต้องการหรือไม่ต้องการ ตลอดจนบางครั้งเมื่อจิตใจสงบแล้วสามารถพิจารณาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาที่เผชิญอยู่ได้ ผู้สร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะจึงควรมีโอกาสแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนต่อผลงานชิ้นนั้นก่อน ซึ่งความรู้สึกนึกคิดเหล่านั้นออกมาจะช่วยให้เกิดความผ่อนคลายได้ในระดับหนึ่งผลงานศิลปะที่เปรียบเทียบเสมือนสื่อกลางเชื่อมโยงความเข้าใจระหว่างผู้สื่อและผู้ชม จำเป็นต้องอาศัยความระมัดระวัง พิถีพิถัน ละเอียดอ่อน และทำความเข้าใจต่อความเข้าใจต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้สร้างสรรค์ผลงาน โดยไม่ใช้ความรู้สึกนึกคิดของตนตีความหมายของภาพนั้น ๆ เพราะอาจเป็นการครอบงำหรือชี้นำทางความคิดทำให้การวิเคราะห์ผิดพลาด และปิดกั้นการค้นพบตัวตนที่แท้จริง การสร้างสรรค์งานศิลปะเป็นการทำให้เกิดความเพลิดเพลิน

10. ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

ในการศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขังหญิงเรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำนวน 20 คน ในกิจกรรมเตรียมพื้นฐานศิลปะ 1 ครั้ง กิจกรรมศิลปะ 10 ครั้ง ผู้วิจัยพบข้อสังเกตที่น่าสนใจดังนี้

1. การจัดกิจกรรมศิลปะครั้งนี้มีผลต่อการเห็นคุณค่าแห่งตน โดยมีส่วนช่วยให้ผู้ต้องขังได้เรียนรู้และเข้าใจสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพิ่มเติมและสามารถถ่ายทอดความคิดลงบนผลงานศิลปะและเกิดความภาคภูมิใจในผลงาน
2. สื่อและอุปกรณ์มีส่วนสำคัญในการสร้างแรงจูงใจและทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม
3. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามขั้นตอนจากง่ายไปหายากตามความสามารถของตนเองได้

4. พื้นฐานของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างทางด้านประสบการณ์ อายุ การศึกษา และสภาพจิตใจที่แตกต่าง ผลงานมีความหลากหลายรูปแบบ

11. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรนำกิจกรรมศิลปะนี้ไปใช้กับผู้ต้องขังหญิงอย่างทั่วถึงและเป็นระบบถาวร
2. ควรใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อฝึกฝีมือไปเป็นอาชีพเสริมสำหรับผู้ต้องขังที่ค้นพบความสามารถของตนเองนำไปใช้เป็นพื้นฐานอาชีพต่าง ๆ ด้านศิลปะ
3. การใช้ภาษาสื่อสารประจำท้องถิ่นนั้น ๆ ช่วยสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเองสนิทสนมในการสื่อสารระหว่างผู้วิจัยและผู้ต้องขังได้ขึ้น
4. ควรคำนึงถึงการออกแบบกิจกรรมศิลปะให้สอดคล้องกับระเบียบข้อบังคับในการใช้สื่ออุปกรณ์ทางศิลปะกับผู้ต้องขังที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย
5. ควรศึกษากิจกรรมศิลปะนี้ว่าได้ผลอย่างไรกับการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขังเพศชาย

บรรณานุกรม

- กรมราชทัณฑ์. (ม.ป.ป.). การศึกษาวิจัยเรื่องการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ที่ได้รับการปลดปล่อยตัววันลดต้องโทษและพักการลงโทษ. (แผนพับประกอบการศึกษาวิจัย). กรุงเทพฯ: กลุ่มงานพัฒนาระบบด้านทัณฑ์ปฏิบัติ สำนักวิจัยระบบงานราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2543). เอกสารประกอบการประชุมวิชาการประจำปีเรื่องสุขภาพจิตดีด้วยอีคิว. นนทบุรี
- กรกฎ นักร้อง. (2554, มกราคม-เมษายน). การใช้กิจกรรมเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในการพัฒนาคุณลักษณะจิตตปัญญาและการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนิสิตในรายวิชาจิตวิทยาการศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์. ฉบับที่ 1:3.
- การะเกด เย็นนิกร. (2547, หน้า 13-14). ผลของกลุ่มสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนและครอบครัวต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลวัดช่องลม จังหวัดชลบุรี. วท.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542). การเลี้ยงดูเด็กก่อนวันเรียน 3-5 ขวบ. กรุงเทพฯ: โชติสุขการพิมพ์.
- เกสร ธิตะจारी. (2543). กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คานธีชา บุญยาว. (2554). การออกแบบกิจกรรมศิลปะเพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษาคณะครุศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ครรชิต นิสวอนุตราพันธ์. (2551). กรณีศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปะที่มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กกำพร้าที่ได้รับผลกระทบจากเอตส์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- จารุวรรณ นครจารุพงศ์. (2551). กรณีศึกษาผลการจัดกิจกรรมศิลปะที่มีผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กกำพร้าที่ได้รับผลกระทบจากเอตส์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉัตรชัย วิเทศน์. (2553, มกราคม-มีนาคม). การเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง. วารสารวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ฉบับที่ 1:80-81.
- ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์. (2548). การใช้ spss เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล. สงขลา: ภาควิชาการประเมินผลและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ชนภัช ลิมสืบเชื้อ. (2553). การศึกษาและการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

- ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา. (2539). ผลการฝึกอบรมที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2544). กระบวนการสร้างค่ายศิลปะ. กรุงเทพฯ: บริษัท แม็ทส์สไปอยท์. _____ . (2544). ศิลปะเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ: ม.บ.ท.
- ชูชัย ศุภวงศ์. (2542). อยู่อย่างมีคุณค่า. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: มติชน.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2537). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศักดิ์ ศุภวงศ์. (2550, พฤศจิกายน). การเห็นคุณค่าในตนเองกับความสำเร็จในการแข่งขันกีฬา. สารวิทยาศาสตร์การกีฬา. ฉบับที่ 91 :8.
- ฐปณีย์ ตั้งจิตภักดีสกุล. (2556). คู่มือการวัดทางจิตวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 5 . กรุงเทพฯ: ตรีเทพ.
- ดำรงศักดิ์ วิเชียรฉลก. (2545). การศึกษาความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ทิพพาร สุวรรณไตรย์. (2553, กันยายน-ธันวาคม). การพัฒนาชุกกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์ตามแนวการสอนตามธรรมชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการอ่าน และการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นอนุบาลที่ 2. วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. ฉบับที่ 5 :137.
- ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่(Robert — Gange). สืบค้นเมื่อ 27 เมษายน 2556 จาก <http://www.mediafire.com/view/?by7tta7ej18dovs>
- เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ. (2555). องค์ประกอบศิลป์ 1. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: หจก. สามลดดา
- ชนพร วงษ์จันทร์. (2543). ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การรับรู้ประโยชน์ของการส่งเสริมสุขภาพ และพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของตั้งครรภ์ที่เป็นเบาหวาน. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลแม่และเด็ก) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร
- ชนรัตน์ สุดตระการ. (2548). Self-Esteem for Boys100 วิธีเลี้ยงลูกชายให้เก่ง ดี มีความสุข. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท รักลูก แฟมมีลี้กรุ๊ป จำกัด
- ธีระ ชัยยุทธทรง. (2542). กิจกรรมแนะแนวนักเรียน. กรุงเทพฯ: ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ธีระ ชัยยุทธทรง. (2544. กุมภาพันธ์). “การเสริมสร้างความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง” วารสารการศึกษา กทม. 24(5) :19-26
- ผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ. สืบค้นเมื่อ 31 เมษายน 2556, จาก http://library1.nida.ac.th/ejourndf/jamx/jamx-v05n01/jamx-v05n01_c06.pdf
- พาฝัน อารีมา. (2547). การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชนชายในสถานฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชาย บ้านกาญจนาภิเษก โดยใช้กิจกรรมบูรณาการ. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

- พริยา เลิศมงคลสนาม. (2552, มีนาคม-เมษายน). อิทธิพลของการทำหน้าที่ของครอบครัว การสนับสนุนทางสังคม และการเห็นคุณค่าในตนเอง ที่มีต่อคุณธรรมของวัยรุ่นจิตอาสา. วารสารวิชาการสาธารณสุข. ฉบับที่ 18:255.
- พรประภา แก้วกล้า. (2534). ผลการเปรียบเทียบเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามแนวพิจารณาความเป็นจริงต่อสารเสพติดและการเพิ่มการเห็นคุณค่าตนเองของผู้ถูกคุมประพฤติ. ปรินญาสาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงทอง อินใจ. (2544). ผลของการใช้คำปรึกษาทฤษฎีโปรแกรมภาษาประสาธน์สัมพันธ์ต่อคุณค่าของตนของนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ปรินญานิพนธ์ วท.ม. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- นภาพร แซ่เลี้ยง. (2539). ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์แบบครูเห็นคุณค่าในตัวเด็ก. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นาดยา วงศ์หลีกภัย. (2532). ผลของกลุ่มจิตสัมพันธ์ที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ปรินญามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิรมล ตีรสาร สวัสดิบุตร. (2525). ศิลปะศึกษากับครูประถม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตีรณสาร.
- บุญส่ง นิลแก้ว. (2541). วิจัยการศึกษา. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประคอง กรรณสูตร. (2542). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ประเสริฐ ศีลรัตน์. (2542). สุนทรียทางทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียน สโตร์.
- ปรารธนา ช้อนแก้ว. (2540). การพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดระยอง โดยใช้กิจกรรมการออกกำลังกายเป็นสื่อ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ปรีชา ธรรมา. (2547, เมษายน). การเห็นคุณค่าในตนเอง. สารานุกรมศึกษาศาสตร์. ฉบับที่ 32:48-52.
- ยลสิริรัตน์ มาตผล. (2551). ผลของโปรแกรมพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดจันทรสโมสร กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ยุทธชัย แซ่ฮั่น. (2537). รวมกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานกรมราชทัณฑ์. กรุงเทพฯ: ไฮเอ็ดพับลิชชิง.
- ยุวดี สุพรมงคลเลิศ. (2539). สภาพและความต้องการในการจัดกิจกรรมศิลปะของเด็กป่วยในโรงพยาบาลกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รศ.ดร.พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ ผู้ต้องขังหญิงในประเทศไทย. จาก http://library1.nida.ac.th/ejournal/jamx/jamx-v05n01/jamx-v05n01_c06.pdf

รัศมี โพนเมืองหล้า. (2543). การศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงจากการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

ราชบัณฑิตสถาน. พจนานุกรมศัพท์ศิลปะ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:คุรุสภาลาดพร้าว;2541.

_____. พจนานุกรมศัพท์จิตวิทยา อักษร M-Z. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณาการพิมพ์; 2550. หน้า 359.

เรือนจำกลางขอนแก่น. สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2555, จาก <http://www.correct.go.th/copkhon/prison7.htm>

_____. วิทยทัศน์ พันธกิจ. สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2556, จาก http://www.correct.go.th/copbank/pageK_1.htm

ลอย ชุนพงษ์ทอง. (2542). "THE DICTIONARY OF WORD-PHRASE-GRAMMAR"

พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

ล้วน สายยศ;และอังคณา สายยศ. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สุริยวาสาสน์

ลักษณะ สกูลทอง. (2551, มกราคม-มีนาคม). การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้โปรแกรมฝึกการคิดแบบโยนิโสมนสิการ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ฉบับที่ 27:114.

เลิศศิริร์ บวรกิตติ. (2553). ศิลปกรรมบำบัดสังเขป. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์กรุงเทพเวชสาร.

_____. (2553, มกราคม-มิถุนายน). การอ่านสภาพจิตของผู้ต้องขังจากภาพบวก. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข. ฉบับที่ 1: 124.

_____. (2448, พฤศจิกายน-ธันวาคม). วารสารวิชาการสาธารณสุข. ปีที่ 14 ฉบับที่ 6 : 68-69.

สยมพร เค-ไพบูรณ์. (2544). ทำอย่างไรเด็กจึงจะมีความภาคภูมิใจในตนเอง และมีความสุข.

กรุงเทพฯ: ไทยเจริญการพิมพ์.

สมพงษ์ จิตดำรงเรือง. (2546). ปัจจัยทางจิตวิทยาและปัจจัยทางชีวสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเห็น

คุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่น. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สรลักษณ์ ประเจียด. (2547). ภาวะซึมเศร้ากับการฆ่าตัวตายของผู้ต้องขัง ปัญหาสุขภาพจิตใน

เรือนจำที่ป้องกันและแก้ไขได้. วารสารราชทัณฑ์. ฉบับที่ 3:80-81.

_____. (2550). สุขภาพจิตและการใช้กลไกทางจิตของผู้ต้องขังไทย. วารสารยุติธรรม.

ฉบับที่ 4:67-68.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *ลักษณะทางจิตวิทยา*. สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2548, จาก Correct.go.th/JIT/psychologycharacter3.html
- สุขสันต์ หัตถสาร. (2551, พฤษภาคม-กรกฎาคม). ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการทำงานกลุ่มการเห็นค่าในตนเอง และเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารบัณฑิตศึกษา. ฉบับที่ 19:196.
- สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ์. (2556). *คู่มือการวัดทางจิตวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ตริเทพ.
- สุพรรณณี พุทธิศรี. (2543, สิงหาคม). *Self-Esteem* นั้นสำคัญฉะนี้: เรื่องดี ๆ ของความรู้สึก "ดี" กับตนเอง. นิตยสารรักลูก. 18(211):166-167
- โสภกา ซปีลันท์. (2536). *บุคลิกภาพและพัฒนาการ : แนวโน้มสู่พฤติกรรมปกติ และการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ: โอ. เอ. พรินติ้ง.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2537). เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็กหน่วยที่ 8-15 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาศึกษาศาสตร์. ครั้งที่ 6 (2537). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศศิวิมล บุราณทวีคุณ. (2547). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กหญิงบ๊าราชวิถี เขตราชวิถี กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินท์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ศรียา นิยมธรรม. (2547, กันยายน). *แบบทดสอบรายการด้านการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ (The Low Self Esteem Checklist)*. บันทึกคุณแม่. ปีที่ 11:160.
- หยกฟ้า อิศรานนท์. (2553). *มหาบัณฑิตคณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง "อิทธิพลของบุคลิกภาพแบบหลงตนเองและความไม่สอดคล้องของการเห็นคุณค่าแห่งตนโดยนัยและการเห็นคุณค่าแห่งตนที่รับรู้"*. สืบค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2555, จาก http://www.chula.ac.th/cuthnews/curel/CU_P009915.html
- อภิญา พันธุ์สุวรรณ. (2542). *Self Esteem for Giri 100 วิธีเลี้ยงลูกสาวให้เก่ง กล้า น่ารัก*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัท รักลูก แฟมิลีกรุ๊ป จำกัด.
- อนุรักษ์ บัณฑิตยชาติ. (2542). *การสำรวจสุขภาพจิตผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราของรัฐในกรุงเทพมหานคร*. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- อารี พันธุ์มณี. (2542, เมษายน). *ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง สร้างเสริมได้อย่างไร*. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 3(2):57-59.
- _____. (2542). *จิตวิทยาการสอน*. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ.
- _____. (2545). *ฝึกให้คิด เป็นคิด ให้สร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ไยใหม่.
- อารี สุทธิพันธ์ (2535). *ศิลปะนิยม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2543). *EVEREST พาลูกค้นหาความนับถือตนเอง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์.

- _____ (2543). *EVEREST* พาลูกค้นหาความนับถือตนเอง. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว
- เอื้อจิต จิตติวุฒิการ. (2547, กรกฎาคม-ธันวาคม). ผลของโปรแกรมช่วยเหลือทางจิตใจต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง และสุขภาพจิตของเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ. วารสารจิตวิทยาคลินิก. ปีที่ 35:42.
- Bee, H. (1995). *The growing child*. New York Harper Collins College.
- Berk, L.E. (1996). *Infants, children and adolescents*. (2 nd ed.). new York: Allyn & Bacon.
- Berns, R.M. (1997). *Child, family, school, community socialization and support*. (4th ed.). Orlando, FL:Harcourt Brace College Publishers.
- Bradshaw, P. (1981). *The management of self-esteem*. Englewood Cliffs, NJ:Prentice-Hall.
- Branden, N. (1981). *The Psychological of self-esteem*. 15 th ed. New York: Bantam.
- Bukatko, Danuta, & Dechler, Marvin W. (1995). *Child Development a Thematic Approach*. Boston, MA:Houghton Mifflin.
- Carpento, L. (1991). *Mondatory Updating:A life commitment*. nursing Times.
- Connie Podesta. (2001). *Self-Esteem and The 6 Second Secret*. Corwin press, Inc.
- Coopersmith, S. (1981). *The Antecedents of Self-Esteem*. 2 nd ed. California: Consulting Psychologist Press, Inc.
- _____ (1984). *Self-Esteem inventories*. San Francisco : Consulting Psychologists Press Inc.
- _____,s.(1984). *Self-Esteem*. New York : Bantam Books.
- Khera, S. (1998). *You can win*. Kuala Lumpur:Prentice-Hall.
- Lawrence, D. (1970). *Enhancing Self-Esteem in the classroom*. London:Paul Chapman publing.
- Lovell, R.B. (1980). *Adoult Learning*. New York:Redwood Born.
- Maslow, Abraham M. (1970). *Motivation and Personality*. 2nd ed, New York:Harper 7 & Row Publishher.
- Maslow, (1970). *Motivation and Personality*. New York:Herper & Row.
- Mcneil, (1975). *The psychology of being Human*. New York: Herper & Row.
- Michae, J. A. (1983). *Art and adolescent : Teaching art at the secondary level*. New York: Columbia University.
- Newman, B.M. (1986). *Adolescent Development*. Columbus: Merril.
- Osborne, Randall E. (1996). *Self an Eclectic Approach by Allyn and Bacon*. Aviacon Company Massachusetts.

Palladino, C.D. (1994). *Self-esteem:A guild for positive success*. Menlo Park, CA: Crisp.

Palladino, Connie D. (1994). *Developing Self-Esteem:A Guide for positive Success*.
Carifornia:Crisp.

Rice, Phillip E. (1998). *Human development a life span approach*. (3rd ed). Englewood
Cliffs, NJ : Prentice-Hall.

Rosenberg,M. (1979). *Coneeving the Self*. Illinois :Benep Publishing Co.

Pope, Alice W., Mctale, Susan M., & Craighead, E. (1988). *Self-esteem enhancement with
children and adolescents*. New York:Pergamon.

Walz, R.G. (1992). *Student self-esteem*. A vital element of school success.Vol.1. Michigan:
Counseling and Personal Services.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
2. หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ
3. หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลในการวิจัย
4. หนังสือขอใช้เครื่องมือทางจิตวิทยา

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. อาจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า สาขาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ (ผู้เชี่ยวชาญศิลปะ)
2. อาจารย์ตรีวิทย์ พิจิตรพากาศ สาขาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ (ผู้เชี่ยวชาญศิลปะ)
3. ผศ.ดร.อารีย์ พันธุ์มณี หัวหน้าสาขาจิตวิทยาเพื่อการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ หลักสูตรศิลปะ
ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต (ผู้เชี่ยวชาญศิลปะ)
4. นางสาวพรพรรณ ศิลปวัฒนาพร นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ ศูนย์สุขภาพจิต กองบริการ
ทางการแพทย์ กรมราชทัณฑ์ (ผู้เชี่ยวชาญนักจิตวิทยาและการเห็นคุณค่าแห่งตน)
5. ผศ.ดร.อารีย์ พันธุ์มณี หัวหน้าสาขาจิตวิทยาเพื่อการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ หลักสูตรศิลปะ
ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต (ผู้เชี่ยวชาญนักจิตวิทยาและการเห็นคุณค่า
แห่งตน)

เอกสารขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

1. ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลสถานเรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ขอใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยา

1. ขอใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยา เครื่องมือวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนเองของโรเซ็นเบิร์ก
ของ รุปนีย์ ตั้งจิตภักดีสกุล

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

ที่ ศธ 0519.12/2505 วันที่ 5 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวมินท์มณฑา ศรีวรรณ์ธนกร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “กรณีศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขัง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรภักดี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า และ อาจารย์ตรีวิทย์ พิจิตรพลาภาค เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแผนการจัดกิจกรรมศิลปะ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวมินท์มณฑา ศรีวรรณ์ธนกร และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-169-1159

ที่ ศธ 0519.12/2594

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

13 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

เนื่องด้วย นางสาวมินท์มันตา ศรีวิรัตน์ธนกร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “กรณีศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขัง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มณี หัวหน้าสาขาวิชาจิตวิทยาเพื่อการพัฒนาศึกษากายภาพมนุษย์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาวิทาลัยเกษมบัณฑิต เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน และแผนการจัดกิจกรรมศิลปะ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวมินท์มันตา ศรีวิรัตน์ธนกร และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-169-1159

ที่ ศธ 0519.12/ ๒๕๖๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/3 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อธิบดีกรมราชทัณฑ์

เนื่องด้วย นางสาวมินท์มณฑา ศรีวิรัตน์ธนกร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “กรณีศึกษาผลการใช้กิจกรรม ศิลปะเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขัง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริร์ บวรกิตติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นางสาวพรพรรณ ศิลปวัฒนาพร นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-169-1159

ที่ ศธ 0519.12/๒๕๙๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/3 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

เนื่องด้วย นางสาวมินท์มันตา ศรีวรรตน์ธนกร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “กรณีศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขัง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มณี เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-169-1159

ที่ ศธ 0519.12/25๐7

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

5 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน อธิการมหาวิทยาลัย

เนื่องด้วย นางสาวมินท์มณฑา ศรีวิรัตน์ธนกร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “กรณีศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขัง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้สถานที่เรียนจากกลางขอนแก่น เพื่อใช้แบบสอบถามความพึงพอใจในการกิจกรรมศิลปะ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะ และแบบวัดประเมินการเห็นคุณค่าแห่งตน กับผู้ต้องขังหญิง อายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 20 คน ในระหว่างเดือนมิถุนายน - ถึงเดือนสิงหาคม 2556

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวมินท์มณฑา ศรีวิรัตน์ธนกร ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-169-1159

สำนักทันตวิทยา

ที่ ศธ 0519.12/2507

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

กรมราชทัณฑ์
เลขที่รับ 67060
วันที่ 10 มิ.ย. 2556
เวลา

5 มิถุนายน 2556

สำนักทันตวิทยา

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เลขที่ 5074
วันที่ 10 มิ.ย. 2556

เรียน อธิบดีกรมราชทัณฑ์

เนื่องด้วย นางสาวมินท์มณฑา ศรีวิรัตน์ธนกร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “กรณีศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขัง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้สถานที่ เรือนจำกลางขอนแก่น เพื่อใช้แบบสอบถามความพึงพอใจในการกิจกรรมศิลปะ แผนการจัดการกิจกรรมศิลปะ และแบบวัดประเมินการเห็นคุณค่าแห่งตน กับผู้ต้องขังหญิง อายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 20 คน ในระหว่าง เดือนมิถุนายน - ถึงเดือนสิงหาคม 2556

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวมินท์มณฑา ศรีวิรัตน์ธนกร ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ส่วนมาตการควบคุมผู้ต้องขัง
เลขที่รับ 2146
วันที่ 10 มิ.ย. 2556

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒน์กุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-169-1159

ส่ง พรพ.
พิมพ์งาน
30 มิ.ย. 56

☐	แจ้งทราบทั่วกัน
☐	ส่ง มค.....
☐	อื่นๆ.....
(ลงชื่อ).....	
มค. 10 มิ.ย. 2556	

แนวทางการพิจารณาอนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยในเรือนจำ/ทัณฑสถาน

๑. โครงร่างการวิจัยและแบบสอบถาม ต้องไม่กระทบต่อภาพลักษณ์โดยรวมของกรมราชทัณฑ์ และความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำ
๒. ไม่อนุญาตให้ถ่ายภาพ หรือบันทึกเสียงผู้ต้องขัง หากไม่มีความจำเป็นอย่างแท้จริงต่อการศึกษาวิจัย
๓. การสัมภาษณ์ผู้ต้องขังโดยตรง หรือผ่านแบบสอบถาม และการถ่ายภาพ หรือการบันทึกเสียงผู้ต้องขัง ให้เป็นไปตามความสมัครใจของผู้ต้องขัง เพื่อป้องกันปัญหาการร้องเรียนกรณีละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ต้องขัง
๔. ไม่อนุญาตให้ถ่ายภาพ หรือสเก็ตภาพโครงสร้างเรือนจำ/ทัณฑสถาน
๕. ให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน กำหนดวัน เวลา และสถานที่ ในการเข้าดำเนินการศึกษาวิจัย โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เก็บข้อมูล และถือปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด
๖. แจ้งให้นักศึกษาทราบว่า เมื่อได้จัดทำการศึกษาวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ขอให้ส่งมอบผลการศึกษาให้สำนักทัณฑวิทยา กรมราชทัณฑ์ จำนวน ๑ เล่ม เพื่อใช้ประโยชน์ในทางราชการ

สำนักทัณฑวิทยา
ส่วนมาตรการควบคุมผู้ต้องขัง
พ.ศ.๒๕๕๓

ที่ ยธ ๐๗๐๕.๑/ ๑๙๕๒๗

ถึง เรือนจำกลางขอนแก่น

กรมราชทัณฑ์ ขอส่งหนังสือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ ศธ ๐๕๑๙.๑๒/๒๕๐๗ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๖ เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย มาเพื่อดำเนินการตามคำสั่งกรมราชทัณฑ์ ที่ ๓๑๓/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๐ เรื่อง มอบอำนาจให้ผู้บัญชาการเรือนจำ และผู้อำนวยการทัณฑสถาน ซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการ ระดับ ๙ ปฏิบัติหน้าที่แทนอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ในการพิจารณาอนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยในเรือนจำและทัณฑสถาน โดยในการพิจารณาอนุญาตให้ถือตามแนวทางที่จัดส่งมาพร้อมนี้ ผลประการใด ขอได้แจ้งให้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทราบด้วย

กรมราชทัณฑ์

๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๖

๐๐๗
2556

สำนักทัณฑวิทยา

ส่วนมาตรการควบคุมผู้ต้องขัง

โทร. ๐ ๒๙๖๗ ๓๓๘๐

โทรสาร ๐ ๒๙๖๗ ๒๔๐๙

ที่ ศธ 0519.12/๒๘๐๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒ กรกฎาคม 2556

เรื่อง ขอให้แบบทดสอบทางจิตวิทยา

เรียน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

เนื่องด้วย นางสาวมินท์มณฑา ศรีวิรัตน์ธนกร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปฏิญานิพนธ์ เรื่อง “กรณีศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขัง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรภักติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปฏิญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นโดยขอให้แบบทดสอบทางจิตวิทยา แบบประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองของโรเซนเบิร์ก ของ ฐปนีย์ ตั้งจิตภักดีสกุล จากวิทยานิพนธ์ ปฏิญานมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาคลินิก ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล 2545 ในความดูแลของ รองศาสตราจารย์ ดร.สุชีรา ภัทรายุตวรรัตน ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวมินท์มณฑา ศรีวิรัตน์ธนกร ได้ใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยาเพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิจัย และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-169-1159

ที่ ศธ 0519.12/๖๖๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๖ มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยา

เรียน คณะบดีคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

เนื่องด้วย นางสาวมินท์มณฑา ศรีวรัตน์ธนกร นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “กรณีศึกษาผลการใช้กิจกรรมศิลปะ เสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้ต้องขัง” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรภักติ เป็นอาจารย์ ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยา แบบประเมินการเห็นคุณค่าในตนเองของโรเซนเบิร์ก ผู้พัฒนา รูปนีย์ ตั้งจิตภักดีสกุล วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล 2545 ในหนังสือคู่มือการวัดทางจิตวิทยา (Manual of Psychological Testing) หน้า 484-485. ของ รองศาสตราจารย์ ดร.สุชีรา ภัทรายุทธวรรณ ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ นางสาวมินท์มณฑา ศรีวรัตน์ธนกร ใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยาเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อันได้ไม่ผิดอะไร โดยให้ส่งสำเนาข้อต่อขอใช้แล้วส่งกลับ
กับไฟล์ที่ขอใช้แล้ว มหาวิทยาลัยมหิดล

27 มิ.ย. 56.

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-169-1159

ภาคผนวก ข

1. ข้อมูลส่วนตัว
2. แบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนเองของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg Self-Esteem Scale)
3. ตารางกิจกรรมศิลปะและวันกำหนดการกิจกรรม
4. แบบวัดความพึงพอใจต่อกิจกรรมศิลปะ
5. แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะ (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

ข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง ข้อความด้านล่างเกี่ยวข้องกับความรู้สึกทั่วไปของท่าน ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ข้อมูลส่วนตัว

1. ชื่อ.....นามสกุล.....

2. อายุ.....ปี

3. สถานภาพ

โสด

มีคู่สมรสแล้ว

แยกกันอยู่,อย่าร้าง

หม้าย

4. การศึกษาก่อนต้องคดี

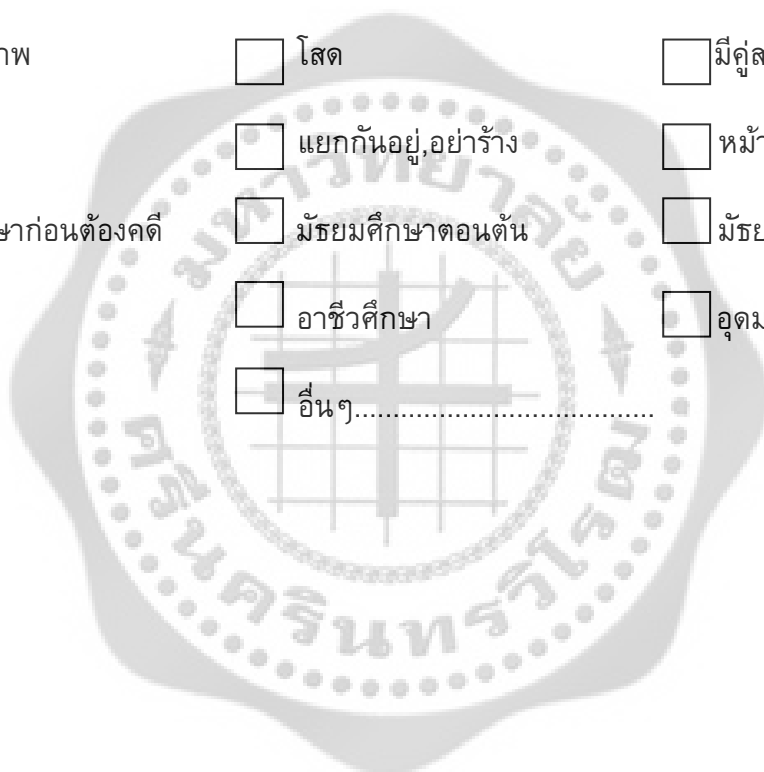
มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย

อาชีวศึกษา

อุดมศึกษา

อื่นๆ.....

แบบวัดการเห็นคุณค่าแห่งตนเองของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg Self-Esteem Scale) ก่อน-หลัง

คำชี้แจง ข้อความด้านล่างเกี่ยวข้องกับความรู้สึกทั่วไปของท่าน ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ข้อ ที่	ข้อความ	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
1	โดยทั่วไปฉันรู้สึกพอใจในตนเอง				
2	มีบ่อยครั้งที่ฉันคิดว่าตัวเองไม่มีอะไรดีเลย				
3	ฉันรู้สึกว่าตัวฉันก็มีอะไรดี ๆ ในตัวเอง				
4	ฉันสามารถทำอะไรได้ดีเหมือนคนอื่น ๆ				
5	ฉันรู้สึกว่าตัวเองไม่มีอะไรน่าภาคภูมิใจมากนัก				
6	ฉันรู้สึกบ่อย ๆ ว่าตัวเองไร้ค่า				
7	ฉันรู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่าอย่างน้อยที่สุดก็เท่ากับคนอื่น				
8	ฉันอยากจะภาคภูมิใจในตนเองมากกว่านี้				
9	โดยรวมแล้วฉันมีแนวโน้มจะรู้สึกว่าตัวฉันล้มเหลว				
10	ฉันมีความรู้สึกที่ดีกับตัวเอง				

ที่มา: จากหนังสือคู่มือทางการวัดจิตวิทยา (Manual of Psychological Testing) (สุชีรา ภัทรา ยุตวรรัตน์ ,2556,น. 484-485). ผู้พัฒนาคือ รูปนีย์ ตั้งจิตภักดีสกุล (2545)

ตารางกิจกรรมศิลปะและวันกำหนดการกิจกรรม

ครั้งที่	กิจกรรม	กำหนดวัน
1	แบบสอบถามการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน(ก่อน) กิจกรรมที่ 1 เตรียมพื้นฐานศิลปะ	อังคารที่ 2 กรกฎาคม 2556 เวลา 10.00-11.00 น.
2	กิจกรรมที่ 2 หัวข้อ “ดอกไม้” แบบง่าย	พฤหัสบดีที่ 4 กรกฎาคม 2556 เวลา 10.00-11.00 น.
3	กิจกรรมที่ 3 หัวข้อ “ดอกไม้” แบบยาก	อังคารที่ 9 กรกฎาคม 2556 เวลา 10.00-11.00 น.
4	กิจกรรมที่ 4 หัวข้อ “สัตว์” แบบง่าย	พฤหัสบดีที่ 11 กรกฎาคม 2556 เวลา 10.00-11.00 น.
5	กิจกรรมที่ 5 หัวข้อ “สัตว์” แบบยาก	อังคารที่ 16 กรกฎาคม 2556 เวลา 10.00-11.00 น.
6	กิจกรรมที่ 6 หัวข้อ “ผลไม้ อาหาร สิ่งของรอบตัว”	พฤหัสบดีที่ 18 กรกฎาคม 2556 เวลา 10.00-11.00 น.
7	กิจกรรมที่ 7 หัวข้อ “บุคคล” แบบง่าย	อังคารที่ 30 กรกฎาคม 2556 เวลา 10.00-11.00 น.
8	กิจกรรมที่ 8 หัวข้อ “บุคคล” แบบยาก	พฤหัสบดีที่ 1 สิงหาคม 2556 เวลา 10.00-11.00 น.
9	กิจกรรมที่ 9 หัวข้อ “ทิวทัศน์” แบบง่าย	อังคารที่ 6 สิงหาคม 2556 เวลา 10.00-11.00 น.
10	กิจกรรมที่ 10 หัวข้อ “ทิวทัศน์” แบบยาก	พฤหัสบดีที่ 8 สิงหาคม 2556 เวลา 10.00-11.00 น.
11	กิจกรรมที่ 11 หัวข้อ “ฉันอยากวาด” แบบสอบถามการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน(หลัง)	พุธที่ 14 สิงหาคม 2556 เวลา 10.00-11.00 น. (วันอังคารที่ 13 มีกิจกรรมวันแม่ของเรื่อนจำ)

แบบวัดความพึงพอใจต่อกิจกรรมศิลปะ

คำชี้แจง ขอความขำงล่างวัดคามพึงพอใจในกิจกรรม ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓

ลงในช่องที่ตรงกับ ความรู้สึกของท่านมากที่สุด และบันทึกข้อความเพิ่มเติมช่องข้อเสนอแนะ

ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม					
2. สามารถนำความรู้ / ประโยชน์ที่ได้รับไปปรับใช้ได้					
3. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมมีความเหมาะสมกับกิจกรรม					
4. รูปแบบและประเภทของกิจกรรม					
5. สื่อการเรียนรู้ในกิจกรรม					
6. ครูผู้สอนเหมาะสมในการดำเนินกิจกรรม					
7. ความพึงพอใจในผลงานของตัวเองในกิจกรรม					
8. รู้สึกประทับใจต่อกิจกรรมครั้งนี้					

แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะ สำหรับผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้สร้างขึ้นเพื่อประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะ สำหรับผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
2. โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้
 - + 1 หมายถึงเมื่อท่านเห็นด้วยว่ารายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบของกิจกรรมศิลปะ มีความเหมาะสม
 - 0 หมายถึงเมื่อท่านไม่แน่ใจว่ารายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบของกิจกรรมศิลปะ มีความเหมาะสม
 - 1 หมายถึง เมื่อท่านไม่เห็นด้วยว่ารายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบของชุดสื่อการสอนศิลปะฯ มีความเหมาะสม
3. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และสละเวลาในการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะ ในครั้งนี้

มินท์มันตา ศรีวรรตน์ธนกร
ผู้วิจัย

แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะ สำหรับผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

ที่	รายการ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
1.	กิจกรรมมีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนและสัมพันธ์กัน				
2.	เนื้อหา/สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์				
3.	กิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์				
4.	กิจกรรมหลากหลายเหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถของผู้ต้องขัง				
5.	กิจกรรมเน้นทักษะกระบวนการคิด การลงมือปฏิบัติและการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนเอง				
6.	กิจกรรมมีความยากง่ายเหมาะสมกับผู้ต้องขัง				
7.	สื่อ/แหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรมกับผู้ต้องขัง				
8.	สื่อหลากหลายสอดคล้องกับผู้ต้องขัง				
9.	วิธีการวัดผลและเครื่องมือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกิจกรรม				
10.	เกณฑ์การประเมินผลชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
 (.....)

ภาคผนวก ค

1. แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะ (IOC)
2. คะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนเองของผู้ต้องขังหญิง
3. คะแนนความพึงพอใจต่อกิจกรรมของผู้ต้องขังหญิง

แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะ สำหรับผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัด

ขอนแก่น ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

ที่	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
1.	กิจกรรมมีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนและสัมพันธ์กัน	✓			
2.	เนื้อหา/สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์	✓			
3.	กิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์	✓			
4.	กิจกรรมหลากหลายเหมาะสมและสอดคล้องับความสามารถของผู้ต้องขัง	✓			
5.	กิจกรรมเน้นทักษะกระบวนการคิด การลงมือปฏิบัติและการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนเอง	✓			
6.	กิจกรรมมีความยากง่ายเหมาะสมกับผู้ต้องขัง	✓			
7.	สื่อ/แหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรมกับผู้ต้องขัง	✓			
8.	สื่อหลากหลายสอดคล้องกับผู้ต้องขัง	✓			
9.	วิธีการวัดผลและเครื่องมือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกิจกรรม	✓			
10.	เกณฑ์การประเมินผลชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ	✓			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
 (นางสาววิมลรัตน์ นามนาคพิพัฑฒ)

แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมศิลปะ สำหรับผู้ต้องขังหญิง เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัด
ขอนแก่น ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

(สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

ที่	รายการ	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
1.	กิจกรรมมีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนและสัมพันธ์กัน	✓			
2.	เนื้อหา/สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์	✓			
3.	กิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์	✓			
4.	กิจกรรมหลากหลายเหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถของผู้ต้องขัง	✓			
5.	กิจกรรมเน้นทักษะกระบวนการคิด การลงมือปฏิบัติและการเสริมสร้างการเห็นคุณค่าแห่งตนเอง	✓			
6.	กิจกรรมมีความยากง่ายเหมาะสมกับผู้ต้องขัง	✓			
7.	สื่อ/แหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับกิจกรรมกับผู้ต้องขัง	✓			
8.	สื่อหลากหลายสอดคล้องกับผู้ต้องขัง	✓			
9.	วิธีการวัดผลและเครื่องมือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกิจกรรม	✓			
10.	เกณฑ์การประเมินผลชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ	✓			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
(..... พ.น.พ.)

คะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนเอง (Self-Esteem) ของผู้ต้องขังหญิง

ลำดับที่	Self-Esteem คะแนน (ก่อน)		คะแนนรวม (ก่อน)	Self-Esteem คะแนน (หลัง)		คะแนนรวม (หลัง)
	บวก	ลบ		บวก	ลบ	
1.	15	12	27	16	15	31
2.	15	11	26	16	13	27
3.	15	11	26	16	14	30
4.	15	13	28	16	14	30
5.	15	14	29	15	14	29
6.	14	11	25	20	14	34
7.	15	11	26	15	15	30
8.	19	12	31	18	18	36
9.	14	13	27	15	15	30
10.	16	11	27	18	15	33

คะแนนการเห็นคุณค่าแห่งตนเอง (Self-Esteem) ของผู้ต้องขังหญิง (ต่อ)

ลำดับที่	Self-Esteem คะแนน (ก่อน)		คะแนนรวม (ก่อน)	Self-Esteem คะแนน (หลัง)		คะแนนรวม (หลัง)
	บวก	ลบ		บวก	ลบ	
11.	13	12	25	14	12	26
12.	14	12	25	17	14	31
13.	15	11	29	15	17	32
14.	16	14	30	17	14	31
15.	18	7	25	15	11	26
16.	15	12	27	16	12	28
17.	15	14	29	14	18	32
18.	17	13	30	18	13	31
19.	15	13	27	17	15	32
20.	15	11	26	13	10	23

ตารางคะแนนความพึงพอใจต่อกิจกรรมของผู้ต้องขังหญิง

ลำดับที่	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	4	1	3	-	-
2.	-	6	2	-	-
3.	-	3	5	-	-
4.	8	-	-	-	-
5.	6	2	-	-	-
6.	6	-	2	-	-
7.	6	2	-	-	-
8.	7	1	-	-	-
9.	7	1	-	-	-
10.	7	1	-	-	-

ตารางคะแนนความพึงพอใจต่อกิจกรรมของผู้ต้องขังหญิง (ต่อ)

ลำดับที่	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11.	3	5	-	-	-
12.	4	1	3	-	-
13.	7	1	-	-	-
14.	5	3	-	-	-
15.	8	-	-	-	-
16.	5	3	-	-	-
17.	5	3	-	-	-
18.	7	1	-	-	-
19.	6	2	-	-	-
20.	1	6	1	-	-

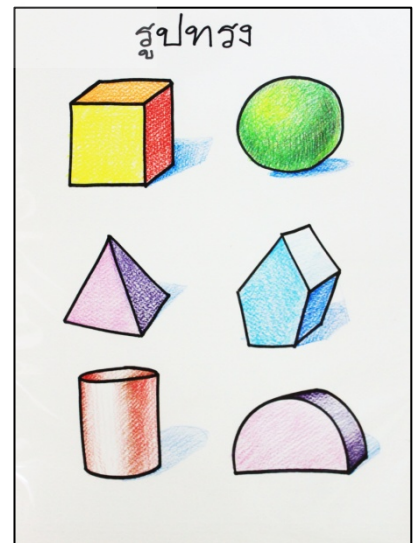
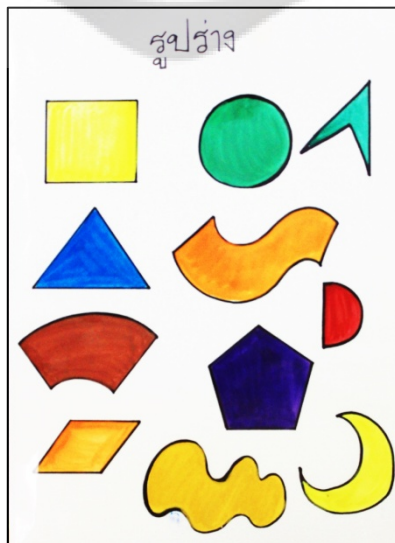
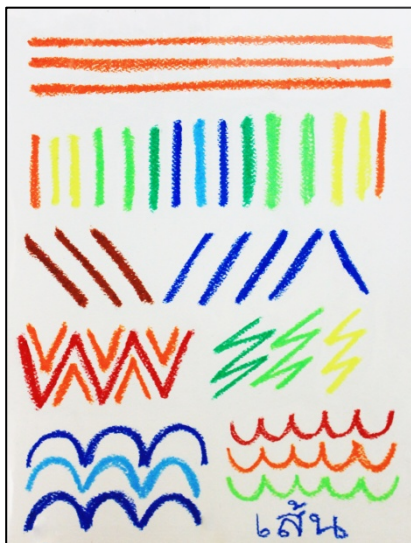
ภาคผนวก

- 1. สื่อกิจกรรมศิลปะ**
- 2. แผนกิจกรรมศิลปะ**
- 3. ผลงานกิจกรรมศิลปะของผู้ต้องขังหญิง**

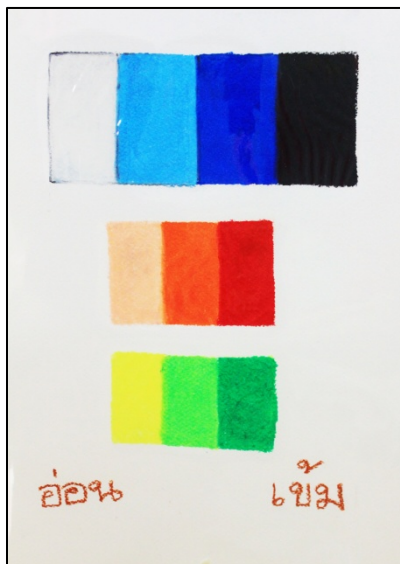
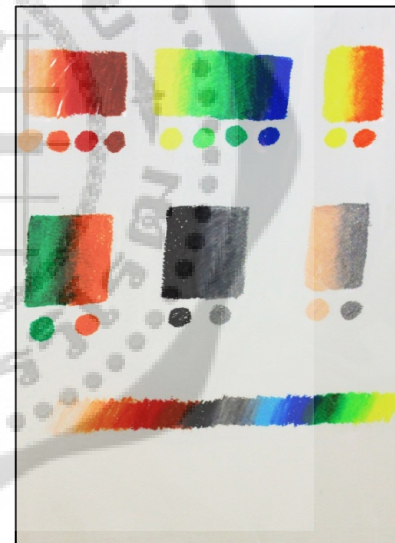
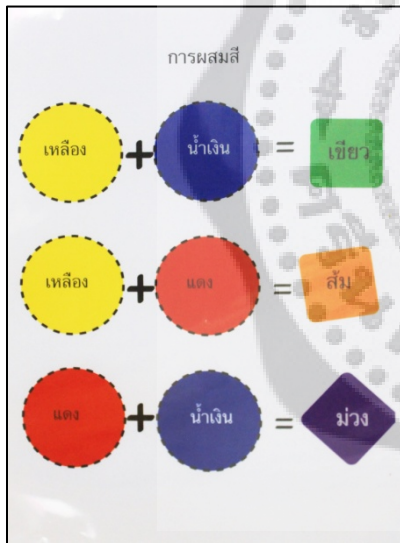
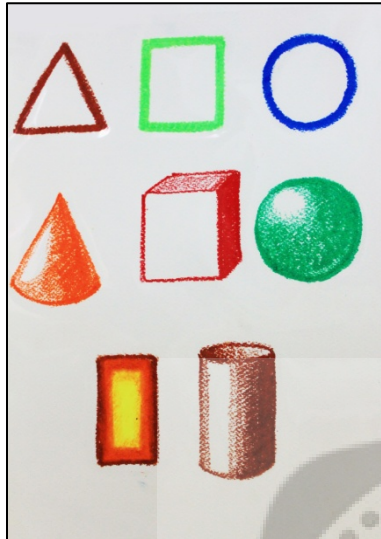

1. สื่อเตรียมพื้นฐานศิลปะ

กิจกรรมที่ 1

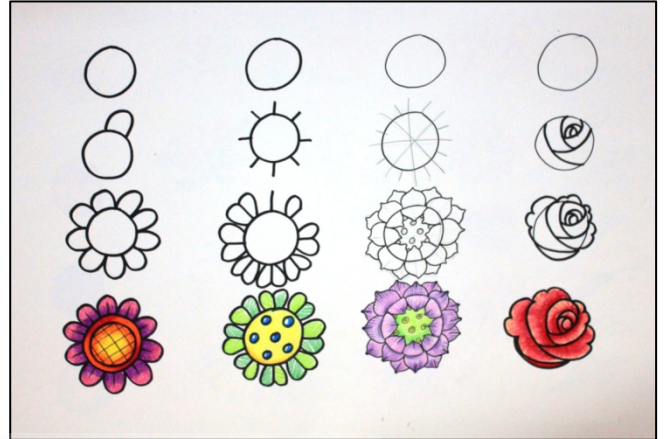
สื่อเตรียมพื้นฐานศิลปะ กิจกรรมที่ 1 (ต่อ)

สื่อเตรียมพื้นฐานศิลปะ กิจกรรมที่ 2

สื่อเตรียมพื้นฐานศิลปะ กิจกรรมที่ 3

สื่อเตรียมพื้นฐานศิลปะ กิจกรรมที่ 4

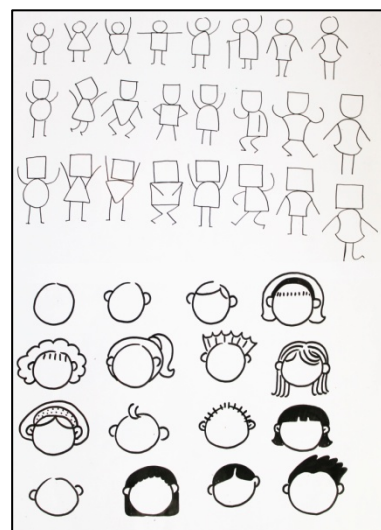
สื่อเตรียมพื้นฐานศิลปะ กิจกรรมที่ 5

สื่อเตรียมพื้นฐานศิลปะ กิจกรรมที่ 6

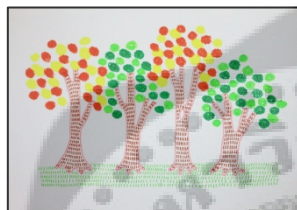
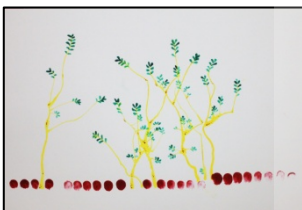

สื่อเตรียมพื้นฐานศิลปะ กิจกรรมที่ 7

สื่อเตรียมพื้นฐานศิลปะ กิจกรรมที่ 8

สื่อเตรียมพื้นฐานศิลปะ กิจกรรมที่ 9

สื่อเตรียมพื้นฐานศิลปะ กิจกรรมที่ 10

สื่อเตรียมพื้นฐานศิลปะ กิจกรรมที่ 11

2. แผนกิจกรรมศิลปะ

แผนกิจกรรมศิลปะ

หัวข้อ เตรียมพื้นฐานศิลปะ

สถานที่เรียนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น (ผู้ต้องขังหญิง)

อังคารที่ 2 กรกฎาคม 2556

ครั้งที่ 1

เวลา 60 นาที 1 ครั้ง/สัปดาห์

เวลา 10.00-11.00 น.

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงได้เตรียมความพร้อมพื้นฐานศิลปะ
2. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงสามารถใช้อุปกรณ์ในงานศิลปะได้

สาระการเรียนรู้

เพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านศิลปะด้านการใช้อุปกรณ์และพื้นฐานทางศิลปะด้านองค์ประกอบศิลป์ต่างๆดังนี้

ประสบการณ์สำคัญ

1. การลงมือปฏิบัติ
2. การสังเกต
3. การวางแผนหรือการตัดสินใจในการเรียนรู้

การประเมินผล

1. การสังเกตการณ์สนทนากลุ่มพูดคุย
2. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
3. ผลงาน
4. การบันทึกข้อความ

การทำกิจกรรม

ชั้นนำกิจกรรม

1. ปฐมนิเทศ การสนทนาทักทายเพื่อความคุ้นเคยและให้ผู้ต้องขังหญิงทำแบบทดสอบก่อนปฏิบัติกิจกรรม
2. อธิบายภาพรวมของกิจกรรมศิลปะ และอุปกรณ์ต่าง
3. เตรียมสื่อตัวอย่างในการทำกิจกรรม

ขั้นการอธิบายกิจกรรม

1. การใช้สื่อภาพประกอบการถามตอบและเริ่มเรียนรู้พื้นฐานศิลปะ
2. ขั้นตอนพร้อมสื่อการทำกิจกรรมที่ละขั้นตอน สื่อขั้นตอนการทำเริ่มต้นถึงเสร็จสิ้นการทำกิจกรรม

3. ผู้วิจัยให้ผู้ต้องขังหญิงวาดภาพที่ตัวเองอยากวาดตามความถนัดเพื่อดูพื้นฐานการใช้อุปกรณ์ และทักษะต่างๆพื้นฐานของแต่ละบุคคล
4. ระหว่างกิจกรรมผู้วิจัยบันทึกพฤติกรรมต่างๆของผู้ต้องขังหญิง
5. ระหว่างปฏิบัติกิจกรรมผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาด้านศิลปะ

องค์ประกอบทัศนศิลป์

องค์ประกอบทัศนศิลป์ คือองค์ประกอบที่ประกอบด้วย จุด เส้น สี พื้นผิว ค่าน้ำหนักอ่อนแก่ (แสง-เงา) รูปร่าง รูปทรง และบริเวณว่าง

ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญที่เป็นมูลฐาน 7 ประการคือ

1. จุด (Point, Dot) หมายถึง ส่วนประกอบที่เล็กที่สุด เป็นส่วนเริ่มต้นไปสู่ส่วนอื่น ๆ
2. เส้น (Line) หมายถึง จุดหลาย ๆ จุดที่เคลื่อนที่ต่อเนื่องไปในที่ว่างเปล่าจากทิศทาง การเคลื่อนที่ต่าง ๆ กัน
3. สี (Colour) หมายถึง ลักษณะของแสงสว่างที่ปรากฏแก่สายตาให้เห็นสีต่างกันสีเป็นสิ่งที่ม อธิพิพลต่อความรู้สึก เมื่อมองเห็น และทำให้เกิดอารมณ์ ต่าง ๆ
4. พื้นผิว (Texture) หมายถึง คุณลักษณะต่าง ๆ ของผิวด้านหน้าของวัตถุทุกชนิดที่มีลักษณะ ต่าง ๆ กันเช่นเรียบ ขรุขระ เป็นมันวาว ดำน เป็นตัน
5. รูปร่าง (Shape) หมายถึง การบรรจบกันของเส้นที่เป็นขอบเขตของวัตถุที่มองเห็นเป็น 2 มิติ คือ มีความกว้างและความยาว 2 ด้านเท่านั้น
6. รูปทรง (form) หมายถึงรูปลักษณะที่มองเห็นเป็น 3 มิติ คือ มีความกว้างความยาวและ ความหนาลึก
7. ค่าน้ำหนัก (value) หมายถึง ค่าความอ่อนเข้มของสีที่เกิดจากของสีที่เกิดจากแสงและเงา ทัศนธาตุเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าองค์ประกอบทัศนศิลป์ หมายถึง สิ่งที่เป็นส่วนประกอบ สำคัญ ต่างๆ ในงานทัศนศิลป์ ได้แก่ เส้น สี พื้นผิว แสงเงาและช่องว่าง การวาดภาพ ที่ดี การนำส่วนประกอบสำคัญต่างๆ เหล่านี้มาจัดให้เกิดความสมดุลและเกิดความงาม ซึ่ง จะทำให้เป็นภาพที่สมบูรณ์ได้ เรียกว่าการจัดทัศนธาตุหรือการจัดองค์ประกอบของ ทัศนศิลป์ "องค์ประกอบศิลป์ 1" (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ. 2555.)

วัสดุและวิธีการ รูปทรงที่เกิดจากวัสดุและวิธีการนี้อาจแบ่งออกเป็นสองพวกคือ

1. รูปทรงที่มีลักษณะเป็นสองมิติ การวาดเขียน การพิมพ์
2. รูปทรงที่มีลักษณะเป็นสามมิติ รูปทรงของประติมากรรม และสถาปัตยกรรม (อารีสุทธิ พันธ์. 2535; 87-98)

อุปกรณ์

1. ดินสอ
2. ยางลบ
3. กระดาษ
4. สีไม้
5. สีเมจิก
6. สีชอล์ค
7. สีเทียน
8. สีโปสเตอร์
9. สีอะคริลิก
10. หลอด
11. พู่กัน, แปรงมัดผงสี
12. จานสี
13. ผ้าเช็ดพู่กัน
14. ถังน้ำล้างพู่กัน
15. สีรูปภาพต่าง

ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ร่วมกันสรุปผลงานในทางบวกและขอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในกิจกรรม
2. การถามความเข้าใจการใช้สีอุปกรณ์ต่างและทักษะการใช้อุปกรณ์ต่างๆ
3. การถามตอบต่างเกี่ยวกับภาพวาดต่างๆ
4. การนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

แผนกิจกรรมศิลปะ กิจกรรมที่ 1

หัวข้อ “ดอกไม้” แบบง่าย

สถานที่เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น (ผู้ต้องขังหญิง)

พฤหัสบดีที่ 4 กรกฎาคม 2556

ครั้งที่ 2

เวลา 60 นาที 1 ครั้ง/สัปดาห์

เวลา 10.00-11.00 น.

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงได้เรียนรู้การเริ่มใช้ทักษะการพิมพ์จากนิ้วมือ
2. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงผ่อนคลาย ระบายความรู้สึกลงบนผลงานในงานศิลปะได้

สาระการเรียนรู้

เพื่อให้ผู้ต้องขังเรียนรู้การวาดรูปดอกไม้ด้วยทักษะพื้นฐานแบบง่าย จากการพิมพ์ภาพเป่าสี การลากเส้นอิสระ ด้วยหัวข้อดอกไม้แบบง่าย

ประสบการณ์สำคัญ

1. การลงมือปฏิบัติ
2. การสังเกต
3. การวางแผนหรือการตัดสินใจในการเรียนรู้
4. การผ่อนคลาย ระบายอารมณ์ด้วยการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ

การประเมินผล

1. การสังเกตการณ์สนทนากการพูดคุย
2. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
3. ผลงาน
4. การบันทึกข้อความ

การทำกิจกรรม

ชั้นนำกิจกรรม

ผู้วิจัยพักท่ายและเริ่มสนทนาสอบถามเรื่องการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ประจำภายในสถานเรือนจำกลาง การสอบถามความชอบความสวยงามของผู้หญิง เชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาของเรื่องดอกไม้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นเข้าสู่กิจกรรม

1. เชื่อมโยงเนื้อหาเรื่องดอกไม้ที่เรารู้จักที่ชอบ เรื่องลักษณะ สี กลิ่น ประโยชน์ พร้อมทั้งภาพประกอบสื่อต่างๆ พร้อมทั้งยกตัวอย่างผลงานกิจกรรมและกำหนดหัวข้ออธิบายกระบวนการขั้นตอนการสร้างผลงานศิลปะ การใช้สีโปสเตอร์ สีอะคริลิก การพิมพ์นิ้วมือ และการใช้ฟู่กัน
2. ให้ผู้ต้องขังหญิงปฏิบัติงาน ผู้วิจัยสังเกตพร้อมบันทึกและคอยแนะนำกระบวนการต่างๆ เพิ่มเติมระหว่างปฏิบัติกิจกรรม ผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำและสนทนาเป็นระยะเพื่อสร้างบรรยากาศ

ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ร่วมกันสรุปผลงานในทางบวกและขอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในกิจกรรม
2. การถามความเข้าใจการใช้สื่ออุปกรณ์ต่างและทักษะการใช้อุปกรณ์ต่างๆ
3. การถามตอบต่างเกี่ยวกับภาพวาดต่างๆ
4. การนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
5. เสร็จกิจกรรมชื่นชมผลงานแต่ละบุคคลในด้านบวกและร่วมกันอภิปรายผลงานเพิ่มเติม

แผนกิจกรรมศิลปะ กิจกรรมที่ 2

หัวข้อ “ดอกไม้” แบบบายาก

สถานที่เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น (ผู้ต้องขังหญิง)

อังคารที่ 9 กรกฎาคม 2556

ครั้งที่ 3

เวลา 60 นาที 1 ครั้ง/สัปดาห์

เวลา 10.00-11.00 น.

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงได้เรียนรู้การเริ่มใช้ทักษะการวาดเส้นต่างๆ และการระบายสี
2. เพื่อให้ผู้ต้องขังได้เรียนรู้การสังเกตรูปภาพมิติต่างๆ เช่น 2 มิติ 3 มิติ เป็นต้น
3. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงผ่อนคลาย ระบายความรู้สึกลงบนผลงานในงานศิลปะได้

สาระการเรียนรู้

เพื่อให้ผู้ต้องขังเรียนรู้การวาดรูปดอกไม้ด้วยเพิ่มเติมทักษะการวาดเส้นระบายสี ด้วยหัวข้อดอกไม้แบบบายาก และใช้อุปกรณ์ตามความถนัดของแต่ละบุคคล การใช้สีต่างๆตามความชอบ

ประสบการณ์สำคัญ

1. การลงมือปฏิบัติ
2. การสังเกต
3. การวางแผนหรือการตัดสินใจในการเรียนรู้
4. การผ่อนคลาย ระบายอารมณ์ด้วยการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ

การประเมินผล

1. การสังเกตการณ์สนทนากการพูดคุย
2. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
3. ผลงาน
4. การบันทึกข้อความ

การทำกิจกรรม

ขั้นนำกิจกรรม

ผู้วิจัยทักทายและเริ่มสนทนาสอบถามเรื่องการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ประจำภายในสถานเรือนจำกลาง การสอบถามความชอบความสวยงามของผู้หญิง เชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาของเรื่องดอกไม้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นเข้าสู่กิจกรรม

1. เชื่อมโยงเนื้อหาเรื่องดอกไม้แบบง่ายจากกิจกรรมครั้งที่ 2 เรียนรู้ทักษะเพิ่มเติมเรื่องมิติต่างๆ และเส้นต่างๆ จากสื่อภาพวาดและดอกไม้ประดิษฐ์ ให้ผู้ต้องขังหญิงปฏิบัติงานได้สังเกต

2. ผู้วิจัยสังเกตพร้อมบันทึกและคอยแนะนำกระบวนการต่างๆเพิ่มเติมระหว่างปฏิบัติกิจกรรม ผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำและสนทนาเป็นระยะเพื่อสร้างบรรยากาศ

ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ร่วมกันสรุปผลงานในทางบวกและขอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในกิจกรรม
2. การถามความเข้าใจการใช้สื่ออุปกรณ์ต่างและทักษะการใช้อุปกรณ์ต่างๆ
3. การถามตอบต่างเกี่ยวกับภาพวาดต่างๆ
4. การนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
5. เสร็จกิจกรรมชื่นชมผลงานแต่ละบุคคลในด้านบวกและร่วมกันอภิปรายผลงานเพิ่มเติม
6. การสรุปเชื่อมโยงเนื้อหาเก่ามารวมเนื้อหาใหม่

แผนกิจกรรมศิลปะ กิจกรรมที่ 3

หัวข้อ “สัตว์” แบบง่าย

สถานที่เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น (ผู้ต้องขังหญิง)

พฤษภาคมที่ 11 กรกฎาคม 2556

ครั้งที่ 4

เวลา 60 นาที 1 ครั้ง/สัปดาห์

เวลา 10.00-11.00 น.

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงได้เรียนรู้การเริ่มใช้ทักษะการพิมพ์จากนิ้วมือ
2. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงเรียนรู้การต่อเติมภาพให้เป็นเรื่องราว รูปร่างสัตว์ต่างๆได้
3. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงผ่อนคลาย ระบายความรู้สึกลงบนผลงานในงานศิลปะได้

สาระการเรียนรู้

เพื่อให้ผู้ต้องขังเรียนรู้การวาดรูปดอกไม้ด้วยทักษะพื้นฐานแบบง่าย จากการพิมพ์ภาพเป่าสี การลากเส้นอิสระ การตกแต่งต่อเติมภาพให้เป็นเรื่องราวและรูปสัตว์ ด้วยหัวข้อสัตว์แบบง่าย

ประสบการณ์สำคัญ

1. การลงมือปฏิบัติ
2. การสังเกต
3. การวางแผนหรือการตัดสินใจในการเรียนรู้
4. การผ่อนคลาย ระบายอารมณ์ด้วยการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ

การประเมินผล

1. การสังเกตการณ์สนทนาการพูดคุย
2. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
3. ผลงาน
4. การบันทึกข้อความ

การทำกิจกรรม

ขั้นนำกิจกรรม

ผู้วิจัยทักทายและเริ่มสนทนาสอบถามเรื่องกิจกรรมครั้งก่อน กิจกรรมครั้งที่ 3 ดอกไม้แบบยาก ก็เชื่อมโยงเรื่องราวสัตว์แมลง ต่างๆ สัตว์ต่างๆ

ขั้นเข้าสู่กิจกรรม

1. ผู้วิจัยอธิบายตัวอย่างพร้อมสื่อขั้นตอนการทำต่างๆและกำหนดหัวข้อ “สัตว์”แบบง่าย ให้ผู้ต้องขังหญิงได้ปฏิบัติและลงมือทำกิจกรรมศิลปะ

2. ให้ผู้ต้องขังหญิงปฏิบัติงาน ผู้วิจัยสังเกตพร้อมบันทึกและคอยแนะนำกระบวนการต่าง ๆ เพิ่มเติมระหว่างปฏิบัติกิจกรรม ผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำและสนทนาเป็นระยะเพื่อสร้างบรรยากาศ

ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ร่วมกันสรุปผลงานในทางบวกและขอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในกิจกรรม
2. การถามความเข้าใจการใช้สื่ออุปกรณ์ต่างและทักษะการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ
3. การถามตอบต่างเกี่ยวกับภาพวาดต่าง ๆ
4. การนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
5. เสร็จกิจกรรมชื่นชมผลงานแต่ละบุคคลในด้านบวกและร่วมกันอภิปรายผลงานเพิ่มเติม

แผนกิจกรรมศิลปะ กิจกรรมที่ 4

หัวข้อ “สัตว์” แบบยาก

สถานที่เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น (ผู้ต้องขังหญิง)

อังคารที่ 16 กรกฎาคม 2556

ครั้งที่ 5

เวลา 60 นาที 1 ครั้ง/สัปดาห์

เวลา 10.00-11.00 น.

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงได้เรียนรู้การเริ่มใช้ทักษะการวาดลายเส้นต่างๆที่ละขั้นตอน
2. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงเรียนรู้การวาด รูปร่างสัตว์ต่างๆได้
3. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงผ่อนคลาย ระบายความรู้สึกลงบนผลงานในงานศิลปะได้

สาระการเรียนรู้

เพื่อให้ผู้ต้องขังเรียนรู้การวาดรูปสัตว์แบบยากด้วยการต่อเติมร่างเส้นต่างๆเป็นรูปร่างรูปทรงมีมิติมากขึ้น และลงสีได้

ประสบการณ์สำคัญ

1. การลงมือปฏิบัติ
2. การสังเกต
3. การวางแผนหรือการตัดสินใจในการเรียนรู้
4. การผ่อนคลาย ระบายอารมณ์ด้วยการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ

การประเมินผล

1. การสังเกตการณ์สนทนาการพูดคุย
2. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
3. ผลงาน
4. การบันทึกข้อความ

การทำกิจกรรม

ชั้นนำกิจกรรม

ผู้วิจัยทักทายและเริ่มสนทนาสอบถามเรื่องกิจกรรมครั้งก่อน กิจกรรมครั้งที่ 4 สัตว์แบบยาก ก็เชื่อมโยงเรื่องราวสัตว์ต่างๆ ให้มีเนื้อหาเรื่องราวที่มีเส้นที่ชัดเจนขึ้น

ขั้นเข้าสู่กิจกรรม

1. ผู้วิจัยอธิบายตัวอย่างพร้อมสื่อขั้นตอนการทำต่างๆและกำหนดหัวข้อ “สัตว์”แบบยาก ให้ผู้ต้องขังหญิงได้ปฏิบัติและลงมือทำกิจกรรมศิลปะ

2. ให้ผู้ต้องขังหญิงปฏิบัติงาน ผู้วิจัยสังเกตพร้อมบันทึกและคอยแนะนำกระบวนการต่าง ๆ เพิ่มเติมระหว่างปฏิบัติกิจกรรม ผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำและสนทนาเป็นระยะเพื่อสร้างบรรยากาศ

ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ร่วมกันสรุปผลงานในทางบวกและขอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในกิจกรรม
2. การถามความเข้าใจการใช้สื่ออุปกรณ์ต่างและทักษะการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ
3. การถามตอบต่างเกี่ยวกับภาพวาดต่าง ๆ
4. การนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
5. เสร็จกิจกรรมชื่นชมผลงานแต่ละบุคคลในด้านบวกและร่วมกันอภิปรายผลงานเพิ่มเติม

แผนกิจกรรมศิลปะ กิจกรรมที่ 5

หัวข้อ “ผลไม้ อาหาร สิ่งของรอบตัว”

สถานที่เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น (ผู้ต้องขังหญิง)

พฤษภาคมที่ 18 กรกฎาคม 2556

ครั้งที่ 6

เวลา 60 นาที 1 ครั้ง/สัปดาห์

เวลา 10.00-11.00น.

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงได้เรียนรู้การเริ่มใช้ทักษะวาดผลไม้ อาหาร สิ่งของรอบตัว การวาดเส้นต่างๆ และการระบายสี
2. เพื่อให้ผู้ต้องขังได้เรียนรู้การสังเกตรูปภาพมิติต่างๆ เช่น 2 มิติ 3 มิติ เป็นต้น
3. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงผ่อนคลาย ระบายความรู้สึกลงบนผลงานในงานศิลปะได้

สาระการเรียนรู้

เพื่อให้ผู้ต้องขังเรียนรู้การวาดผลไม้ อาหาร สิ่งของรอบตัว ทักษะการวาดเส้นระบายสี ด้วยหัวข้อ“ผลไม้ อาหาร สิ่งของรอบตัว” และใช้อุปกรณ์ตามความถนัดของแต่ละบุคคล การใช้สีต่างๆตามความชอบ

ประสบการณ์สำคัญ

1. การลงมือปฏิบัติ
2. การสังเกต
3. การวางแผนหรือการตัดสินใจในการเรียนรู้
4. การผ่อนคลาย ระบายอารมณ์ด้วยการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ

การประเมินผล

1. การสังเกตการณ์สนทนากการพูดคุย
2. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
3. ผลงาน
4. การบันทึกข้อความ

การทำกิจกรรม

ชั้นนำกิจกรรม

ผู้วิจัยทักทายและเริ่มสนทนาสอบถามเรื่องการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ประจำภายในสถานเรือนจำกลาง ผู้วิจัยทบทวนเนื้อหาเดิมจากกิจกรรมครั้งที่ผ่านมาตั้งแต่กิจกรรมครั้งแรกถึงปัจจุบัน พร้อมและเชื่อมโยงเนื้อหาเข้ากับสิ่งรอบๆตัว ใกล้ตัว ก่อนเข้าสู่กิจกรรม

ขั้นเข้าสู่กิจกรรม

1. เชื่อมโยงเนื้อหากิจกรรมครั้งแรกถึงปัจจุบันและ เรียนรู้ทักษะเพิ่มเติมเรื่องสิ่งของรอบตัว ผลไม้ อาหารและรูปมิติต่างๆ และเส้นต่างๆ จากสื่อภาพวาดและผลงานตัวอย่าง ให้ ผู้ต้องขังหญิงปฏิบัติงานได้สังเกตและเรียนรู้ลงมือปฏิบัติ
2. ผู้วิจัยสังเกตพร้อมบันทึกและคอยแนะนำกระบวนการต่างๆเพิ่มเติมระหว่างปฏิบัติกิจกรรม ผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำและสนทนาเป็นระยะเพื่อสร้างบรรยากาศ

ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ร่วมกันสรุปผลงานในทางบวกและขอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในกิจกรรม
2. การถามความเข้าใจการใช้สื่ออุปกรณ์ต่างและทักษะการใช้อุปกรณ์ต่างๆ
3. การถามตอบต่างเกี่ยวกับภาพวาดต่างๆ
4. การนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
5. เสริมกิจกรรมชื่นชมผลงานแต่ละบุคคลในด้านบวกและร่วมกันอภิปรายผลงานเพิ่มเติม
6. การสรุปเชื่อมโยงเนื้อหาเก่ามารวมเนื้อหาใหม่

แผนกิจกรรมศิลปะ กิจกรรมที่ 6

หัวข้อ “บุคคล”

สถานที่เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น (ผู้ต้องขังหญิง)

อังคารที่ 30 กรกฎาคม 2556

ครั้งที่ 7

เวลา 60 นาที 1 ครั้ง/สัปดาห์

เวลา 10.00-11.00 น.

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงได้เรียนรู้การเริ่มใช้ทักษะวาดภาพบุคคล ด้วยขั้นตอนต่างๆ จากรูปร่างรูปทรงการวาดเส้นต่างๆ และการระบายสี
2. เพื่อให้ผู้ต้องขังได้เรียนรู้การสังเกตรูปภาพมิติต่างๆ เช่น 2 มิติ 3 มิติ เป็นต้น
3. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงผ่อนคลาย ระบายความรู้สึกลงบนผลงานในงานศิลปะได้

สาระการเรียนรู้

เพื่อให้ผู้ต้องขังเรียนรู้การวาดผลไม้ อาหาร สิ่งของรอบตัว ทักษะการวาดเส้นระบายสีด้วยหัวข้อ“บุคคล” และใช้อุปกรณ์ตามความถนัดของแต่ละบุคคล การใช้สีต่างๆตามความชอบ

ประสบการณ์สำคัญ

1. การลงมือปฏิบัติ
2. การสังเกต
3. การวางแผนหรือการตัดสินใจในการเรียนรู้
4. การผ่อนคลาย ระบายอารมณ์ด้วยการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ

การประเมินผล

1. การสังเกตการณ์สนทนาการพูดคุย
2. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
3. ผลงาน
4. การบันทึกข้อความ

การทำกิจกรรม

ชั้นนำกิจกรรม

ผู้วิจัยทักทายและเริ่มสนทนาสอบถามเรื่องการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ประจำภายในสถานเรือนจำกลาง ผู้วิจัยทบทวนเนื้อหาเดิมจากกิจกรรมครั้งที่ผ่านมาตั้งแต่กิจกรรมครั้งแรกถึงปัจจุบัน พร้อมและเชื่อมโยงเนื้อหาเข้ากับสิ่งรอบๆตัว ใกล้ตัว จากสิ่งของต่างๆเริ่มมองหาบุคคลสิ่งมีชีวิต เพื่อน คนรอบข้าง

ขั้นเข้าสู่กิจกรรม

1. เชื่อมโยงเนื้อหากิจกรรมครั้งที่ 6 ผลไม้ อาหาร สิ่งของรอบตัวเริ่มมาเป็นตัวบุคคล จากขั้นตอนตัวอย่างที่ละขั้นตอนในการวาดบุคคลทั้งแบบง่ายและแบบยากเพื่อให้สอดคล้องกับทักษะพื้นฐานแต่ละบุคคลของผู้ต้องขังหญิง จะได้มีความหลากหลายในการเรียนรู้จากสื่อพร้อมกำหนดหัวข้ออธิบายพร้อมให้ผู้ต้องขังหญิงลงมือปฏิบัติกิจกรรม
2. ผู้วิจัยสังเกตพร้อมบันทึกและคอยแนะนำกระบวนการต่างๆเพิ่มเติมระหว่างปฏิบัติกิจกรรม ผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำและสนทนาเป็นระยะเพื่อสร้างบรรยากาศ

ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ร่วมกันสรุปผลงานในทางบวกและขอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในกิจกรรม
2. การถามความเข้าใจการใช้สื่ออุปกรณ์ต่างและทักษะการใช้อุปกรณ์ต่างๆ
3. การถามตอบต่างเกี่ยวกับภาพวาดต่างๆ
4. การนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
5. เสร็จกิจกรรมชื่นชมผลงานแต่ละบุคคลในด้านบวกและร่วมกันอภิปรายผลงานเพิ่มเติม
6. การสรุปเชื่อมโยงเนื้อหาเก่ามารวมเนื้อหาใหม่

แผนกิจกรรมศิลปะ กิจกรรมที่ 7

หัวข้อ “ทิวทัศน์” แบบง่าย

สถานที่เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น (ผู้ต้องขังหญิง)

พฤหัสบดีที่ 1 สิงหาคม 2556

ครั้งที่ 8

เวลา 60 นาที 1 ครั้ง/สัปดาห์

เวลา 10.00-11.00 น.

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงได้เรียนรู้การเริ่มใช้ทักษะทิวทัศน์ ด้วยขั้นตอนต่างๆ จากรูปร่างรูปทรงการวาดเส้นต่างๆ และการระบายสี
2. เพื่อให้ผู้ต้องขังได้เรียนรู้การสังเกต
3. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงผ่อนคลาย ระบายความรู้สึกลงบนผลงานในงานศิลปะได้

สาระการเรียนรู้

เพื่อให้ผู้ต้องขังเรียนรู้การวาดทิวทัศน์แบบง่าย มี ทักษะการวาดเส้นระบายสี ด้วยหัวข้อ “ทิวทัศน์”แบบง่าย และใช้อุปกรณ์ตามความถนัดของแต่ละบุคคล การใช้สีต่างๆตามความชอบ

ประสบการณ์สำคัญ

1. การลงมือปฏิบัติ
2. การสังเกต
3. การวางแผนหรือการตัดสินใจในการเรียนรู้
4. การผ่อนคลาย ระบายอารมณ์ด้วยการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ

การประเมินผล

1. การสังเกตการณ์สนทนาการพูดคุย
2. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
3. ผลงาน
4. การบันทึกข้อความ

การทำกิจกรรม

ชั้นนำกิจกรรม

ผู้วิจัยทักทายและเริ่มสนทนาสอบถามเรื่องการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ประจำภายในสถานเรือนจำกลาง ผู้วิจัยทบทวนเนื้อหาเดิมจากกิจกรรมครั้งที่ผ่านมาตั้งแต่กิจกรรมครั้งแรกถึงปัจจุบัน พร้อมและเชื่อมโยงเนื้อหาบุคคลจากกิจกรรมครั้งก่อนเข้าสู่เนื้อหาใหม่ จากภาพบุคคลแล้วเริ่มมีบรรยากาศ ทิวทัศน์ต่างๆมีที่แบบอะไรบ้างพร้อมตัวอย่างสื่อทิวทัศน์เราแบ่งออกแบบง่ายๆออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ทิวทัศน์บกเช่นภูเขา ป่าไม้ เป็นต้น
2. ทิวทัศน์ทางน้ำ เช่น ลำธาร ทะเล เป็นต้น
3. ทิวทัศน์จากสิ่งที่มีมนุษย์สร้าง เช่น ดึก สิ่งก่อสร้างต่างๆ

ขั้นเข้าสู่กิจกรรม

1. เชื่อมโยงเนื้อหากิจกรรมครั้งที่ 7 บุคคล จากขั้นตอนตัวอย่างที่ละขั้นตอนในการวาด ทิวทัศน์แบบง่ายพร้อมสื่อตัวอย่างการวาดและสื่อตัวอย่างผลงานสำเร็จ พร้อมกำหนดหัวข้ออธิบายพร้อมให้ผู้ต้องขังหญิงลงมือปฏิบัติกิจกรรม
2. ผู้วิจัยสังเกตพร้อมบันทึกและคอยแนะนำกระบวนการต่างๆเพิ่มเติมระหว่างปฏิบัติกิจกรรม ผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำและสนทนาเป็นระยะเพื่อสร้างบรรยากาศ

ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ร่วมกันสรุปผลงานในทางบวกและขอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในกิจกรรม
2. การถามความเข้าใจการใช้สื่ออุปกรณ์ต่างและทักษะการใช้อุปกรณ์ต่างๆ
3. การถามตอบต่างเกี่ยวกับภาพวาดต่างๆ
4. การนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
5. เสร็จกิจกรรมชื่นชมผลงานแต่ละบุคคลในด้านบวกและร่วมกันอภิปรายผลงานเพิ่มเติม
6. การสรุปเชื่อมโยงเนื้อหาเก่ามารวมเนื้อหาใหม่

แผนกิจกรรมศิลปะ กิจกรรมที่ 8

หัวข้อ “ทิวทัศน์” แบบยาก

สถานที่เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น (ผู้ต้องขังหญิง)

อังคารที่ 6 สิงหาคม 2556

ครั้งที่ 9

เวลา 60 นาที 1 ครั้ง/สัปดาห์

เวลา 10.00-11.00 น.

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงได้เรียนรู้การเริ่มใช้ทักษะทิวทัศน์ ด้วยขั้นตอนต่างๆ จากรูปภาพจากสื่อ
2. เพื่อให้ผู้ต้องขังได้เรียนรู้การสังเกต
3. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงผ่อนคลาย ระบายความรู้สึกลงบนผลงานในงานศิลปะได้

สาระการเรียนรู้

เพื่อให้ผู้ต้องขังเรียนรู้การวาดทิวทัศน์แบบยาก มี ทักษะการวาดเส้นระบายสี ด้วยหัวข้อ “ทิวทัศน์”แบบยาก เรียนรู้การสังเกตจากภาพถ่ายภาพจริง และใช้อุปกรณ์ตามความถนัดของแต่ละบุคคล การใช้สีต่างๆตามความชอบ

ประสบการณ์สำคัญ

1. การลงมือปฏิบัติ
2. การสังเกต
3. การวางแผนหรือการตัดสินใจในการเรียนรู้
4. การผ่อนคลาย ระบายอารมณ์ด้วยการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ

การประเมินผล

1. การสังเกตการณ์สนทนากการพูดคุย
2. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
3. ผลงาน
4. การบันทึกข้อความ

การทำกิจกรรม

ชั้นนำกิจกรรม

ผู้วิจัยทักทายและเริ่มสนทนาสอบถามเรื่องการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ประจำภายในสถานเรือนจำกลาง ผู้วิจัยทบทวนเนื้อหาเดิมจากกิจกรรมครั้งที่ผ่านมามาตั้งแต่กิจกรรมครั้งแรกถึงปัจจุบัน พร้อมและเชื่อมโยงเนื้อหาบุคคลจากกิจกรรมครั้งก่อนเข้าสู่เนื้อหาใหม่ จากภาพบุคคลแล้วเริ่มมีบรรยากาศ ทิวทัศน์ต่างๆมีก็แบบทบทวนอะไรบ้างพร้อมตัวอย่างสื่อ กิจกรรมเดิมกิจกรรมที่ 8 หัวข้อ “ทิวทัศน์”แบบง่าย

ขั้นเข้าสู่กิจกรรม

1. เชื่อมโยงเนื้อหากิจกรรมครั้งที่ 8 หัวข้อ “ทิวทัศน์” แบบง่าย จากขั้นตอนตัวอย่าง ภาพเหมือนจริง พร้อมสื่อตัวอย่างการวาดและสื่อตัวอย่างผลงานสำเร็จ พร้อมกำหนดหัวข้ออธิบายพร้อมให้ผู้ตั้งชั่งหึงลงมือปฏิบัติกิจกรรม
2. ผู้วิจัยสังเกตพร้อมบันทึกและคอยแนะนำกระบวนการต่างๆเพิ่มเติมระหว่างปฏิบัติกิจกรรม ผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำและสนทนาเป็นระยะเพื่อสร้างบรรยากาศ

ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ร่วมกันสรุปผลงานในทางบวกและขอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในกิจกรรม
2. การถามความเข้าใจการใช้สื่ออุปกรณ์ต่างและทักษะการใช้อุปกรณ์ต่างๆ
3. การถามตอบต่างเกี่ยวกับภาพวาดต่างๆ
4. การนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
5. เสร็จกิจกรรมชื่นชมผลงานแต่ละบุคคลในด้านบวกและร่วมกันอภิปรายผลงานเพิ่มเติม
6. การสรุปเชื่อมโยงเนื้อหาเก่ามารวมเนื้อหาใหม่

แผนกิจกรรมศิลปะ กิจกรรมที่ 9

หัวข้อ “ตัวฉัน”

สถานที่เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น (ผู้ต้องขังหญิง)

พฤษภาคมที่ 8 สิงหาคม สิงหาคม 2556

ครั้งที่ 10

เวลา 60 นาที 1 ครั้ง/สัปดาห์

เวลา 10.00-11.00 น.

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงได้เรียนรู้การสังเกตตัวเอง
2. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงถ่ายทอดความเป็นตัวเองลงบนผลงานด้วยการวาดรูปตัวเอง
3. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงผ่อนคลาย ระบายความรู้สึกลงบนผลงานในงานศิลปะได้

สาระการเรียนรู้

เพื่อให้ผู้ต้องขังเรียนรู้การวาดตัวเองจากมุมมองทัศนคติของตัวเอง

ประสบการณ์สำคัญ

1. การลงมือปฏิบัติ
2. การสังเกต
3. การวางแผนหรือการตัดสินใจในการเรียนรู้
4. การผ่อนคลาย ระบายอารมณ์ด้วยการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ

การประเมินผล

1. การสังเกตการณ์สนทนาการพูดคุย
2. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
3. ผลงาน
4. การบันทึกข้อความ

การทำกิจกรรม

ชั้นนำกิจกรรม

ผู้วิจัยทักทายและเริ่มสนทนาสอบถามเรื่องการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ประจำภายในสถาน

เรือนจำกลาง การสอบถามความชอบส่วนตัว

ขั้นเข้าสู่กิจกรรม

1. ผู้วิจัยยกตัวอย่างพร้อมสื่อการวาดบุคคลทบทวนและสื่อตัวอย่างชุดแบบต่างๆ การวาดสรีระต่างๆของร่างกาย พร้อมแนะนำการนำกิจกรรมที่ผ่านมาเข้ามาใช้ตกแต่งเพิ่มเติม ผลงานสำเร็จและกำหนดหัวข้อในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ พร้อมให้ผู้ต้องขังหญิงลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ

2. ผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำเพิ่มเติมระหว่างดำเนินกิจกรรมเป็นระยะเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้เพิ่มเติม

ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ร่วมกันสรุปผลงานในทางบวกและขอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในกิจกรรม
2. การถามความเข้าใจการใช้สื่ออุปกรณ์ต่างและทักษะการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ
3. การถามตอบต่างเกี่ยวกับภาพวาดต่าง ๆ
4. การนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
5. เสร็จกิจกรรมชื่นชมผลงานแต่ละบุคคลในด้านบวกและร่วมกันอภิปรายผลงานเพิ่มเติม

แผนกิจกรรมศิลปะ กิจกรรมที่ 10

หัวข้อ “ฉันทายากวาด”

สถานที่เรือนจำกลางขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น (ผู้ต้องขังหญิง)

อังคารที่ 13 สิงหาคม สิงหาคม 2556

ครั้งที่ 11

เวลา 60 นาที 1 ครั้ง/สัปดาห์

เวลา 10.00-11.00 น.

จุดประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงได้เรียนรู้การทักษะศิลปะในการลงมือทำผลงานศิลปะตามความถนัด
2. เพื่อให้ผู้ต้องขังหญิงผ่อนคลาย ระบายความรู้สึกลงบนผลงานในงานศิลปะได้

สาระการเรียนรู้

เพื่อให้ผู้ต้องขังเรียนรู้ลงมือสร้างผลงานศิลปะตามความถนัดความชอบแต่ละบุคคล

ประสบการณ์สำคัญ

1. การลงมือปฏิบัติ
2. การสังเกต
3. การวางแผนหรือการตัดสินใจในการเรียนรู้
4. การผ่อนคลาย ระบายอารมณ์ด้วยการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ

การประเมินผล

1. การสังเกตการณ์สนทนาการพูดคุย
2. สังเกตจากการร่วมกิจกรรม
3. ผลงาน
4. การบันทึกข้อความ

การทำกิจกรรม

ขั้นนำกิจกรรม

ผู้วิจัยทักทายและเริ่มสนทนาสอบถามเรื่องการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ประจำภายในสถานเรือนจำกลาง ผู้วิจัยทบทวนเนื้อหาเดิมจากกิจกรรมครั้งที่ผ่านมาตั้งแต่กิจกรรมครั้งแรกถึงปัจจุบัน แนะนำและซักถามข้อสงสัยร่วมกัน

ขั้นเข้าสู่กิจกรรม

1. ผู้วิจัยสรุปเนื้อหาพร้อมๆกิจกรรมครั้งแรกถึงปัจจุบันและกำหนดหัวข้อ “ฉันทายากวาด” ให้อิสระในการวาดตามความชอบความถนัดของผู้ต้องขังหญิง
2. ผู้วิจัยสังเกตพร้อมบันทึกและคอยแนะนำกระบวนการต่างๆเพิ่มเติมระหว่างปฏิบัติกิจกรรม ผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำและสนทนาเป็นระยะเพื่อสร้างบรรยากาศ

ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ปัจฉิมนิเทศกิจกรรมศิลปะ
2. ร่วมกันสรุปผลงานในทางบวกและขอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในกิจกรรม
3. การถามความเข้าใจการใช้สื่ออุปกรณ์ต่างและทักษะการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ
4. การถามตอบต่างเกี่ยวกับภาพวาดต่าง ๆ
5. การนำกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
6. เสร็จกิจกรรมชื่นชมผลงานแต่ละบุคคลในด้านบวกและร่วมกันอภิปรายผลงานเพิ่มเติม
7. การสรุปเชื่อมโยงเนื้อหาเก่ามารวมเนื้อหาใหม่
8. ผู้วิจัยและผู้ต้องขังหญิงร่วมกันสรุปสาระการเรียนรู้ในกิจกรรมศิลปะภาพรวมทั้งหมด
9. ผู้วิจัยให้ผู้ต้องขังหญิงทำแบบสอบถามการวัดการเห็นคุณค่าแห่งตน (หลังกิจกรรม) และแบบวัดความพึงพอใจต่อกิจกรรมศิลปะโดยรวม

3. ผลงานกิจกรรมศิลปะของผู้ต้องขังหญิง
กิจกรรมที่ 1 เตรียมกิจกรรมพื้นฐานศิลปะ

<p>1.</p> 	<p>เรียบร้อย เจียบ ให้ ความสนใจ แต่ยังไม่ กล้าใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ขาดความมั่นใจใน การวาด</p>	<p>2.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแย้ม ไม่กล้าระบายสีบน ภาพ ตั้งใจวาด ภาพ</p>
<p>3.</p> 	<p>เรียบร้อย นั่งคิดงาน นานและนั่งดูเพื่อน ๆ ทำงานและทำตาม</p>	<p>4.</p> 	<p>เรียบร้อย มองหา สิ่งรอบข้างเพื่อ วาดภาพ ตั้งใจใน การวาด</p>
<p>5.</p> 	<p>เรียบร้อย มั่นใจใน การวาด วาดภาพ อย่างตั้งใจ มั่นใจ มี ทักษะในการใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ดี มาก</p>	<p>6.</p> 	<p>เรียบร้อย ก่อน วาดมองหาภาพ ตัวอย่าง ดู ตัวอย่างจากกล่อง สีไม้และลงมือวาด พร้อมระบายดี</p>
<p>7.</p> 	<p>กระตือรือร้น ขณะ วาดเคร่งเครียด วาด สวยถูกใจตัวเองจะ ยิ้มแย้ม ถ้าไม่สวย จะเครียด</p>	<p>8.</p> 	<p>เรียบร้อย ตั้งใจ มี สมาธิในการวาด สนใจในการเรียนรู้ กระตือรือร้น</p>
<p>9.</p> 	<p>เฉยๆก็ปฏิบัติงานศิลปะ บอกตลอดเวลา อยากกลับบ้าน ครุ่นคิดกังวล</p>	<p>10.</p> 	<p>มั่นใจในการใช้สี โปสเตอร์ สนุกสนาน กับการ ระบายสีและพิมพ์ สีด้วยฝ่ามือ</p>

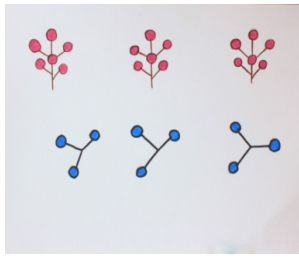

<p>11.</p> 	<p>สติสำเร็จ เรียบร้อย ตั้งใจวาด ภาพ วาดภาพตาม ตัวอย่างอย่างตั้งใจ</p>	<p>12.</p> 	<p>เรียบร้อย เขียนอายุ ไม่กล้าวาดภาพ ขาดความมั่นใจ</p>
<p>13.</p> 	<p>มีความมั่นใจใน ตัวเอง ยิ้มแย้ม สดใส ตั้งใจใน ผลงาน</p>	<p>14.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแย้ม ตั้งใจวาดภาพ</p>
<p>15.</p> 	<p>เรียบร้อย ขาด ความมั่นใจในการ วาดภาพ</p>	<p>16.</p> 	<p>สติสำเร็จ ยิ้ม แย้ม มีความมั่นใจ ในตัวเอง ตั้งใจ</p>
<p>17.</p> 	<p>เรียบร้อย ขาด ความมั่นใจในการ ระบายสี ตั้งใจวาด ภาพ</p>	<p>18.</p> 	<p>สำเร็จสติ กระตือรือร้นใน การวาดภาพ ตั้งใจ วาดภาพ</p>
<p>19.</p> 	<p>เรียบร้อย ตั้งใจ</p>	<p>20.</p> 	<p>เรียบร้อย สติใส ตั้งใจวาด วาด ภาพตามตัวอย่าง รอบตัว</p>

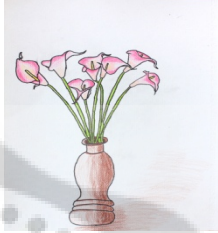

กิจกรรมที่ 2 หัวข้อ “ดอกไม้” แบบง่าย

<p>1.</p> 	<p>เรียบร้อย ตั้งใจ สนใจ ในกิจกรรมดี</p>	<p>2.</p> 	<p>ขาดความมั่นใจใน การลงสีโปสเตอร์ การทำงานไม่ ต่อเนื่อง</p>
<p>3.</p> 	<p>ตื่นเต้นในกิจกรรม แต่ขาดความมั่นใจ ในผลงานของตัวเอง</p>	<p>4.</p> 	<p>ตั้งใจมากๆ มี ความเป็นตัวของ ตัวเองในการทำ กิจกรรม จดจ่อ ผลงานของตนเอง</p>
<p>5.</p> 	<p>บอกครูไม่ถนัดใช้สี ที่เป็นน้ำๆ ตั้งใจดี</p>	<p>6.</p> 	<p>เรียบร้อย ตั้งใจดี</p>
<p>7.</p> 	<p>เรียบร้อย ยังขาด ความมั่นใจใช้สี</p>	<p>8.</p> 	<p>สนุกสนานในการ ทำกิจกรรม ตั้งใจ ดี ขาดความมั่นใจ ในการใช้สี</p>
<p>9.</p> 	<p>ค่อยๆทำงาน ครุ่นคิดอยู่ ตลอดเวลา เป็นตัว ของตัวเอง มั่นใจภูมิใจ ในผลงานของตัวเอง</p>	<p>10.</p> 	<p>ตั้งใจมาก สนุกกับ การใช้สี ยิ้มแย้ม ตั้งใจกับผลงาน</p>

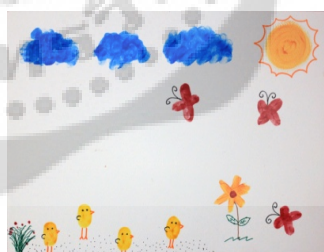

<p>11.</p> 	<p>เรียบร้อยสติส รา เริง ตั้งใจ ยิ้มแย้ม สนุกกับผลงานของ ตัวเอง</p>	<p>12.</p> 	<p>ตั้งใจ สติส ราเริง</p>
<p>13.</p> 	<p>ตั้งใจ สนใจใน กิจกรรม ยิ้มแย้ม สติสค่อยๆบรรจง ในผลงานของ ตัวเอง</p>	<p>14.</p> 	<p>เรียบร้อย ตั้งใจ ค่อยๆระวังในการ ลงสี</p>
<p>15.</p> 	<p>เรียบร้อย เขินอาย ตั้งใจทำงาน</p>	<p>16.</p> 	<p>สติสราเริง สนุกสนาน ช่าง เจรจา ขาดความ มั่นใจในการลงสี</p>
<p>17.</p> 	<p>สนุกกับการลงสี มี ความมั่นใจใน ตนเอง ไม่คาดหวัง ในผลงาน</p>	<p>18.</p> 	<p>สติส ยิ้มแย้ม ขาดความมั่นใจใน การลงสี ตั้งใจ</p>
<p>19.</p> 	<p>ขาดความมั่นใจใน ผลงาน ตั้งใจ ยิ้ม แย้ม สติส ราเริง เรียบร้อย</p>	<p>20.</p> 	<p>ขาดความมั่นใจใน การลงสี ระมัดระวังในการ ลงสี ตั้งใจ</p>

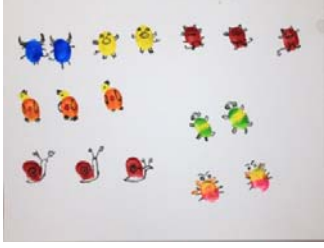

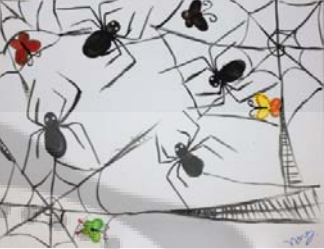

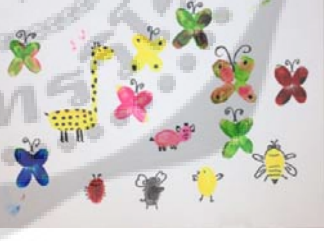

กิจกรรมที่ 3 หัวข้อ “ดอกไม้” แบบยาก

<p>1.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแย้ม ตั้งใจมาก ขาดความ มั่นใจในการวาด</p>	<p>2.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแย้ม ตั้งใจในการวาด มาก ภาควงุมิใจใน ผลงานของตัวเอง</p>
<p>3.</p> 	<p>ตั้งใจ สนุกสนาน ร่า เริง ใช้เวลาในการ วาดไม่นาน ขาด ความมั่นใจใน ผลงานของตัวเอง เป็นอายุการนำเสนอ ผลงาน</p>	<p>4.</p> 	<p>เรียบร้อย ตั้งใจใน ผลงานมาก ยิ้ม แย้ม สดใส</p>
<p>5.</p> 	<p>ตั้งใจมาก ยิ้มแย้ม สดใส มีทักษะใน การวาดลายเส้นและ ขอบรรยายสีไม้</p>	<p>6.</p> 	<p>เรียบร้อย ตั้งใจ ยิ้มแย้ม</p>
<p>7.</p> 	<p>เคร่งเครียดในการ วาดมาก วาดเสร็จมี ความกังวลใน ผลงาน มีความ คาดหวังในผลงาน สูง</p>	<p>8.</p> 	<p>สดใส ร่าเริง ตั้งใจ วาด อารมณ์ดี</p>
<p>9.</p> 	<p>ตั้งใจวาดมาก พร้อมระบายความ ในใจแสดงถึงความ ห่วงใยคิดถึง มั่นใจ ในผลงานภูมิใจ ผลงานตัวเอง</p>	<p>10.</p> 	<p>เรียบร้อย ตั้งใจ วาดพร้อมพูดคุย ด้วยทัศนคติที่ดี ให้กำลังใจตัวเอง และคนอื่นๆดี</p>

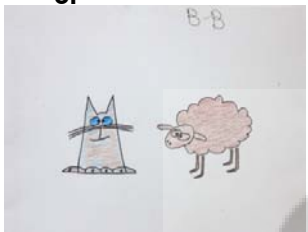
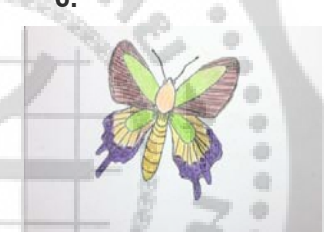

<p>11.</p> 	<p>ตั้งใจพยายามฝึก วาดรูปดอกไม้ต่างๆ อย่างตั้งใจ ยึดแน่น สดใส</p>	<p>12.</p> 	<p>ตั้งใจดี เรียบร้อย ใช้เวลาในการคิด วาดภาพ</p>
<p>13.</p> 	<p>สดใสรวดเร็ว ภูมิใจใน ผลงานของตัวเอง ตั้งใจในการระบายสี</p>	<p>14.</p> 	<p>เรียบร้อย ยึดแน่น ตั้งใจ และภูมิใจใน ผลงานของตัวเอง มี ทักษะในการวาด</p>
<p>15.</p> 	<p>เรียบร้อย ยึดแน่น ตั้งใจมาก</p>	<p>16.</p> 	<p>รวดเร็ว อารมณ์ไม่ นิ่ง เปลี่ยนแปลง แปรปรวน แสดง อารมณ์ชัดเจน</p>
<p>17.</p> 	<p>มั่นใจในตัวเอง ตั้งใจทำงาน ยึด แน่น ระบายสีกตสี ระบายอย่างตั้งใจ</p>	<p>18.</p> 	<p>ตั้งใจวาดและ ระบายสี ยึดแน่น เริ่มมีการสนทนา อธิบายภาพที่วาด ภูมิใจในผลงาน ตัวเอง</p>
<p>19.</p> 	<p>เรียบร้อย ยึดแน่น ตั้งใจ ระบายสร ด้วยความ ระมัดระวัง</p>	<p>20.</p> 	<p>เรียบร้อย ยึดแน่น ตั้งใจวาด มั่นใจใน การวาด</p>

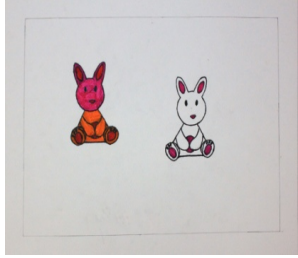

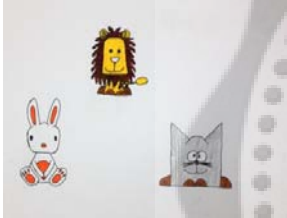

กิจกรรมที่ 4 หัวข้อ “สัตว์” แบบง่าย

<p>1.</p> 	<p>รำเรียง ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>	<p>2.</p> 	<p>เรียบร้อย กังวลใน การตัดสินใจลงมือ ใช้เวลาในการวาด นานก่อนลงมือ</p>
<p>3.</p> 	<p>รำเรียง ตื่นเต้นใน การทำกิจกรรม ตั้งใจ ใช้เวลาในการ ทำกิจกรรมไม่นาน</p>	<p>4.</p> 	<p>รำเรียง สดใส มีการ นำทักษะเดิมมาใช้ ตั้งใจ</p>
<p>5.</p> 	<p>รำเรียง สดใจ ใช้เวลา คิดก่อนลงมือวาด นาน วาดไปอธิบาย ไปวาดอะไร</p>	<p>6.</p> 	<p>รำเรียง สดใส กระตือรือร้น วาดอย่างตั้งใจ</p>
<p>7.</p> 	<p>คาดหวังในผลงาน ครุ่นคิดก่อนลงมือ ไม่ภูมิใจในผลงาน ขาดความมั่นใจกับ ผลงานตัวเอง</p>	<p>8.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม สดใจ ตั้งใจ ใจเย็น ภูมิใจ ในผลงานของ ตัวเอง</p>
<p>9.</p> 	<p>นั่งทำงานเงียบๆ ไม่ พูดจา ตั้งใจ</p>	<p>10.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ ร่า เริง มั่นใจในการลง มือวาด อารมณ์ดี</p>

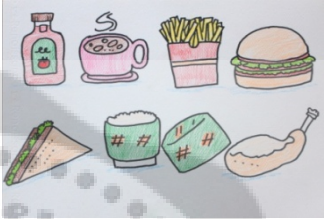

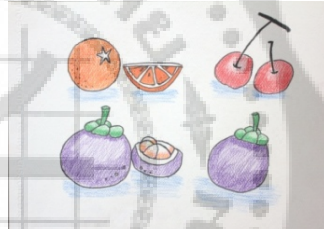
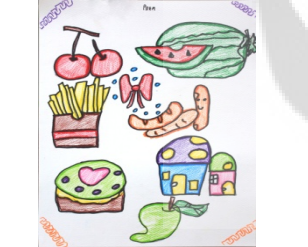

<p>11.</p> 	<p>รำเรียง ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>	<p>12.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>
<p>13.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม รำเรียง ตั้งใจ มีความสนใจดี</p>	<p>14.</p> 	<p>รำเรียง ยิ้มแย้ม ตั้งใจมาก มั่นใจใน ผลงาน</p>
<p>15.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแย้ม เป็นอายุ ตั้งใจ</p>	<p>16.</p> 	<p>รำเรียง สดใส ขาด ความมั่นใจในการ ใช้สี</p>
<p>17.</p> 	<p>สดใส รำเรียง มั่นใจ ในตัวเองและผลงาน ตั้งใจ</p>	<p>18.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ระมัดระวังในการ ลงสี ขาดความ มั่นใจในการลงสี</p>
<p>19.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม สนุกกับ กิจกรรม</p>	<p>20.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>

กิจกรรมที่ 5 หัวข้อ “สัตว์” แบบยาก

<p>1.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>	<p>2.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>
<p>3.</p> 	<p>คิดนานก่อนลงมือ วาด ไม่มั่นใจในผลงาน ของตัวเอง</p>	<p>4.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม สดใส ตั้งใจ</p>
<p>5.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>	<p>6.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้ม แย้ม ตั้งใจวาด บรรจงการวาด</p>
<p>7.</p> 	<p>รำเรียง ตั้งใจ ภูมิใจ ในผลงานของตัวเอง</p>	<p>8.</p> 	<p>รำเรียง สดใส ตั้งใจ อารมณ์ดี</p>
<p>9.</p> 	<p>รำเรียง สดใส ตั้งใจ วาดมาก บรรยาย ประกอบภาพ ดี กรอบพ่อแม่ มีลูก เป็นอิสระ 3 ตัว</p>	<p>10.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ขาดความ มั่นใจในการวาด ภาพ ตั้งใจดี</p>

<p>11.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแยม ตั้งใจ</p>	<p>12.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแยม ขาดความมั่นใจใน การวาด ลังเล แต่ ตั้งใจวาด</p>
<p>13.</p> 	<p>ยิ้มแยม ตั้งใจวาด</p>	<p>14.</p> 	<p>ตั้งใจ เรียบร้อย ยิ้มแยม</p>
<p>15.</p> 	<p>ยิ้มแยม เรียบร้อย เขินอาย ตั้งใจ</p>	<p>16.</p> 	<p>ตั้งใจวาด ร่าเริง</p>
<p>17.</p> 	<p>ยิ้มแยม ตั้งใจ</p>	<p>18.</p> 	<p>ยิ้มแยม ตั้งใจ มั่นใจในตัวเอง</p>
<p>19.</p> 	<p>ยิ้มแยม สดใส ตั้งใจ</p>	<p>20.</p> 	<p>ยิ้มแยม สดใส ตั้งใจ ภูมิใจใน ผลงานตัวเอง</p>

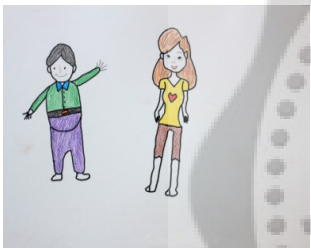
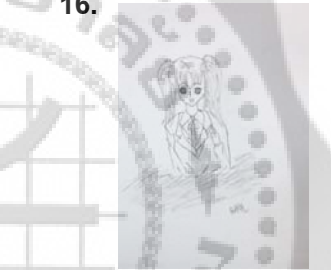

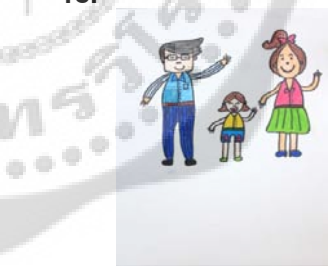
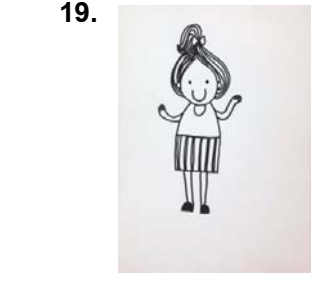

กิจกรรมที่ 6 หัวข้อ “ผลไม้ อาหาร สิ่งของรอบตัว”

<p>1.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม สดใส ตั้งใจ</p>	<p>2.</p> 	<p>จินตนาการ ลังเล วาด เสร็จแล้วลบ ขาด ความมั่นใจ</p>
<p>3.</p> 	<p>เขินอาย เร่งรีบ วาดตามแบบ วาด เสร็จขอตัวรีบไป ทำงานอื่น</p>	<p>4.</p> 	<p>รำเริง ยิ้มแย้ม ตั้งใจวาด พร้อม บอก “วาดไปหิว ไป”</p>
<p>5.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจวาด พยายาม หา รูปแบบคัพเค้ก บอก “ชอบ อยาก วาดคัพเค้ก” กระตือรือร้นมาก</p>	<p>6.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม วาดตาม แบบตัวอย่างตั้งใจ</p>
<p>7.</p> 	<p>ตั้งใจมาก พอใจใน ผลงานของตัวเอง ยิ้มแย้ม</p>	<p>8.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม สดใส อารมณ์ดี ตั้งใจ</p>
<p>9.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจมาก ในการระบายสี ภูมิใจในผลงานของ ตัวเอง</p>	<p>10.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>

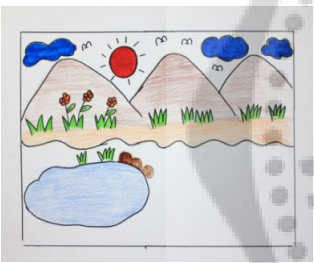
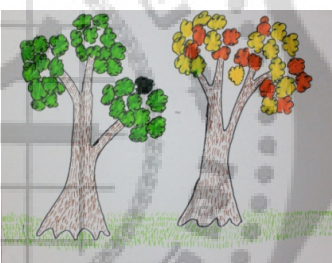

<p>11.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม สดใส ตั้งใจ</p>	<p>12.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแย้ม</p>
<p>13.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม</p>	<p>14.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจมาก ขาดความมั่นใจใน ภาพ บอก "วาด ภาพเล็กไปหน่อย"</p>
<p>15.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแย้ม สดใส ตั้งใจ</p>	<p>16.</p> 	<p>รำเรียง สดใส ตั้งใจ แต่ชอบมานั่ง ทำงานหลัง เพื่อนๆทำงาน เสร็จ บอก "ไม่ชอบ คนเยอะๆ"</p>
<p>17.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม สดใส ตั้งใจ</p>	<p>18.</p> 	<p>ยิ้มแย้มสดใส ตั้งใจมาก</p>
<p>19.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม สดใส รำ เรียง ตั้งใจวาด</p>	<p>20.</p> 	<p>รำเรียง สดใส ตั้งใจ วาด ภูมิใจใน ผลงานตัวเอง</p>

กิจกรรมที่ 7 หัวข้อ “บุคคล”

1. 	ยิ้มแย้ม ตั้งใจ เขินอายในผลงานตัวเอง	2. 	ยิ้มแย้ม ตั้งใจวาดมาก ๆ
3. 	รีบวาด บอก”คิดไม่ออก วาดไม่เป็น”	4. 	ยิ้มแย้ม ตั้งใจวาดภูมิใจผลงานตัวเอง
5. 	รำเริง ยิ้มแย้ม ตั้งใจ	6. 	ยิ้มแย้ม สดใส ตั้งใจ
7. 	ยิ้มแย้ม คาดหวังในผลงาน พยายามวาด บอก”นึกไม่ออกว่าวาดอะไร” เครียดขณะวาดภาพ	8. 	ตั้งใจวาด วาดสองรูป รูปแรกไม่พอใจในผลงาน รูปที่สองภูมิใจในผลงาน
9. 	ยิ้มแย้ม วาดรูปสามมิติ	10. 	ขาดความมั่นใจในผลงาน แต่ตั้งใจพยายามวาดอธิบายชุดเป็นไฟ

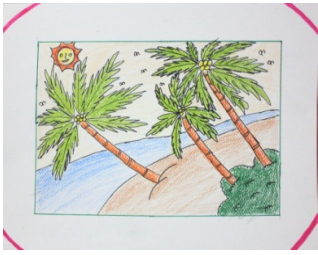

<p>11.</p> 	<p>เรียบร้อย ตั้งใจ</p>	<p>12.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>
<p>13.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแย้ม</p>	<p>14.</p> 	<p>ตั้งใจมาก ภูมิใจใน ผลงานตัวเอง</p>
<p>15.</p> 	<p>เรียบร้อย เขินอาย ตั้งใจมากๆ</p>	<p>16.</p> 	<p>อารมณ์แปรปรวน ครุ่นคิด ลงมือวาด ทันที ไม่อยากลงสี</p>
<p>17.</p> 	<p>สำเร็จ ยิ้มแย้ม มั่นใจในตัวเอง ตั้งใจ วาดไปพร้อม บอก "อยากได้ โทรศัพท์"</p>	<p>18.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม สำเร็จ ตั้งใจ บอก "ไม่เคยวาด คนแบบนี้ ได้ฝึก วาดได้ครั้งแรก" ดี ใจ</p>
<p>19.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>	<p>20.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม สดใส ตั้งใจ ภูมิใจใน ผลงานตัวเอง</p>

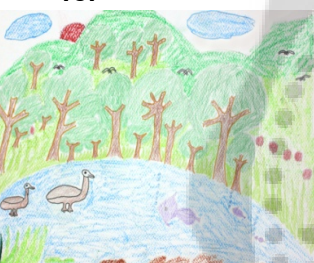
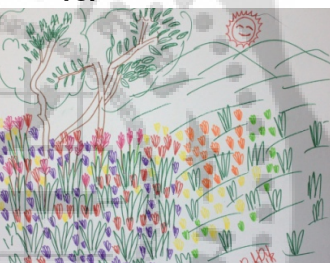

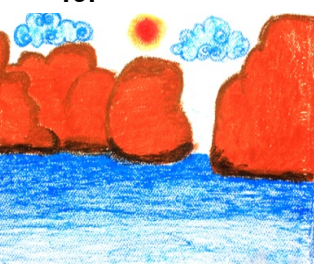

กิจกรรมที่ 8 หัวข้อ“ทิวทัศน์” แบบง่าย

<p>1.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม สดใส ตั้งใจ</p>	<p>2.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ ใช้ เวลาในการคิด ก่อนวาดนาน</p>
<p>3.</p> 	<p>ร่าเริง รีบเร่งในการ วาด มีภาระกิจต้อง ไปทำช่วยฝ่ายอื่นๆ</p>	<p>4.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ พยายามวาดภาพ พร้อมลงสีตาม ตัวอย่าง</p>
<p>5.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>	<p>6.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจมาก</p>
<p>7.</p> 	<p>ร่าเริง ยิ้มแย้ม สดใส ตั้งใจวาด</p>	<p>8.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>
<p>9.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>	<p>10.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแย้ม ระมัดระวังในการ ระบายสี</p>

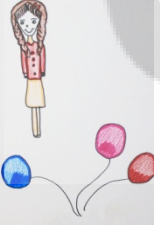

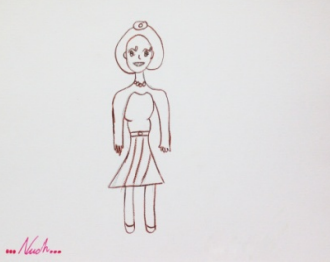
<p>11.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>	<p>12.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>
<p>13.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>	<p>14.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ ขาดความมั่นใจใน การลงสี ขอเรียนรู้ การลงสีเพิ่มเติม และลงสีเพิ่ม</p>
<p>15.</p> 	<p>เรียบร้อย เชนอายุ ตั้งใจมากๆ มีสมาธิ ในการวาดต้นข้าวที่ ละต้นอย่างตั้งใจ</p>	<p>16.</p> 	<p>รำเรียง สดใส ตั้งใจ</p>
<p>17.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม มั่นใจใน ตนเอง มั่นใจในการ ลงสี ภูมิใจใน ผลงานตัวเอง</p>	<p>18.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ มากๆ ภูมิใจใน ผลงานตัวเอง</p>
<p>19.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม สดใส</p>	<p>20.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ มากๆ อธิบาย “กระต่ายตัวเมีย ต้นไม้กลางสระ”</p>

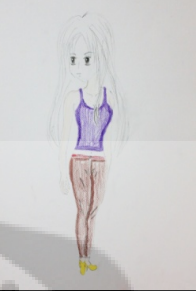

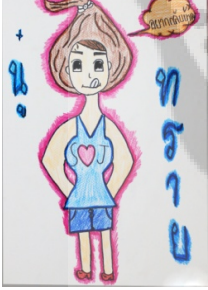

กิจกรรมที่ 9 หัวข้อ“ทิวทัศน์” แบบยาก

<p>1.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>	<p>2.</p> 	<p>เรียบร้อย เขินอาย ตั้งใจ</p>
<p>3.</p> 	<p>เร่งรีบไปทำภารกิจ อื่นๆ ำเร่ง</p>	<p>4.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>
<p>5.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>	<p>6.</p> 	<p>เรียบร้อย ตั้งใจ</p>
<p>7.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ำเร่ง วาด พร้อมบรรยายและ สนทนากับเพื่อนๆ</p>	<p>8.</p> 	<p>วาด 2 ภาพ วาด ภาพในฝัน ภาพ แรกไม่ภูมิใจ ตั้งใจ วาดภาพที่สอง อย่างภูมิใจ</p>
<p>9.</p> 	<p>เรียบร้อย วาดอย่าง ตั้งใจ</p>	<p>10.</p> 	<p>วาดภาพตาม ตัวอย่างอย่าง ตั้งใจ</p>

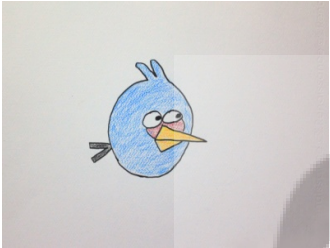

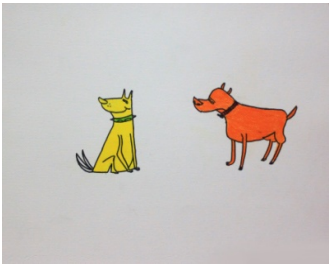
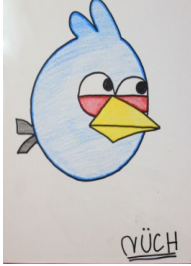
<p>11.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>	<p>12.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้ม แย้ม ตั้งใจ</p>
<p>13.</p> 	<p>เรียบร้อย เรียบ ตั้งใจ ขาดความ มั่นใจในผลงานของ ตัวเอง</p>	<p>14.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ ภูมิใจในผลงาน ตนเอง</p>
<p>15.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแย้ม ตั้งใจมาก ภูมิใจใน ผลงานตัวเอง</p>	<p>16.</p> 	<p>สำเร็จ ตั้งใจ ขาด ความมั่นใจในการ วาดภาพ</p>
<p>17.</p> 	<p>มั่นใจในตัวเอง มั่นใจในผลงาน</p>	<p>18.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจวาด มาก</p>
<p>19.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม สดใส ตั้งใจ ภูมิใจในผลงาน อธิบาย "ชอบขีด หิน ทะเล"</p>	<p>20.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ ใน ภาพมีฉลาม</p>

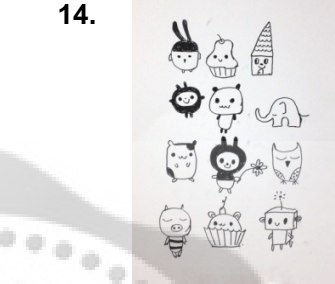

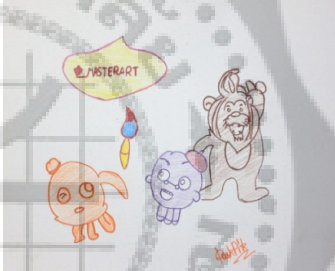
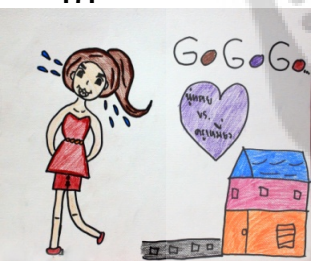

กิจกรรมที่ 10 หัวข้อ “ตัวฉัน”

1. 	ยิ้มแย้ม ตั้งใจ	2. 	เรียบร้อย ตั้งใจ วาด
3. 	คิดก่อนวาดนาน ไม่ ชอบลงสี ไม่ลงลงสี	4. 	ยิ้มแย้ม ตั้งใจ
5. 	ยิ้มแย้ม ตั้งใจ	6. 	ยิ้มแย้ม ตั้งใจ
7. 	ยิ้มแย้ม ตั้งใจ	8. 	ยิ้มแย้ม ร่าเริง ตั้งใจ
9. 	เรียบร้อย ยิ้มแย้ม	10. 	เรียบร้อย ยิ้มแย้ม

<p>11.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>	<p>12.</p> 	<p>เรียบร้อย ยิ้มแย้ม เขินอาย ภูมิใจใน ผลงานตัวเอง</p>
<p>13.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ร่าเริง ตั้งใจ ภูมิใจในผลงาน ตนเองมาก</p>	<p>14.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>
<p>15.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>	<p>16.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>
<p>17.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม มั่นใจใน ตัวเองและผลงาน ตั้งใจ</p>	<p>18.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ร่าเริง ตั้งใจ วาดและคุย สนุกสนาน</p>
<p>19.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>	<p>20.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจมาก อารมณ์ดี</p>

กิจกรรมที่ 11 หัวข้อ“ฉันอยากวาด”

<p>1.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>	<p>2.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>
<p>3.</p> 	<p>ยิ้มแย้มตั้งใจ รีบเร่ง เพราะมีภารกิจงาน ต้องรีบไปทำ อธิบาย “ไม่รู้จะวาด อะไร”</p>	<p>4.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>
<p>5.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>	<p>6.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>
<p>7.</p> 	<p>ครุ่นคิดเกี่ยวกับการ วาด ตั้งใจ</p>	<p>8.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ อธิบาย “ชอบวาด สติส”</p>
<p>9.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม พุดคุย วาด ตามภาพตัวอย่าง ตั้งใจ</p>	<p>10.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>

<p>11.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>	<p>12.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>
<p>13.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>	<p>14.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจมาก</p>
<p>15.</p> 	<p>เขินอาย ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>	<p>16.</p> 	<p>ร่าเริง ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>
<p>17.</p> 	<p>มั่นใจในตัวเอง ตั้งใจ ยิ้มแย้ม</p>	<p>18.</p> 	<p>ตั้งใจ ยิ้มแย้ม อธิบาย"นางฟ้ามีปีก"</p>
<p>19.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ</p>	<p>20.</p> 	<p>ยิ้มแย้ม ตั้งใจ บอก "ชอบวาด ลายเส้น"</p>

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	นางสาวมินท์มันตา ศรีวรรตน์ธนกร
วันเดือนปีเกิด	19 พฤศจิกายน 2525
สถานที่เกิด	จังหวัดยโสธร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	The Tree Condo (โชคชัย 4) 186/19 (A207) ถ.ลาดพร้าววังหิน แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว กรุงเทพฯ ๙ 10230
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาชีพอิสระ (นักเขียนภาพประกอบ)
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษาปีที่ 6 (ศิลป์- ฝรั่งเศส) จาก โรงเรียนยโสธรพิทยาคม จังหวัดยโสธร
พ.ศ. 2547	ปริญญาตรี (ศศ.บ.) สาขาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
พ.ศ. 2557	ปริญญาโท สาขาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ